

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

4) Τοπική οικονομία και απασχόληση

- 4.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός**
- 4.2 Εργαζόμενοι, άνεργοι**
- 4.3 Μεταβολές ποσοστών ανεργίας**
- 4.4 Σύνθεση ανεργίας (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση)**
- 4.5 Παραγωγικοί τομείς και η συμβολή τους στην τοπική οικονομία**
- 4.6 Επιχειρηματική δραστηριότητα του Δήμου**
- 4.7 Αναπτυξιακές υποδομές – δίκτυα**

4.1 Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται τα στοιχεία 2001 (απογραφή ΕΛ. ΣΤΑΤ) για τον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό του Δήμου Μινώα Πεδιάδας:

Πίνακας 4.1.1: Ο οικονομικώς ενεργός πληθυσμός με τα δεδομένα του 2001, ανά Δημοτική Ενότητα και στο σύνολο του Δήμου

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ					
Φύλο και Ομάδες ηλικιών	2001 Πραγματικός πληθυσμός				
	Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός	Οικονομικώς ενεργοί			Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι νέοι	
Σύνολο	5.126	4.811	144	171	4.650
Άρρενες	3.150	2.961	86	103	1.865
10-19 ετών	88	53	0	35	493
20-24 ετών	305	252	13	40	80
25-29 ετών	411	376	18	17	39
30-44 ετών	1.011	961	39	11	74
45-64 ετών	1.030	1.014	16	0	255
65+ ετών	305	305	0	0	924
Θήλειες	1.976	1.850	58	68	2.785
10-19 ετών	39	20	0	19	471
20-24 ετών	151	118	7	26	148
25-29 ετών	213	191	8	14	122
30-44 ετών	624	593	22	9	280
45-64 ετών	806	785	21	0	553

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

65+ ετών	143	143	0	0	1.211
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ					
Ψύλο και Ομάδες ηλικιών	2001 Πραγματικός πληθυσμός				
	Οικονομικός ενεργός πληθυσμός	Οικονομικός ενεργοί			Οικονομικός μη ενεργός πληθυσμός
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι νέοι	
Σύνολο	1054	987	67	52	1313
Αρρενες	679	640	39	31	518
10-19 ετών	8	3	5	5	118
20-24 ετών	61	46	12	11	28
25-29 ετών	100	91	9	8	8
30-44 ετών	255	244	11	7	19
45-64 ετών	228	424	2	0	34
65+ ετών	27	27	0	0	127
Θήλεις	375	347	28	21	795
10-19 ετών	4	1	3	3	119
20-24 ετών	37	23	14	11	39
25-29 ετών	40	35	5	3	41
30-44 ετών	141	135	6	4	86
45-64 ετών	137	137	0	0	171
65+ ετών	16	16	0	0	339
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ					
Ψύλο και Ομάδες ηλικιών	2001 Πραγματικός πληθυσμός				
	Οικονομικός ενεργός πληθυσμός	Οικονομικός ενεργοί			Οικονομικός μη ενεργός πληθυσμός
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι νέοι	
Σύνολο	2715	2362	353	201	3580
Αρρενες	1773	1556	217	126	1481
10-19 ετών	56	26	30	27	301
20-24 ετών	211	160	51	34	114
25-29 ετών	240	196	44	22	44
30-44 ετών	629	555	74	43	43
45-64 ετών	540	522	18	0	226
65+ ετών	97	97	0	0	753
Θήλεις	942	806	136	75	2099
10-19 ετών	13	7	6	6	280
20-24 ετών	91	68	23	19	100

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

25-29 ετών	137	102	35	21	87
30-44 ετών	338	288	50	29	260
45-64 ετών	334	312	22	0	471
65+ ετών	29	29	0	0	901

Πηγή:ΕΛ. ΣΤΑΤ 2001 επεξεργασία στοιχείων

ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ					
Φύλο και Ομάδες ηλικιών	2001 Πραγματικός πληθυσμός				
	Οικονομικός ενεργός πληθυσμός	Οικονομικώς ενεργοί			Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι νέοι	
Σύνολο	8.895	8.160	564	424	9.543
Άρρενες	5.602	5.157	342	260	3.864
10-19 ετών	152	82	35	67	912
20-24 ετών	577	458	76	85	222
25-29 ετών	751	663	71	47	91
30-44 ετών	1.895	1.760	124	61	136
45-64 ετών	1.798	1.960	36	0	515
65+ ετών	429	429	0	0	1804
Θήλειες	3.293	3.003	222	164	5.679
10-19 ετών	60	28	9	28	870
20-24 ετών	279	209	44	56	287
25-29 ετών	390	328	48	38	250
30-44 ετών	1.103	1.016	78	42	626
45-64 ετών	1.273	1.234	43	0	1.195
65+ ετών	188	188	0	0	2451

- ♦ **Ο οικονομικός ενεργός Πληθυσμός** της περιοχής του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ανέρχεται σε **8.895** χιλιάδες άτομα και αποτελεί το **43,7%** του συνολικού πληθυσμού του Δήμου.
- ♦ Σε σχέση με το συνολικό αριθμό του ανδρικού πληθυσμού του Δήμου, που ανέρχεται σε 10.435 χιλιάδες άτομα, τα **5.602** χιλιάδες άτομα αποτελούν τον ενεργό ανδρικό πληθυσμό, δηλαδή ποσοστό **53,6%**.
- ♦ Σε σχέση με το συνολικό αριθμό του γυναικείου πληθυσμού του Δήμου, που ανέρχεται σε 9.897 χιλιάδες άτομα, τα **3.293** χιλιάδες άτομα αποτελούν τον ενεργό γυναικείο πληθυσμό, δηλαδή ποσοστό **33,2%**.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- **Οι απασχολούμενοι**, ανέρχονται στις 8.160 χιλιάδες άτομα και αντιπροσωπεύουν το **91,7%**, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.
- **Οι άνεργοι** αντιπροσωπεύουν το **6,34%**,(δηλαδή 564 άτομα) του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου για το 2001.
- **Οι άνεργοι νέοι** αντιπροσωπεύουν το **4,76%** (424 άτομα)του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του έτους 2001.

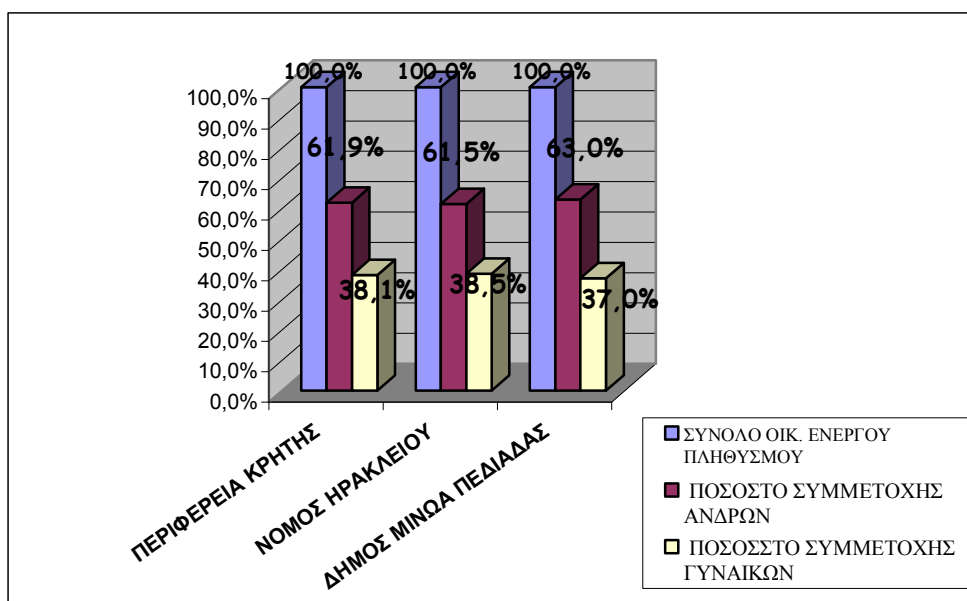
Στον Πίνακα 4.1.4 παρουσιάζονται στοιχεία για τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής μας ανά φύλο σε σχέση με τον αντίστοιχο Ο.Ε.Π. του νομού Ηρακλείου και της περιφέρειας Κρήτης.

Πίνακας 4.1.4: Ποσοστά Οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανά φύλο για την Περιφέρεια Κρήτης, το Νομό Ηρακλείου και το Δήμο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2001	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΣΥΝΟΛΟ	259.094	100%	129.028	100%	8.895	100%
ΑΝΔΡΕΣ	160.331	61,88%	79.335	61,48%	5.602	63%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	98.763	38,11%	49.693	38,5%	3.293	37,0%

Πηγή:ΕΣΥΕ επεξεργασία στοιχείων Απογραφής 18^{ης} Μαρτίου 2001

Γράφημα 4.1.2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Όπως αποτυπώνεται και στο παραπάνω γράφημα , η τάση στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας ακολουθεί σε γενικές γραμμές την τάση που παρουσιάζεται σε ολόκληρη την Κρήτη. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό αποτελεί η μικρή συμμετοχή των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, που περιορίζεται στο ένα τρίτο του συνόλου. Ειδικά για την περιοχή του δήμου μας, η συμμετοχή του γυναικείου πληθυσμού στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, είναι περίπου ίδια σε σχέση με το ποσοστό της Περιφέρειας Κρήτης και του Νομού Ηρακλείου και μάλιστα μικρότερη κατά μια ποσοστιαία μονάδα. Μια εξήγηση του φαινομένου αυτού μπορεί να είναι η αδυναμία πολλών γυναικών, λόγω οικογενειακών ή άλλων υποχρεώσεων, να εμπλακούν δυναμικά ακόμα και στη διαδικασία εύρεσης εργασίας.

4.2. Εργαζόμενοι-άνεργοι

Η αγροτική φύση της περιοχής του Δήμου, η περιορισμένη επιχειρηματικότητα, η περιορισμένη παρουσία του δευτερογενή τομέα και η αδυναμία του τριτογενή ,να απορροφήσει το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, οδηγεί σε προβλήματα ανεργίας και υποαπασχόλησης της περιοχής, σε σχέση με τα αντίστοιχα επίπεδα της Κρήτης.

Η παράθεση των στοιχείων που αφορούν την περιοχή του δήμου, συγκρινόμενη με τα ανάλογα ποσοστά της Περιφέρειας Κρήτης ,θα λέγαμε ότι δεν αποτυπώνει την πραγματική εικόνα και αυτό γιατί όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενο πεδίο του σχεδίου μας,η ανεργία στις καθαρά αγροτικού τύπου οικονομίες δεν δηλώνεται στους επίσημους φορείς αλλά εμφανίζεται ως διογκωμένο πρόβλημα στον τομέα της υποαπασχόλησης.

Τα επίπεδα ανεργίας στην περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας ανά δεκαετία παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα 4.2.1.

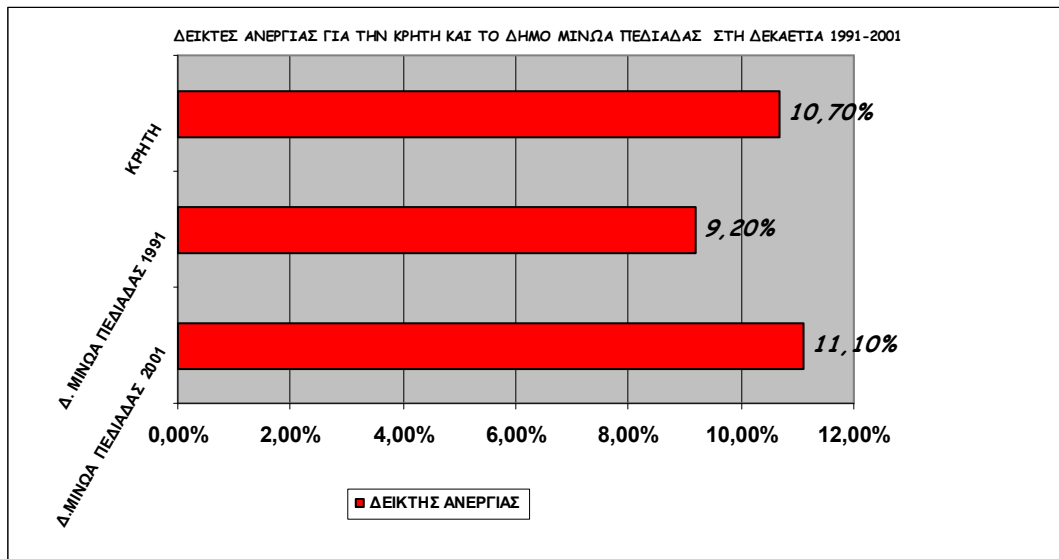
Πίνακας 4.2. 1: Επίπεδα ανεργίας στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας, σύμφωνα με στοιχεία της δεκαετίας 1991-2001

	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ 2001	20.332	8.895	988	11,1%
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ 1991	19.425	8.520	921	9,2%
ΚΡΗΤΗ 2001	601.131	259.094	27.761	10,7%

Πηγή:ΕΛ. ΣΤΑΤ 1991-2001 επεξεργασία στοιχείων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Γράφημα 4.2.1

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα αλλά και στο γράφημα 4.2.1 ο δήμος παρουσιάζει αύξηση του ποσοστού ανεργίας κατά περίπου δύο (2) ποσοστιαίες μονάδες, μέσα στη δεκαετία 1991-2001, ενώ το ποσοστό ανεργίας του 2001 σε σχέση με τα επίπεδα της Κρήτης, είναι υψηλότερο.

Ενώ ο δείκτης ανεργίας σύμφωνα με τα στοιχεία του 1991, για την Περιφέρεια Κρήτης ήταν στο **3,8%** (της Ελλάδας το ποσοστό αυτό ήταν **7,2%**), τα πρόσφατα στοιχεία δυστυχώς ανατρέπουν τα δεδομένα. Η θετική αυτή εικόνα της περιφέρειας Κρήτης έχει μεταβληθεί, ακολουθώντας την αύξηση του δείκτη ανεργίας που παρουσιάζεται σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα για το 2001 η ΕΣΥΕ στην έρευνα εργατικού δυναμικού παρουσιάζει δείκτη ανεργίας στο σύνολο της χώρας **11,12%**.

4.3 Μεταβολές ποσοστών ανεργίας

Η Περιφέρεια Κρήτης το 1991 παρουσίαζε ποσοστό ανεργίας 3,8% , ενώ το ποσοστό ανεργίας για την ίδια χρονική περίοδο σε επίπεδο χώρας, ανερχόταν στο 7,02%. Ο δείκτης ανεργίας για την περιοχή μας για την ίδια χρονική στιγμή , ήταν μεγαλύτερος σε σχέση με την Περιφέρεια και ανερχόταν στο ποσοστό 9,2%.

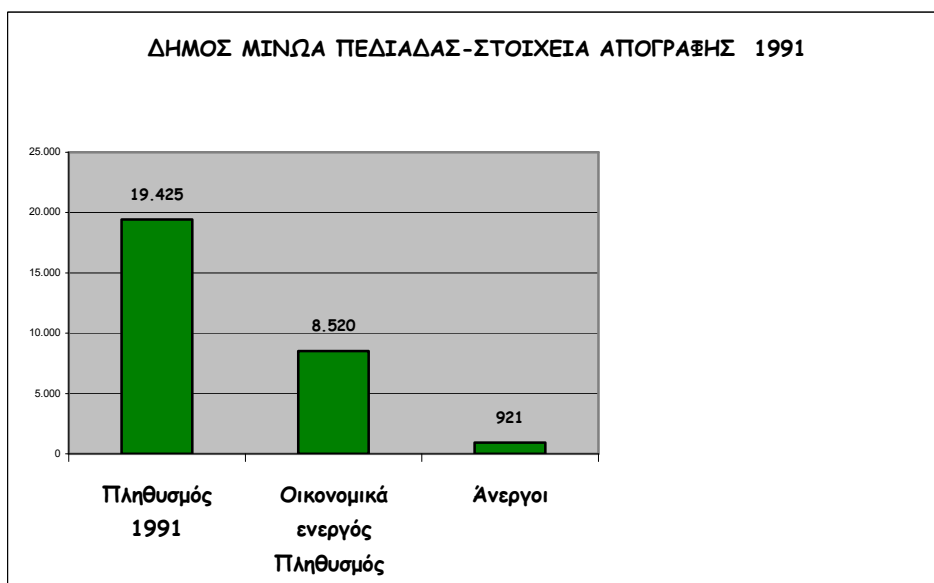
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πίνακας 4.3.1.: Ποσοστά ανεργίας 1991

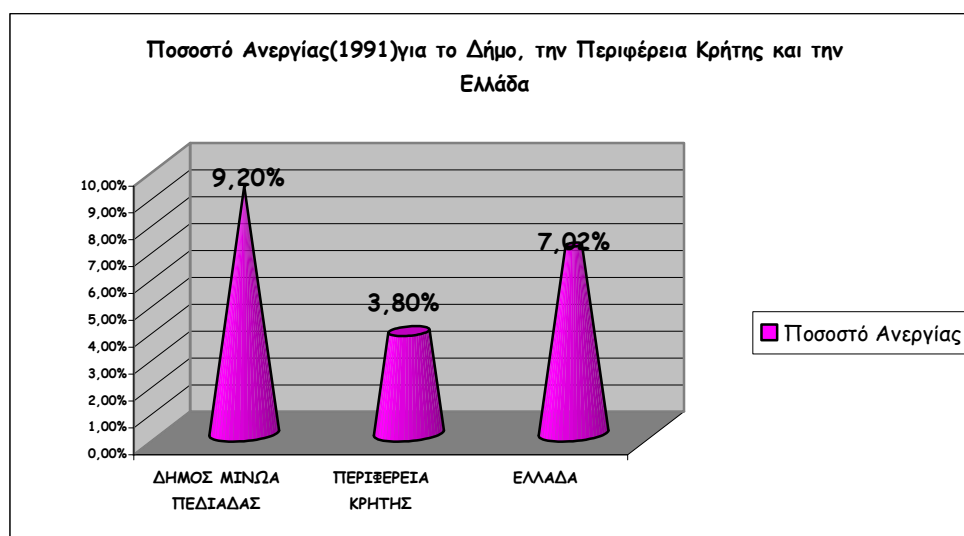
ΣΤΟΙΧΕΙΑ 1991	Πληθυσμός	Οικονομικά ενεργός Πληθυσμός	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ	19.425	8.520	921	9,2%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	540.054	302.970	11.513	3,8%
ΕΛΛΑΔΑ	10.134.534	3.886.157	272.808	7,02%

Πηγή: ΕΣΥΕ επεξεργασία στοιχείων Απογραφής 1991

Γράφημα 4.3.1

Γράφημα 4.3.2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Έτσι η διαφορά του ποσοστού ανεργίας μεταξύ του Δήμου και της Περιφέρειας Κρήτης για το 1991 , ανέρχεται σε 5,4% ποσοστιαίες μονάδες και σε 2% μονάδες σε σχέση με την Ελλάδα.

Τα παραπάνω στοιχεία ανατρέπονται σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής της 18^{ης} Μαρτίου 2001:

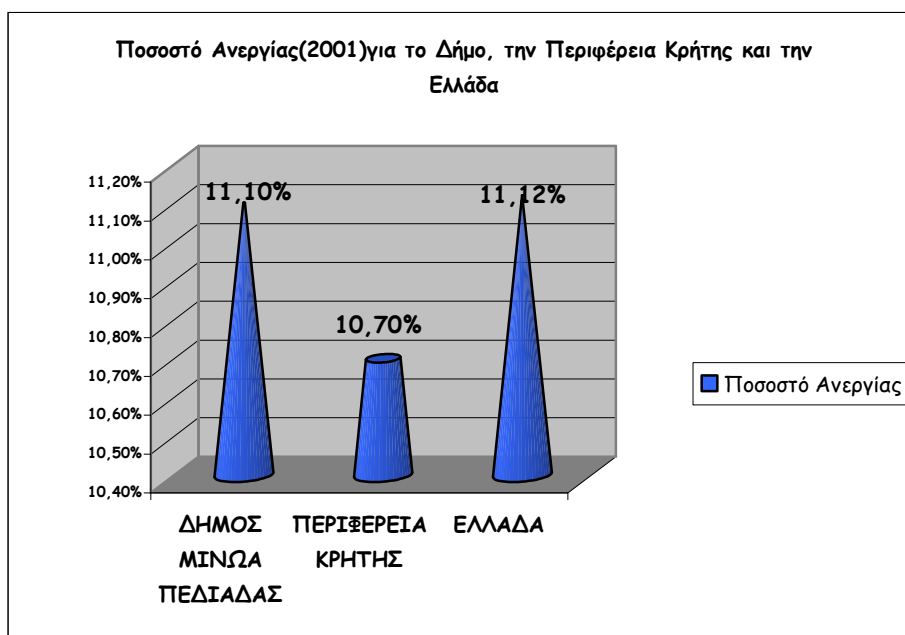
Παρατηρούμε ότι η ανεργία για την περιοχή του Δήμου μας, αυξήθηκε από 9,2% σε 11,1% κατά την δεκαετία 1991-2001, δηλαδή παρουσίασε αύξηση κατά δύο περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 4.3.2.: Ποσοστά ανεργίας 2001

ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2001	<i>Πληθυσμός</i>	Οικονομικά ενεργός Πληθυσμός	Ανεργοί	Ποσοστό Ανεργίας
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ	20.332	8.895	988	11,1%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	601.159	259.094	27.761	10,7%
ΕΛΛΑΔΑ	10.934.097	4.615.470	513.379	11,12%

Πηγή :ΕΣΥΕ επεξεργασία στοιχείων Απογραφής 18^{ης} Μαρτίου 2001

Την περίοδο 2000-2010, η Περιφέρεια Κρήτης διατηρούσε τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο του εργατικού δυναμικού της χώρας, έναντι των άλλων περιφερειών ,με αποτέλεσμα να καταλαμβάνει τη 12^η και τη 13^η θέση μέχρι και το 2007,όπου άρχισε να ανέρχεται στην κατάταξη και το 2010(έως και το Γ' τρίμηνο)κατέλαβε την 10^η θέση, με ποσοστό 11,2%.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

4.4 Σύνθεση ανεργίας

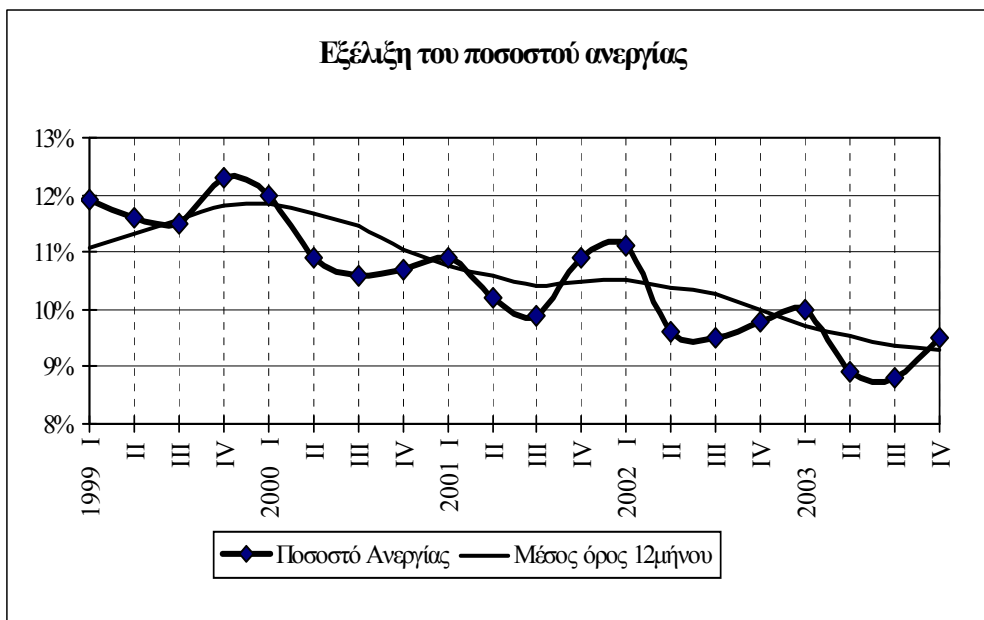
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΧΩΡΑΣ ΤΗΝ 5ΕΤΙΑ 1999-2003

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ για την 5ετία 1999-2003 , τα ποσοστά της ανεργίας στην Ελλάδα παρουσιάζουν την εξής εικόνα:

Το δ' τρίμηνο του 2003 το ποσοστό ανεργίας (δηλαδή η επί % αναλογία των ανέργων επί του συνόλου του εργατικού δυναμικού που είναι το άθροισμα απασχολουμένων και ανέργων) **ανήλθε σε 9,5%** παρουσιάζοντας μικρή μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2002, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 9,8 %. Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας για το έτος 2003 (ο μέσος όρος για τα 4 τρίμηνα του έτους) υπολογίστηκε στο 9,3% ενώ το 2002 ήταν 10,0 %. Το ποσοστό του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω ήταν 48,6 % έναντι 48,9% το δ' τρίμηνο του 2002. Ο απόλυτος αριθμός του πληθυσμού του εργατικού δυναμικού αυξήθηκε, αλλά παράλληλα ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός παρουσίασε μεγαλύτερη άνοδο.

Το ποσοστό ανεργίας για τους **άνδρες διαμορφώθηκε σε 6,0%**, ενώ για τις **γυναίκες σε 14,6%**.

Γράφημα 4.4.1

Από την κατά ομάδες ηλικιών διάρθρωση της ανεργίας για το έτος 2003 , προκύπτει ότι τα υψηλότερα ποσοστά **παρατηρούνται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών** όπου το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται στο 21,4% μάλιστα δε **στις νέες γυναίκες φθάνει το 29%** του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους (Πίνακας 4.4.1).

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Πίνακας 4.4.1:Η ανεργία κατά φύλο ηλικιών στην Ελλάδα κατά την 5ετία 1999-2003

Η ανεργία κατά φύλο και ηλικία(2003)			
ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
15-29	15,4%	29,0%	21,4%
30-44	4,2%	13%	8,25
45-64	3,1%	6,2%	4,3%
64+	1,3%	2,0%	1,55
ΣΥΝΟΛΟ	6,0%	14,6%	9,5%

Πηγή:Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ 2003

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

Ο Δήμος, όπως αναφέραμε παραπάνω (πίνακας 4.3.2), παρουσιάζει για το 2001 δείκτη ανεργίας 11,1%,ο οποίος είναι σχετικά υψηλός, αν λάβουμε υπόψη ότι η αυτοαπασχόληση ακμάζει στην περιοχή, στον τομέα της γεωργίας.

Ένα άλλο κυρίαρχο χαρακτηριστικό στην περιοχή του Δήμου μας, είναι η εποχιακή απασχόληση του εργατικού δυναμικού στον τουριστικό τομέα. Παρά το γεγονός της περιορισμένης τουριστικής ανάπτυξης της ίδιας της περιοχής, παρατηρούνται μετακινήσεις εργατικού δυναμικού κατά την τουριστική περίοδο κυρίως προς τις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές της βόρειας Κρήτης.

Στο δήμο Μινώα Πεδιάδας, οι δείκτες ανεργίας ειδικά για τους νέους και τις γυναίκες είναι υψηλότεροι σε σχέση με τις υπόλοιπες πληθυσμιακές ομάδες.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΝΕΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ

Πίνακας 4.4.3 Επίπεδα ανεργίας για τους νέους στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας και ανά Δημοτική Ενότητα

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	Α Ρ Ρ Ε Ν Ε Σ					Θ Η Λ Ε Ι Σ				
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΕΝΕΡΓΟΙ				ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΕΝΕΡΓΟΙ				ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜ.	ΑΝΕΡΓΟΙ		ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜ.	ΑΝΕΡΓΟΙ		
		ΣΥΝΟΛΟ	ΝΕΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ				ΝΕΟΙ		
ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	3.150	2.961	86	103	1.865	1.976	1.850	58	68	2.785
ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	679	640	39	31	518	375	347	28	21	795
ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	1773	1556	217	126	1481	942	806	136	75	2099
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5602	5.157	342	260	3864	3293	3003	222	164	5679

Πηγή:ΕΛ. ΣΤΑΤ επεξεργασία στοιχείων απογραφής 2001

Τα ποσοστά ανεργίας για τους νέους του Δήμου ,παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με αυτή που επικρατεί στην Ελλάδα, δηλαδή οι νέοι πλήττονται περισσότερο από κάθε άλλη κατηγορία πληθυσμού. Από την ανάλυση του παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

- Το σύνολο των ανέργων στην περιοχή του Δήμου , για το 2001 είναι 564 άτομα. Το σύνολο των νέων ανέργων στην περιοχή είναι 424 άτομα (260 άνδρες και 164 γυναίκες). Το ποσοστό των νέων ανέργων για το 2001 , ανέρχεται σε **47,6%**
- Οι νέοι άνεργοι αποτελούν, σύμφωνα με τα στοιχεία 2001, το **47,6%** των ανέργων στο σύνολο της περιοχής ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης είναι **40,4%** και σε επίπεδο Νομού Ηρακλείου **41,9%**(Πίνακας 4.4.4).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Το επίπεδο ανεργίας όσον αφορά τους νέους στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας , βρίσκεται σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με την Περιφέρεια , το Νομό Ηρακλείου και την Ελλάδα.

Πίνακας 4.4.4:Επίπεδα ανεργίας για τους νέους και ανά φύλο(2001) για το Δήμο, το Νομό, την Περιφέρεια και την Ελλάδα

	ΑΝΔΡΕΣ ΑΝΕΡΓΟΙ	ΑΝΔΡΕΣ ΑΝΕΡΓΟΙ(επί τοισ % των ανέργων)	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΝΕΡΓΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΝΕΡΓΕΣ (επί τοισ εκατό των ανέργων)	ΝΕΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ	ΝΕΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ(επί τοισ εκατό των ανέργων)
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	342	34,6%	222	22,4%	424	42,9%
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.957	28,5%	4.097	29,5%	5.815	41,9%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	7.940	28,9%	8.591	30,9%	11.230	40,4%
ΕΛΛΑΔΑ	142.479	27,7%	123.505	24,05%	247.395	48,18%

Πηγή:ΕΣΥΕ επεξεργασία στοιχείων απογραφής 2001

Ο δείκτης ανεργίας για τους νέους άνεργους (42,9%) του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με το δείκτη ανεργίας των νέων για την Περιφέρεια Κρήτης(40,4%), του Νομού(41,9%) και της Ελλάδας(48,18%).

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΝΕΡΓΕΣ

➤ Ο οικονομικός ενεργός αριθμός γυναικών στο Δήμο είναι 3.293 χιλιάδες άτομα ενώ ο αριθμός των άνεργων γυναικών είναι 222 άτομα.

➤ Ο οικονομικός ενεργός αριθμός των ανδρών της περιοχής είναι 5602 χιλιάδες άτομα, ενώ ο αριθμός των άνεργων ανδρών είναι 342 , όπως προκύπτει από τον πίνακα 4.4.4.

➤ Το ποσοστό των άνεργων γυναικών για το Δήμο κυμαίνεται στο 22,4%(πίνακας 4.4.4), ενώ το ποσοστό ανεργίας των άνεργων ανδρών στο Δήμο κυμαίνεται στο 34,6% .

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής(8.895 χιλιάδες άτομα) ,ο οικονομικά ενεργός γυναικείος πληθυσμός της περιοχής(3.293 άτομα ή ποσοστό 37%) είναι πολύ περιορισμένος σε σχέση με τον ανδρικό (5.602 άτομα ή 62,4%).

Το ποσοστό των οικονομικώς ενεργών ανδρών(62,4%) είναι αρκετά μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό των γυναικών(37%). Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης είναι 61,9% για τους άνδρες και 38,1% για τις γυναίκες. Η τάση που επικρατεί την περιοχή ακολουθεί την τάση της Περιφέρειας Κρήτης, όπου το ποσοστό των οικονομικά ενεργών γυναικών είναι περίπου το μισό σε σχέση με αυτό των ανδρών.

Σύμφωνα με την επεξεργασία στοιχείων του Παρατηρητήριου Απασχόλησης (Επετηρίδα Αγοράς Εργασίας, Περιφέρειες και Νομοί, 2005) η Περιφέρεια Κρήτης, το 2003 παρουσίαζε το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (5,2%) από όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Η απασχόληση στην Κρήτη, όπως και στο Δήμο μας χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη αναλογία των αυτοαπασχολούμενων (33,3%), και την υψηλή σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας αναλογία των προσωρινά απασχολούμενων (10,9%), προφανώς λόγω της μεγάλης ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου. Η απασχόληση των ανδρών μοιράζεται σχεδόν ισόποσα μεταξύ της πλήρους , της αορίστου χρόνου (42,2%) και της αυτοαπασχόλησης (41%), ενώ σχετικά μεγάλη είναι και η αναλογία των προσωρινά απασχολούμενων ανδρών (9,2%). Η γυναικεία απασχόληση χαρακτηρίζεται από την υψηλή αναλογία των αυτοαπασχολούμενων (21,5%),των προσωρινά απασχολούμενων (13,4%) και των βοηθών πλήρους απασχόλησης στην οικογενειακή επιχείρηση (10,5%), μορφές απασχόλησης που προφανώς συνδέονται με την υψηλή δραστηριότητα στον κλάδο του τουρισμού.

Σχεδόν παρόμοια εικόνα παρουσιάζει και ο πληθυσμός της περιοχής του δήμου, σύμφωνα με όλα τα στοιχεία που παραθέσαμε παραπάνω.

4.5 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας ,είναι ομοιογενής γεωγραφικά αλλά κυρίως όσον αφορά την κοινωνική δομή, οικονομική δραστηριότητα, νοοτροπία, ήθη και έθιμα. Η οικονομία του Δήμου στηρίζεται κυρίως στο πρωτογενή τομέα(γεωργία, κτηνοτροφία -ποσοστό 46,1%) , όπως προκύπτει από την παρακάτω ανάλυση και σε πολύ μικρότερο βαθμό σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες, κυρίως το εμπόριο και την παροχή υπηρεσιών (ποσοστό δευτερογενή τομέα 11,6%, τριτογενή 34,2%)σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ 2001). Δυστυχώς δεν υπάρχει μεγάλη τουριστική ανάπτυξη στο Δήμο .

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο έντονα γεωργικός χαρακτήρας του Δήμου επηρεάζει άμεσα κάθε μορφής δραστηριότητα των κατοίκων. **Ιδιαίτερα όμως επηρεάζεται η οικονομική ζωή του τόπου από την εξέλιξη της γεωργικής οικονομίας και κάθε άλλη οικονομική δραστηριότητα υφίσταται ανάλογες θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις από την αύξηση ή την μείωση του γεωργικού εισοδήματος.**

Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου ο πρωτογενής τομέας περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο τους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους. Η υπολειμματική παρουσία των δασών δεν τα καθιστά παραγωγικούς πόρους ενώ καυσόξυλα παράγονται κυρίως από το κλάδεμα της ελιάς. Η αλιεία και η ιχθυοκαλλιέργεια επίσης είναι περιορισμένες και καταλαμβάνουν μικρό έως ελάχιστο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Κύριες καλλιέργειες εντός του δήμου του, όπως και του Νομού Ηρακλείου αποτελούν τα αμπέλια και οι ελαιώνες. Ειδικότερα, στην πεδιάδα του Καστελίου παράγονται ελιές, σταφίδες, δημητριακά, εσπεριδοειδή και οπωροκηπευτικά.

Η παραδοσιακή κτηνοτροφία στην περιοχή χαρακτηρίζεται ως εκτατική, ασκείται σε όλες τις μη καλλιεργημένες περιοχές και φυσικά στις μη καταλαμβανόμενες από οικιστικές ή συναφείς χρήσεις. Ειδικότερα, ασκείται στις παρυφές των μεγάλων ορεινών όγκων Ίδη και Δίκη καθώς και στα Αστερούσια, στις περιοχές των φυσικών βοσκοτόπων, των θάμνων και χερσότοπων, των μεταβατικών θαμνωδών εκτάσεων, αλλά και των αγροτικών δασικών περιοχών και των δασών.

Παράλληλα, παρατηρείται μια ελάχιστη δευτερογενής δραστηριότητα, με επίκεντρο μονάδες επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, κεραμικής και βιοτεχνίες ξύλου, μαρμάρου και επίπλων .

Ο τομέας των υπηρεσιών είναι η δεύτερη σε ποσοστό δραστηριότητα στο Δήμο και στηρίζεται κυρίως σε καταστήματα λιανικής πώλησης. Ο τομέας του τουρισμού ,τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να κάνει δειλά την εμφάνισή του με πολύ αργούς ρυθμούς ανάπτυξης και χωρίς ιδιαίτερη οργάνωση και προβολή.

Οι υποδομές παραγωγής τουριστικού προϊόντος που υπάρχουν είναι ελάχιστες και οι υπηρεσίες που παρέχουν δεν επαρκούν έτσι ώστε να μιλάμε για οργανωμένη τουριστική υποδομή.

Όμως παρ' όλα αυτά είναι ένας τομέας που έχει μεγάλη προοπτική ανάπτυξης ,αν λάβει κανείς υπόψη ότι η περιοχή έχει πολλά να επιδείξει στον επισκέπτη(ξένο ή ντόπιο) .

Στον παρακάτω Πίνακα 4.5.1 παρουσιάζεται η συνολική απασχόληση στην περιοχή του Δήμου και κατά τομείς παραγωγής με τα στοιχεία της απογραφής του 2001 (ΕΣΥΕ), ενώ στο γράφημα 4.5.1 παρουσιάζεται η διάρθρωση της απασχόλησης στο Δήμο .

Στον **χάρτη** που επισυνάπτεται αποτυπώνεται η διάρθρωση της απασχόλησης κατά παραγωγικούς τομείς, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2001.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πίνακας 4.5.1: Συνολική απασχόληση και κατά τομείς στο Δήμο,το Νομό Ηρακλείου και την Περιφέρεια Κρήτης για το έτος 2001

	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΥ		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ		ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜ	%	ΑΡΙΘΜ	%	ΑΡΙΘΜ	%
ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	5.126	100	2.642	51,60	545	10,6	1633	31,8
ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	1054	100	416	39,4	177	16,7	377	35,7
ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2715	100	1040	38,3	310	11,4	1034	38,0
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	8.895	100	4098	46,1	1.032	11,6	3.044	34,2
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	129.028	100	37896	29,3	22170	17,18	68962	53,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	259.094	100	56.433	21,7	38.860	14,9	16380	63,2

Το σύνολο των ατόμων που δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας ή δήλωσαν ασαφώς ανέρχεται στα 718 άτομα.

Γράφημα 4.5.1

Με βάση τα στοιχεία της απογραφής της ΕΛ. ΣΤΑΤ του 2001, από το συνολικό οικονομικό ενεργό πληθυσμό των 8.895 κατοίκων η συντριπτική πλειοψηφία χαρακτηρίζεται ως αγροτικός πληθυσμός. Στον Πίνακα 4.5.3 που ακολουθεί παρουσιάζονται αυτά τα στοιχεία με το αντίστοιχο χαρακτηρισμό για το επίπεδο νομού και για την Περιφέρεια Κρήτης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πίνακας 4.5.3: Συνολικός, αγροτικός, ημιαστικός και αστικός πληθυσμός (ΕΛΣΤΑΤ, 2002).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2001	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΣΤΙΚΟΣ	% ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	20.332	11.925	8.407	0	58,6
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	292.489	96.870	31.764	163.855	33,11
% ΠΕΡΙΟΧΗΣ Δ. ΜΙΝΩΑ		58,6	41,4	0	
% ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		33,12	10,86	56,02	
ΚΡΗΤΗ (2001)		46,2	12,3	41,5	

Συγκρίνοντας τους παραπάνω πίνακες, είναι εμφανής η αγροτική κατεύθυνση της απασχόλησης στην περιοχή του Δήμου μας ,με ότι αυτό συνεπάγεται τόσο για τους ίδιους τους κατοίκους όσο και για τις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής. Ποσοστό 58,6 του συνολικού πληθυσμού της περιοχής χαρακτηρίζεται αγροτικός.

Με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ 2001 και του ΠΕΠ Κρήτης, η Περιφέρεια της Κρήτης παράγει το 5,7 του ΑΕΠ της χώρας, το 8,7% της Αγροτικής παραγωγής, το 1,7% της μεταποιητικής και 5,8% των υπηρεσιών.

Η Οικονομία της Κρήτης είναι μία από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομίες της Χώρας και διακρίνεται από την αύξουσα συμβολή της στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της Ελλάδας. Οι σχετικά υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Κρήτης είχε ως αποτέλεσμα να πλησιάσει στο μέσο επίπεδο της Χώρας.

Το εισόδημα που αντιστοιχεί κατά μέσο όρο σε κάθε φορολογούμενο άτομο για την Ελλάδα, κατά το έτος 2007, διαμορφώνεται στα 15.551 ευρώ. Ο Νομός Ρεθύμνης την ίδια χρονική περίοδο βρίσκεται στην 8^η θέση με κατά μέσο ποσό ανά φορολογούμενο 14.611 και ακολουθούν ο νομός Ηρακλείου στην 9^η θέση με ποσό 14.530, ο νομός Χανίων με 14.153 ευρώ και τέλος ο νομός Λασιθίου στην 16^η θέση με 13.964 ευρώ. Από τους παρακάτω πίνακες διαπιστώνεται ότι οι κύριοι πυλώνες στους οποίους στηρίζεται η οικονομία του Νομού Ηρακλείου, είναι κατά κύριο λόγο η Γεωργία και ο Τουρισμός.

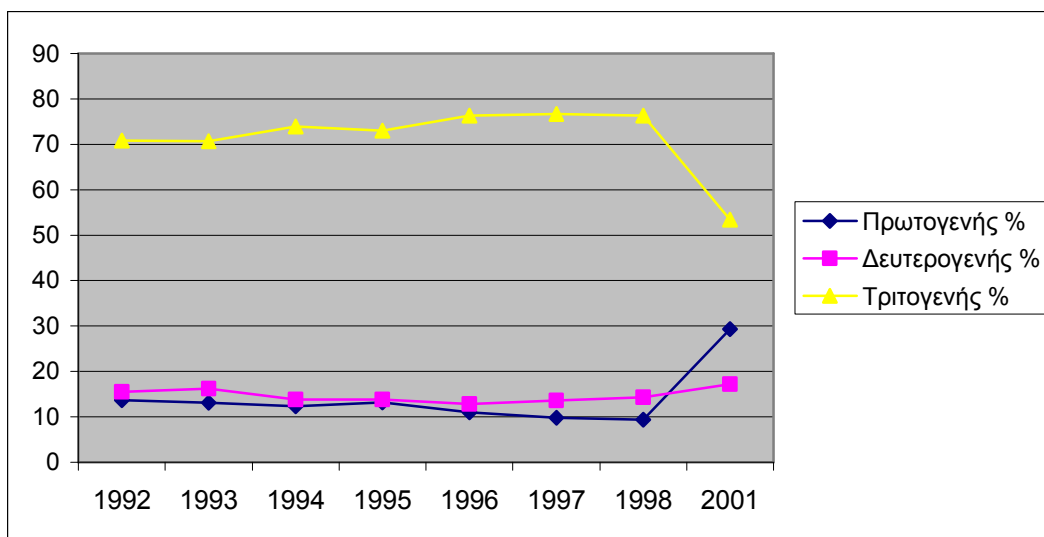
Πίνακας 4.5.1:Διάρθρωση Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του Νομού Ηρακλείου

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2001
Πρωτογενής %	13,7	13,1	12,3	13,2	11	9,8	9,4	29,3
Δευτερογενής %	15,5	16,2	13,8	13,8	12,8	13,6	14,3	17,18
Τριτογενής %	70,8	70,7	73,9	73	76,2	76,7	76,3	53,44

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Πηγή :Επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ Απογραφής 18^{ης} Μαρτίου 2001

Γράφημα 4.5.2

Πίνακας 4.5.2:Η ποσοστιαία (%) Διάρθρωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κατά νομό και βασικό τομέα δραστηριότητας

ΝΟΜΟΙ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ			ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ			ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ		
	1992	1995	2001	1992	1995	2001	1992	1995	2001
Νομός Ηρακλείου	13,70	13,20	29,3	15,50	13,80	17,18	70,80	73,00	53,44
Νομός Ρεθύμνου	12,30	11,40	15,40	19,20	16,60	16,50	68,50	72,00	67,4
Νομός Χανίων	15,90	14,90	11,30	18,10	16,40	18,90	66,00	68,70	69,80
Νομός Λασιθίου	26,90	38,40	25,40	13,00	8,50	11,00	60,10	53,20	63,60

Πηγή :Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ. ΣΤΑΤ 2001

Όπως αποδεικνύεται σε τελευταία έρευνα της ΠΑΣΕΓΕΣ, παρατηρήθηκε **αύξηση** της απασχόλησης στον τομέα της γεωργίας πανελλαδικά κατά **7%** και σε επίπεδο Κρήτης κατά **24,1%** την τριετία **2008-2010**, δηλ. το διάστημα που συμπίπτει με την κορύφωση της οικονομικής κρίσης.

Στο διάστημα αυτό **38.000** άνθρωποι αποφάσισαν να αλλάξουν περιβάλλον και τομέα απασχόλησης και να στραφούν στον πρωτογενή τομέα, εκ των οποίων **9.938 ήταν Κρητικοί**.

Αυτό δείχνει με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο ότι ο κόσμος στρέφεται για την επιβίωσή του στη **«μάννα γη»**. Πιθανόν μάλιστα η αρνητική οικονομική συγκυρία να αποτελέσει εφιαλήριο για την αναγέννηση του αγροτικού τομέα.

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Η γεωργία και η κτηνοτροφία αποτελούν τις κύριες δραστηριότητες του πρωτογενή παραγωγικού τομέα για την περιοχή. Παράλληλα όμως οι απασχολούμενοι σε αυτό τον τομέα αποκτούν ένα επιπλέον εισόδημα με την ενασχόλησή τους σε κάποιο άλλο κλάδο (όπως το εμπόριο, ο τουρισμός κ.α).

Πρωτογενής τομέας

Πίνακας 4.5.4:Διάρθρωση της απασχόλησης στον Πρωτογενή τομέα

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚ.ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2001	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΘΗΡΑ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ &	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ			
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	5.126	2.642	51,6
Εργοδότες	360	57	2,1
Εργαζόμενοι για δικό τους	2.111	1.785	67,5
Μισθωτοί	1.858	222	8,4
Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα	626	578	21,8
Δεν Δήλωσαν & νέοι	171	0	
ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ			
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	1054	416	40,0
Εργοδότες	61	6	1,4
Εργαζόμενοι για δικό τους	366	258	61,1
Μισθωτοί	439	28	6,6
Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα	136	124	29,3
Δεν Δήλωσαν & νέοι	52	0	0
ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ			
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2715	1040	38,3
Εργοδότες	156	22	2,1
Εργαζόμενοι για δικό τους	812	632	60,7
Μισθωτοί	1347	214	20,5
Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα	199	172	16,5
Δεν Δήλωσαν & νέοι	201	1	0,09
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	8895	4098	46,1
Εργοδότες	577	85	2,0
Εργαζόμενοι για δικό τους	3.289	2674	65,2
Μισθωτοί	3.644	464	11,3

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα	961	874	21,3
Δεν Δήλωσαν & νέοι	424	1	0,02

Πηγή :Επεξεργασία στοιχείων Απογραφής 18^{ης} Μαρτίου 2001

Τα στοιχεία που προκύπτουν από τον παραπάνω πίνακα για τα ποσοστά των ατόμων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα έχουν ως εξής:

Από το σύνολο των 8.895 ατόμων του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού του Δήμου μας , 4.098 χιλιάδες άτομα ή ποσοστό 46,1% απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό ιδιαίτερα μεγάλο για την περιοχή αλλά και αναμενόμενο αφού η περιοχή είναι αγροτική. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Περιφέρεια Κρήτης είναι 21,7%,όπως προκύπτει από τον πίνακα 4.5.1,ενώ για το Νομό Ηρακλείου για το έτος 2001 ανέρχεται σε ποσοστό 29,3%.

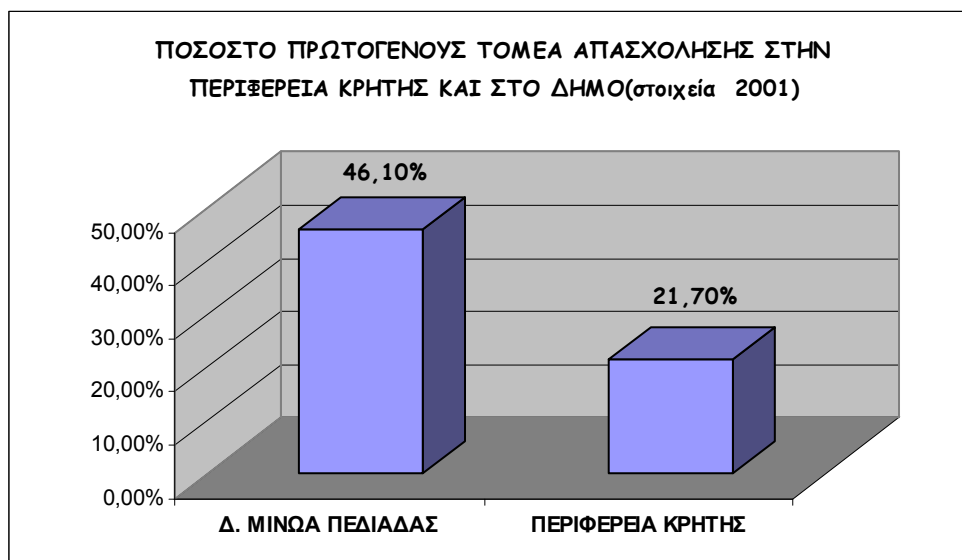
Αξίζει να σημειωθεί ότι για τη Δημοτική Ενότητα Αρκαλοχωρίου, το ποσοστό του οικονομικού ενεργού πληθυσμού, που απασχολείται στον πρωτογενή τομέα ανέρχεται στο 51,6% και είναι το μεγαλύτερο σε σχέση με τις άλλες δύο δημοτικές ενότητες.

Από αυτά τα 4.098 χιλιάδες άτομα της περιοχής που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα :

- Ποσοστό 65,2% ή 2.674 χιλιάδες άτομα που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα εργάζονται για δικό τους λογαριασμό
- το 11,1% ή 464 άτομα είναι μισθωτοί,
- το 21,2% ή 874 άτομα είναι συμβοηθούντα μέλη ή μη αμειβόμενα μέλη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Γράφημα 4.5.3

Συμπερασματικά, ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας είναι ένας αγροτικός δήμος, με ιδιαίτερα έντονη την παρουσία του πρωτογενή τομέα και παρουσιάζει αυξημένη εξάρτηση από αυτόν.

Δευτερογενής τομέας

Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού που απασχολείται με τον δευτερογενή τομέα ανέρχεται στο **11,6% ή 1.032 άτομα**, ποσοστό περιορισμένο σε σχέση με το ποσοστό του πρωτογενή τομέα. Η διακύμανση του ποσοστού του δευτερογενή τομέα, μέσα στην τελευταία δεκαετία(**αντίστοιχο ποσοστό 1991:12,2%**) είναι αρνητική.

- ✓ Ο κυριότερος κλάδος του δευτερογενούς τομέα είναι αυτός **των κατασκευών** με ποσοστό 54,1% και ακολουθεί ο κλάδος **της μεταποίησης** με ποσοστό 41,4%, ενώ οι λοιποί κλάδοι παρουσιάζουν πολύ μικρά ποσοστά.
- ✓ Από το σύνολο των 1.032 ατόμων που απασχολούνται στον δευτερογενή τομέα, τα 95 είναι εργοδότες ή ποσοστό 9,2% και τα 321 άτομα ή ποσοστό 31,1% εργάζονται για λογαριασμό τους.
- ✓ Το ποσοστό των μισθωτών είναι 42,7% ή 441 άτομα και το ποσοστό των συμβοηθούτων μελών είναι 16,9% ή 175 άτομα.

Πίνακας 4.5.6:Διάρθρωση της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα(στοιχεία 2001)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΔΗΜΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΦΥΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕ ΝΟΥΣ	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚ ΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	5.126	545	2	205	12	326	10,6
Εργοδότες	360	76	0	40	0	36	21,1
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	2.111	136	1	44	0	92	6,4
Μισθωτοί	1.858	320	1	112	12	195	17,2
Συμβοηθούντα μέλη & μη	626	13	0	9	0	4	2,0
Δεν Δήλωσαν & νέοι	171	0	0	0	0	0	0
Δεν Δήλωσαν & νέοι	372	0	0	0	0	0	0
ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	1054	177	6	90	7	74	16,7
Εργοδότες	61	18	0	9	0	9	29,5
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	366	52	0	25	0	27	14,2
Μισθωτοί	439	104	6	53	7	38	23,6
Συμβοηθούντα μέλη & μη	136	3	0	3	0	0	2,2
Δεν Δήλωσαν & νέοι	52	0	0	0	0	0	0
ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2715	310	1	133	17	159	11,4
Εργοδότες	156	26	0	15	0	11	16,6
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	812	133	0	24	0	47	16,3
Μισθωτοί	1347	17	1	91	17	100	1,2
Συμβοηθούντα μέλη & μη	199	159	0	3	0	1	79,8
Δεν Δήλωσαν & νέοι	201	0	0	0	0	0	0
ΟΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	8.895	1032	9	428	36	559	11,6
Εργοδότες	577	95	0	64	0	56	16,4
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	3.289	321	1	93	0	165	9,7
Μισθωτοί	3.644	441	8	256	36	333	12,1
Συμβοηθούντα μέλη & μη	961	175	0	15	0	5	18,2
Δεν Δήλωσαν & νέοι	424	0	0	0	0	0	0

Πηγή:Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ 2001

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Στην περιοχή του Δήμου ,υπάρχουν βιομηχανίες επεξεργασίας και τυποποίησης Κρητικών προϊόντων, οι οποίες αφορούν κυρίως προϊόντα του αγροτικού τομέα ή παραγωγή προϊόντων που υποστηρίζουν την αγροτική παραγωγή. Τα βασικά εξαγόμενα προϊόντα είναι εμφιαλωμένο επιτραπέζιο νερό, μάρμαρα, πλαστικά προϊόντα, (αγωγοί νερού, προϊόντα τυποποίησης, συσκευασίας, πρώτης ύλης για τη βιομηχανία), μηχανές για καλλιέργειες και παραδοσιακά προϊόντα (δερμάτινα είδη, κεραμικά, υφαντά και πλεκτά).Επίσης οι μεταποιητικές δραστηριότητες συναντώνται στις περιοχές με πληθυσμιακή ανάπτυξη.

Τέλος, όσο αφορά τον τομέα του εμπορίου, η ευρύτερη περιοχή παρουσιάζει μια ανθηρή εμπορική δραστηριότητα. Επίσης υπάρχει συνεργασία εταιριών του εξωτερικού με ελληνικές εταιρίες των οποίων τα προϊόντα μπορούν να απορροφηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό από ξένες αγορές (δερμάτινα είδη, κοσμήματα, έπιπλα, έργα τέχνης και κατασκευαστικά υλικά).

Τριτογενής τομέας

Στον τριτογενή τομέα απασχολούνται σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, 3.044 άτομα ή ποσοστό **34,20%**. Το αντίστοιχο ποσοστό απασχόλησης του τριτογενή τομέα , σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 1991 ήταν **38,4%** από το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Παρατηρείται λοιπόν ότι μέσα στη δεκαετία υπήρξε αύξηση της απασχόλησης του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα, γεγονός αναμενόμενο αφού η απασχόληση έχει αρχίσει να στρέφεται μέσα στη δεκαετία από τον πρωτογενή στους άλλους δύο παραγωγικούς τομείς.

- ✓ Από τα 3.044 άτομα, τα 355 ή 11,6 % εργάζονται για δικό τους λογαριασμό , ενώ το 12,2% ή 372 άτομα είναι εργοδότες.
- ✓ Το ποσοστό των μισθωτών για τον τριτογενή τομέα ανέρχεται στο 67,6% ή 2.547 άτομα και είναι το μεγαλύτερο .
- ✓ Το ποσοστό των συμβοηθούτων μελών είναι 1,8% ή 53 άτομα .

Τον ουσιαστικότερο ρόλο στην απασχόληση του τριτογενή τομέα διαδραματίζει ο κλάδος του **εμπορίου και των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων με ποσοστό 34,8%**, ο κλάδος των **λοιπών υπηρεσιών(32,%)** ο κλάδος των μεταφορών και επικοινωνιών με ποσοστό 8,2%,ενώ το μικρότερο ποσοστό παρουσιάζει ο κλάδος των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, με ποσοστό απασχόλησης **4,9%**,

Πίνακας 4. 5. 7 :Διάρθρωση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα(στοιχεία 2001)

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ΣΥΝΟ ΛΟ ΔΗΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙ Α ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣ ΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝ ΙΕΣ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣ ΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ(ΔΗΜ ΟΣΙΟ,ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ,ΠΑ Ρ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ)	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΔΕ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	5.126	1.633	719	177	125	612	31,8%
Εργοδότες	360	227	183	8	12	18	11,7
Εργαζόμενοι για δικό	2.111	190	78	34	23	24	9,7
Μισθωτοί	1.858	1316	428	134	88	570	67,8
Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα μέλη	626	35	30	1	2	0	1,8
ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	1054	377	159	40	27	151	35,7
Εργοδότες	61	37	28	1	1	5	8,2
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	366	56	33	8	2	11	12,1
Μισθωτοί	439	307	93	31	24	135	66,5
Συμβοηθούντα μέλη & μη αμειβόμενα μέλη	136	9	5	0	0	0	1,9
Δεν Δήλωσαν & νέοι	52	52	52	0	0	0	11,2
ΔΕ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2715	1.034	434	93	33	474	38,0
Εργοδότες	156	108	81	6	0	13	8,0
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	812	109	42	16	0	35	7,9
Μισθωτοί	1347	924	293	70	33	424	67,6
Συμβοηθούντα μέλη	199	23	18	1	0	2	1,6
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	8.895	3.044	1312	310	185	1237	34,2
Εργοδότες	577	372	292	15	13	36	9,8
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	3.289	355	153	58	25	70	9,4
Μισθωτοί	3.644	2547	814	235	145	1.129	67,6
Συμβοηθούντα μέλη	961	67	53	2	2	2	1,8
Δεν Δήλωσαν & νέοι	424	424	0	0	0	0	11,2

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Πηγή:Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ 2001

Μελετώντας συνολικά τη διάρθρωση της απασχόλησης κατά παραγωγικό τομέα, το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι:

- η οικονομία της περιοχής του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον πρωτογενή τομέα και στις δραστηριότητες που αναπτύσσονται γύρω από αυτόν. Η παραγωγική μάλιστα δομή του δήμου παρουσιάζεται εντελώς διαφορετική από αυτήν του νομού Ηρακλείου και της περιφέρειας Κρήτης.
- Για τη Δημοτική ενότητα Αρκαλοχωρίου, ο πρωτογενής τομέας είναι αυτός που κυριαρχεί με ποσοστό 51,6%, όπως και για τη Δημοτική ενότητα Καστελλίου και τη Δημοτική Ενότητα Θραφανού με αντίστοιχα ποσοστά 38,3% και 39,4% αντίστοιχα.

4.6. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ-ΔΙΚΤΥΑ

Οι κάτοικοι της υπαίθρου πέραν των λοιπών μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν, βιώνουν κατά κανόνα το λεγόμενο «ψηφιακό χάσμα» όντας βρισκόμενοι σε λιγότερο προνομιούχες και απομακρυσμένες περιοχές. Η άμβλυνση της εν λόγω υστέρησης, συμβάλει στην καλύτερη οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των εν λόγω περιοχών στο ευρύτερο περιβάλλον. Οι πρώην Δήμοι Καστελλίου και Αρκαλοχωρίου, επιθυμώντας να μειώσουν το ψηφιακό χάσμα για τους κατοίκους της περιοχής τους, προχώρησαν στην προηγούμενη τετραετία στα παρακάτω έργα, για το σκοπό αυτό.

1. Ευρυζωνικό Δίκτυο

Οι πρώην Δήμοι Αρκαλοχωρίου και Καστελλίου, στα πλαίσια της εναρμόνισης τους με την ψηφιακή εποχή και τη χρήση της τεχνολογίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη, υλοποίησαν αντίστοιχα 2 έργα συγχρηματοδοτούμενα από το Ε.Π." Κοινωνία της Πληροφορίας", με σκοπό την ανάπτυξη Ευρυζωνικών Δικτύων τοπικής πρόσβασης.

Η δημιουργία των 2 αυτών Ευρυζωνικών δικτύων αφορούσε:

1. Στη βελτίωση της λειτουργίας του δημόσιου τομέα (βελτίωση των παρεχόμενων προς τον πολίτη υπηρεσιών, οικονομικότερη κάλυψη των υπαρχόντων τηλεπικοινωνιακών αναγκών κ.λπ.).
2. Στη μείωση των αποθαρρυντικών παραμέτρων για επενδύσεις στην Περιφέρεια.
3. Στην ώθηση του ανταγωνισμού στις περιφέρειες με επιχειρηματική δραστηριοποίηση στον τομέα χονδρικής διάθεσης υποδομών και καινοτόμων ευρυζωνικών υπηρεσιών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Επιπλέον σημαντικό στόχο αποτελεί η σύνδεση Φορέων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω ευρυζωνικών δικτύων στο **υπάρχον σχολικό δίκτυο EDUNET**.

Με την υλοποίηση των 2 έργων, θετικές ήταν οι επιπτώσεις στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών που κατοικούν στην ύπαιθρο με σμίκρυνση του ψηφιακού χάσματος σε λιγότερο προνομιούχες - απόμακρες περιοχές και δημιουργία κρίσιμης μάζας χρηστών, ποιοτική παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, υγείας και μάθησης και ευρυζωνικών υπηρεσιών σε προσιτές τιμές.

Επίσης επιτεύχθηκε άμβλυνση του ελλείμματος της πληροφόρησης, δημιουργία ευέλικτων υποδομών με ευκολία στη χρήση, υποστήριξη ποικιλίας συσκευών και προσφορά τεχνολογικά προηγμένων υπηρεσιών με περιορισμένο σχετικά κόστος, καλύτερη - βελτιωμένη εξυπηρέτηση των πολιτών και δημιουργία δυνατοτήτων παροχής προσωποποιημένων υπηρεσιών, πρόσβαση πραγματικού χρόνου των εργαζομένων σε δεδομένα από οπουδήποτε και αν βρίσκονται όπου υπάρχει ασύρματο δίκτυο (ευελιξία για το ανθρώπινο δυναμικό), αύξηση της παραγωγικότητας, δυνατότητες επέκτασης και συμπλήρωση ενσύρματων εγκαταστάσεων.

Παράλληλα με τους παραπάνω στόχους δημιουργήθηκαν ωφέλειες στις παρακάτω κατηγορίες αποδεκτών:

- Στις δημόσιες υπηρεσίες και στους φορείς που λειτουργούν εντός των ορίων του Δήμου (π.χ. αποδοτικότεροι τρόποι λειτουργίας και συναλλαγής με τους πολίτες, εξοικονόμηση πόρων, βελτίωση της ποιότητας των χρησιμοποιούμενων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, κ.λπ.).
- Στις εταιρείες του ιδιωτικού τομέα (π.χ. ευελιξία - ταχύτητα επικοινωνίας με τη Δημόσια Διοίκηση, δυνατότητα παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών σε ανταγωνιστικές τιμές, προσέλκυση πελατών, κ.λπ.).
- Στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (δυνατότητα ευρυζωνικής πρόσβασης σε χαμηλές τιμές, δυνατότητα επέκτασης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, κ.λπ.)

Στους εργαζόμενους των δημοσίων υπηρεσιών (π.χ. δημιουργία νέων τρόπων εργασίας παροχή περισσότερων μέσων και προοπτικών για εκπαίδευση και κατάρτιση, κ.λπ.).

- Στους πολίτες (ευκολότερη και αποδοτικότερη εξυπηρέτησή τους από το Δημόσιο, δυνατότητα απόκτησης ευρυζωνικής πρόσβασης και λήψης ευρυζωνικών υπηρεσιών σε χαμηλές τιμές, κ.λπ.).
- Στους πολίτες που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού καθώς και σε αυτούς που διαμένουν σε περιοχές τηλεπικοινωνιακά μειονεκτούσες .

2. Τοπικά Κέντρα Πρόσβασης στο διαδίκτυο

Στα πλαίσια του Μέτρου 1.5 "Πρώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας" του Π.Ε.Π. Κρήτης 2000-2006,οι πρώην Δήμοι Καστελλίου,Θρασανού και Αρκαλοχωρίου υπέβαλλαν πρόταση και χρηματοδοτήθηκαν για το έργο "Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για τη δημιουργία Κέντρου Πρόσβασης στο Διαδίκτυο". Το έργο χρηματοδοτήθηκε κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά 25% από Εθνικούς Πόρους.

Το έργο αφορούσε στην προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για τη δημιουργία **Κέντρου Πρόσβασης στο Διαδίκτυο**, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο στο Κολυμβητήριο Αρκαλοχωρίου, στο Δημαρχείο Θρασανού και Καστελλίου, αντίστοιχα το οποίο παρέχει στους πολίτες του Δήμου , πρόσβαση στο Διαδίκτυο(σε ασφαλείς υπηρεσίες, εφαρμογές και περιεχόμενο, πολυμεσικές υπηρεσίες επικοινωνιών π.χ. browsing,mailing,conference, peer to peer networking κ.λ.π.)

3. Δημιουργία Ηλεκτρονικής Πύλης εξυπηρέτησης πολιτών

Στα πλαίσια του Μέτρου 1.5 "Πρώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας" του Π.Ε.Π.Κρήτης 2000-2006,οι 3 πρώην Δήμοι ,υπέβαλλαν πρόταση και χρηματοδοτήθηκαν για το έργο "**Προμήθεια και εγκατάσταση δικτυακού εξοπλισμού και επέκταση πληροφοριακού συστήματος ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης των πολιτών.**". Το έργο χρηματοδοτήθηκε 80% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά 20% από Εθνικούς Πόρους.

Η υλοποίηση του έργου αφορούσε την εγκατάσταση της δομημένης καλωδίωσης και του απαραίτητου εξοπλισμού ,όπως επίσης και την αγορά του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού (PC, printers κ.λ.π) για τις ανάγκες της κατασκευής Portal με τις αντίστοιχες εφαρμογές για την εξυπηρέτηση του πολίτη.

Οι εφαρμογές που αναπτύχθηκαν αφορούν:

- i. Πρωτόκολλο - Αρχαιοθέτηση Εγγράφων
- ii. Ληξιαρχικές Πράξεις (πολίτες):

α.Ο πολίτης μπορεί μέσα από το Διαδίκτυο να κάνει αίτηση για τις Ληξιαρχικές Πράξεις (π.χ. Γεννήσεως, Γάμου, Θανάτου κτλ.). Εφ' όσον θα συνδέεται ο πολίτης στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Εξυπηρέτησης (δίνοντας το σειριακό αριθμό και το PIN του, που του έχουν αποδοθεί) , έχει την ευκαιρία να ζητάει κάποιο από τα διαθέσιμα έγγραφα. Ο πολίτης μπορεί να επιλέγει έναν από τους παρακάτω τρόπους για να παραλάβει το πιστοποιητικό που αιτήθηκε:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- b. Παραλαβή του εγγράφου από το Δήμο.
- c. Παραλαβή του εγγράφου από το ΚΕΠ του Δήμου
- d. Αποστολή του εγγράφου σε αριθμό Fax που δηλώνει ο πολίτης.
- e. Αποστολή του εγγράφου στη διεύθυνση που δίνει ο πολίτης (με χρέωση του)

iii. Αιτήματα & Καταγγελίες Πολιτών (πολίτες):

Στο σύστημα καταγράφονται όλα τα αιτήματα, αναφορές ή και καταγγελίες των πολιτών ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν. Στην υπηρεσία χρεώνεται το αίτημα σε συγκεκριμένο υπάλληλο (αυτόματα ή από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας), ο οποίος βάζει και ένα χρονικό όριο διεκπεραίωσης του αιτήματος. Ο πολίτης μπορεί να ενημερώνεται επίσης ή μέσα από το Διαδίκτυο ή δια τηλεφώνου μέσα από το Αυτόματο Σύστημα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Το σύστημα μπορεί επίσης να παράγει στατιστικά στοιχεία από τα οποία θα βγαίνουν συμπεράσματα για την ποιότητα εξυπηρέτησης των πολιτών.

iv. Δυνατότητα ενημέρωσης του πολίτη από το Internet για:

- a. Αποφάσεις Δημοτικού Συμβουλίου
- b. Αποφάσεις Οικονομικής Επιτροπής
- c. Αποφάσεις λοιπών Πολιτικών Οργάνων του Δήμου
- d. Καρτέλα δημότη

Υποδείγματα δικαιολογητικών, διαδικασίες αδειοδότησης ανά είδος καταστήματος

v. Εύρεση Εργασίας

Υπηρεσιών υποβολής ηλεκτρονικών αιτήσεων, εντύπων, φορμών, καταγγελιών, παραπόνων από δημότες (για έκδοση πιστοποιητικών, χρήσης κοινόχρηστων χώρων, άδειας μικροπωλητών κ.α.)

Ο πολίτης έχει την δυνατότητα να αιτηθεί τη χορήγηση πιστοποιητικών π.χ. πιστοποιητικό γεννήσεως, μέσω της υπηρεσίας παροχής πιστοποιητικών. Με την διεκπεραίωση της διαδικασίας αίτησης του πιστοποιητικού, παρέχεται ένας αριθμός ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου, σύμφωνα με τον οποίο ο πολίτης μπορεί να εντοπίσει την πορεία έκδοσης του πιστοποιητικού από την δημοτική αρχή.

vi. Υπηρεσία παροχής φορμών αιτήσεων με υποστήριξη πολύγλωσσης παρουσίασης και συμπλήρωσης (για αλλοδαπούς)

Μέσω αυτής της υπηρεσίας δίδεται η δυνατότητα στους αλλοδαπούς κατοίκους των δημοτικών διαμερισμάτων να συμπληρώσουν αιτήσεις, ιδιαίτερα για θέματα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών του

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

δήμου, στην μητρική τους γλώσσα. Οι προτεινόμενες γλώσσες που θα παρέχεται αυτή η δυνατότητα είναι αυτές των βαλκανικών χωρών.

vii. Υπηρεσία Υγείας-Πρόνοιας

Η υπηρεσία υγείας-πρόνοιας ,παρέχει πληροφόρηση τους πολίτες σχετικά με τις υποστηριζόμενες παροχές υγείας της δημοτικής αρχής, όπως π.χ. ιατρική περίθαλψη από το σπίτι και «Φροντίδα στο σπίτι»,. Επίσης, θα δίδεται η δυνατότητα στον πολίτη να αιτηθεί την παροχή αυτών των υπηρεσιών.

viii. Ανακοινώσεις προκηρύξεων θέσεων εργασίας και διαγωνισμών του δήμου

Η εφαρμογή πέραν των εσωτερικών λειτουργιών που εκτελεί, έχει δυνατότητες για την δημιουργία υπηρεσίας η οποία θα παρέχει την δυνατότητα στους πολίτες των δημοτικών διαμερισμάτων με ηλεκτρονικό τρόπο να ενημερώνεται για τις προκηρύξεις θέσεων εργασίας στις υπηρεσίες της δημοτικής αρχής. Επίσης, οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί ή εταιρίες μπορούν (α) υποβάλλουν σχετικές προκηρύξεις τους για δημοσίευση στο Web portal, αλλά και (β) να ενημερωθούν για τους διαγωνισμούς της δημοτικής αρχής και να λάβουν τα απαραίτητα στοιχεία σε ηλεκτρονική μορφή.

ix. Υπηρεσία SMS

Με την υπηρεσία αυτή υπάρχει δυνατότητα ο πολίτης μέσα από το κινητό του να αποστέλλει απλά αιτήματα τα οποία δρομολογούνται από καθορισμένο υπάλληλο, στον κατά περίπτωση υπεύθυνο υπάλληλο του Δήμου. Εν συνεχεία ο Δήμος έχει την δυνατότητα να απαντήσει στον Δημότη για την διεκπεραιώσει του Αιτήματος. Η υπηρεσία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για ενημέρωση του Δημότη για αιτήματα που έχουν γίνει δια μέσου WEB υπηρεσιών ή με προσωπική παρουσία του Δημότη.

Σε όλες τις παραπάνω υπηρεσίες εφ' όσον αφορούν προσωπικά στοιχεία Δημότη ,γίνεται πιστοποιημένη εισαγωγή στο σύστημα με όνομα χρηστή και κωδικό εισόδου.

Συνεργασία με άλλους ΟΤΑ

1. Συνεργασία του πρώην Δήμου Αρκαλοχωρίου με τους πρώην Δήμους Θραψανού, Κρουσώνα, Τυλίσσου και Οροπεδίου Λασιθίου , στα πλαίσια του μέτρου 2.4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Κοινωνία της Πληροφορίας" (Ε.Π. ΚΤΠ).

Στα πλαίσια του μέτρου 2.4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Κοινωνία της Πληροφορίας" (Ε.Π. ΚΤΠ), ο πρώην Δήμος Αρκαλοχωρίου χρηματοδοτήθηκε για την Πράξη "Καινοτόμες Υπηρεσίες για την ανάδειξη και προώθηση του πολιτιστικού -τουριστικού αποθέματος σε Δήμους της Κρητικής

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ενδοχώρας". Το έργο χρηματοδοτείται κατά 80% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά 20% από Εθνικούς Πόρους.

Το έργο αφορούσε στην προβολή του τουριστικού και πολιτιστικού αποθέματος των Δήμων **Αρκαλοχωρίου, Θραψανού, Κρουσώνα, Τυλίσσου και Οροπεδίου Λασιθίου**, μέσα από τη δημιουργία portal. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, αναπτύχθηκαν υπηρεσίες καινοτόμου χαρακτήρα για την αναβάθμιση του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος των παραπάνω Δήμων. Η υλοποίηση του έργου αφορούσε την:

A. Ανάπτυξη Portal για την καταχώρηση και προβολή των σημείων τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Το Portal , αναπτύχθηκε σε δυο γλώσσες (Ελληνικά - Αγγλικά), ενώ η τεχνική του υλοποίηση επιτρέπει απεριόριστο αριθμό γλωσσών. Για την παρουσίαση της πληροφορίας, πέραν των κειμένων, έγινε χρήση ψηφιακών χαρτών (χρησιμοποιήθηκε ειδικό λογισμικό - GIS Web Server) όπου ο επισκέπτης ,έχει την δυνατότητα να προσπελάσει. Η πληροφορία που παρουσιάζεται αφορά:

1) Γενική παρουσίαση Δήμων

2) Πληροφορία πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος (π.χ. Μουσεία, Μνημεία, Αρχαιολογικοί Χώροι, Μοναστήρια, Φαράγγια, Σπήλαια, Δάση, Ορειβατικές Διαδρομές, Κρητική Διατροφή, Λαογραφία, Αγροτουριστικές μονάδες, Οικοσυστήματα, πολιτιστικοί σύλλογοι, εκθέσεις, σημεία φυσικού κάλλους, τοπικά ήθη και έθιμα, κ.α.)

3) Πολιτιστικές εκδηλώσεις,προτεινόμενες πολιτιστικές - τουριστικές διαδρομές (όπου ο επισκέπτης θα μπορεί να επιλέξει μεταξύ κάποιων προτάσεων)

5) Παρουσίαση επιχειρήσεων των Δήμων

6) Μέσα μεταφοράς

7) Διαμονή - Διασκέδαση (Ξενοδοχεία, Εστιατόρια κ.α.)

Το Portal επίσης,παρέχει μια σειρά από καινοτόμες υπηρεσίες για τους επισκέπτες, στις οποίες περιλαμβάνονται οι:

1) Υπηρεσίες «πριν το ταξίδι»

a. Δημιουργία προφίλ επισκέπτη με τα ενδιαφέροντα του, και απόκτηση κωδικού πρόσβασης στο Portal

b. Δημιουργία πολιτιστικών - τουριστικών διαδρομών βάσει κριτηρίων με την χρήση ειδικά σχεδιασμένου οδηγού.

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

- c. Επιλογή των επιθυμητών πληροφοριών, χαρτών και διαδρομών για τα μέρη που θα επισκεφτεί στο ταξίδι, και αποθήκευση τους σε PDA
 - d. Ηλεκτρονική επικοινωνία με ξενοδοχειακές επιχειρήσεις των Δήμων, για την κράτηση δωματίων
 - e. Συμμετοχή σε forum συζητήσεων με άλλα άτομα που έχουν επισκεφτεί τα μέρη που θέλει να πάει.
 - f. Εγγραφή σε mailing lists για νέα που αφορούν το μέρος που θα επισκεφτεί
 - g. Επιλογή θεμάτων για τα οποία θέλει να ενημερώνεται στο κινητό του ή στο email του, κατά την διάρκεια του ταξιδιού του
- 2) Υπηρεσίες «μετά το ταξίδι»
- a. Ταξιδιωτικό Ψηφιακό ημερολόγιο
 - b. Αποθήκευση στην περιοχή του στο Portal, των φωτογραφιών και των videos που αφορούν την συγκεκριμένη επίσκεψη
 - c. Ανταλλαγή απόψεων με άλλους επισκέπτες για το ταξίδι

2. Συνεργασία του πρώην Δήμου Αρκαλοχωρίου με τον πρώην Δήμο Καστελλίου, στα πλαίσια του μέτρου 6.3 «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης» του Π.Ε.Π. Κρήτης 2000- 2006.

Στα πλαίσια του Μέτρου 6.3 «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης» του Π.Ε.Π. Κρήτης 2000-2006, υλοποιήθηκε στους Δήμους Αρκαλοχωρίου και Καστελλίου το Σχέδιο Ολοκληρωμένης Παρέμβασης «Αλληλεγγύη και Ανάπτυξη στην ενδοχώρα».

Το Σχέδιο χρηματοδοτήθηκε κατά 80% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και κατά 20% από το Ελληνικό Δημόσιο και υλοποιήθηκε από Ομάδα Συνεργαζόμενων Φορέων (Ο.Σ.Φ.) του Δήμου Αρκαλοχωρίου, που απαρτίζονταν από εννέα τοπικούς φορείς με Συντονιστή Φορέα το Δήμο Αρκαλοχωρίου.

Σκοπός του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Παρέμβασης «Αλληλεγγύη και Ανάπτυξη στην ενδοχώρα » ήταν η προώθηση στην απασχόληση ανέργων που κατοικούσαν στους πρώην Δήμους Αρκαλοχωρίου και Καστελλίου, με το συνδυασμό ενεργειών συμβουλευτικής υποστήριξης, προκατάρτισης, κατάρτισης, επιδότησης της απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.

3. Συνεργασία του Δήμου Μινώα Πεδιάδας με τους Δήμους Αρχανών-Αστερουσίων και Χερσονήσου για την υλοποίηση του έργου με τίτλο «Ανάπτυξη δράσεων για την προώθηση της διαφάνειας, συμμετοχικότητας και παροχή προηγμένων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για Δήμους της Κρήτης>>,του ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση.

Στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 2 , «ΤΠΕ και βελτίωση της ποιότητας ζωής» του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ψηφιακή Σύγκλιση ,ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας σε συνεργασία με τους Δήμους Αρχανών-Αστερουσίων και Χερσονήσου,θα συνεργαστεί για την υλοποίηση του παραπάνω έργου.

Σκοπός του έργου είναι η ανάπτυξη στους τρεις Καλλικρατικούς Δήμους , ενός μοντέλου εφαρμογής για τη διαφάνεια και την κοινωνική συμμετοχή, την εκπαίδευση και την επικοινωνία. Το μοντέλο επικοινωνίας θα υλοποιηθεί μέσω μιας κοινής πλατφόρμας με λογισμικό εφαρμογών ανοικτού κώδικα και χρήση καινοτόμων τεχνολογιών αιχμής .Η κοινή πλατφόρμα θα αναπτυχθεί και θα εγκατασταθεί και τους 3 Δήμους και η παρεχόμενη λειτουργικότητα του έργου θα περιλαμβάνει:

- ✓ Δημιουργία on line δικτύου για την εξυπηρέτηση των μεταναστών.
- ✓ Διαχειριστικό σύστημα προβολής των έργων της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου στο Διαδίκτυο,on-line υπηρεσία ψηφιακής οπτικοακουστικής μετάδοσης ανοικτών διαδικασιών λήψης Αποφάσεων του Δήμου, δημοσίων θεαμάτων, εικαστικών δρώμενων, πολιτιστικών εκδηλώσεων. Επίσης θα παρέχει τη δυνατότητα στοχευμένης πληροφόρησης των δημοτών,διαχείρισης των προκηρύξεων, διαγωνισμών, προμηθειών αλλά και την ανάπτυξη ελεύθερου λογισμικού GIS για τη δημιουργία γέφυρας με το λογισμικό των Google Maps , για την εισαγωγή και προβολή σημείων ενδιαφέροντος.

Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 270.231,00 ευρώ και η διάρκεια υλοποίησης του είναι 18 μήνες.

4. Συμμετοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας στο Διαδημοτικό Δίκτυο Κρήτης για τη διάχυση και την εφαρμογή του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης(Κ.Π.Α)

Με την υπ` αριθμό 120/2011 απόφαση του Δ.Σ Μινώα Πεδιάδας , επικαιροποιήθηκε η συμμετοχή του Δήμου μας, στο Διαδημοτικό δίκτυο Κρήτης για την προώθηση και εφαρμογή του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης(Κ.Π.Α).

Η δημιουργία του δικτύου έχει ως αντικείμενο τα παρακάτω :

1. Την ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή του ΚΤΑ από τα μέλη του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

2. Την ενημέρωση σε θέματα που αφορούσαν τις τελευταίες εξελίξεις του ίδιου του εργαλείου σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
3. Την τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη των μελών του.
4. Τον συντονισμό μεταξύ των μελών για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της διαδικασίας.
5. Την διάχυση των καλών πρακτικών που προκύπτουν από την εφαρμογή του εργαλείου του ΚΤΑ στα μέλη του.
6. Τη διάδοση του ίδιου του εργαλείου σε επίπεδο Περιφέρειας.

Το ΚΤΑ πλέον αποτελεί μια καινοτόμο παρέμβαση που εγκαινίασε μια διαδικασία διαρκούς και συστηματικής βελτίωσης της Δημόσιας Διοίκησης, προσαρμοσμένης στις ανάγκες του πολίτη/ πελάτη των Δημοσίων υπηρεσιών. Η εφαρμογή του ΚΤΑ καταδεικνύει με τον πλέον ασφαλέστερο τρόπο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε οργανισμού, τις εσωτερικές οργανωτικές, διοικητικές, λειτουργικές και άλλες αδυναμίες και τελικά προτείνει τρόπους βελτίωσης της αποδοτικότητας αλλά κυρίως και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη. Η αξία του εργαλείου αυτού έγκειται στην ίδια τη φύση του, αφού παρέχει τη δυνατότητα στους ίδιους τους εμπλεκόμενους να αξιολογούν τις διαδικασίες, στα πλαίσια των οποίων λειτουργούν και παράγουν έργο, καθώς και να προτείνουν τρόπους-μεθόδους αντιμετώπισης των αδύνατων σημείων που εντοπίστηκαν και που αφορούν τη Δημόσια Οργάνωση.

Στη δημιουργία του παραπάνω δικτύου συμμετείχαν με την υπογραφή Μνημονίου την 25^η Σεπτεμβρίου 2009, οι Καποδιστριακοί Δήμοι Αρκαλοχωρίου(με την αριθμό Απόφαση ΔΣ 206/2009) και Θραψανού και πλέον μετά την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης», επικαιροποιήσαμε τη συμμετοχής μας, στο Διαδημοτικό δίκτυο Κρήτης για την προώθηση και εφαρμογή του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης(Κ.Π.Α) και στοχεύουμε στην εφαρμογή του.

5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

**5.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ ΣΤΗΝ
ΠΑΡΟΥΣΑ ΦΑΣΗ**

Στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας, στο νομό Ηρακλείου, αλλά και σε όλη την Κρήτη γενικά, ο πρωτογενής τομέας παραγωγής, μολονότι σε ύφεση, εξακολουθεί να βρίσκεται σε πολύ σημαντικό επίπεδο. Το νησί έχει ακόμη έντονα αγροτικό χαρακτήρα, γεγονός που συνδέεται τόσο με τα πλούσια φυσικά αποθέματά του που είχαν καθοριστικό ρόλο στη στροφή της παραγωγικής δραστηριότητας σε αυτόν τον τομέα, όσο και με το πρότυπο ανάπτυξης που ακολούθησε η χώρα μεταπολεμικά.

Μολονότι μέχρι το 1990 το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού της Κρήτης, ασχολούνταν στον πρωτογενή τομέα, ήδη από το 1981 ο τομέας αυτός άρχισε να εμφανίζει τάσεις συρρίκνωσης σε όρους απασχόλησης, γεγονός που συνδυάζεται με την έντονη τάση της απασχόλησης με τον τριτογενή τομέα τόσο στην περιφερειακή αλλά και στην εθνική οικονομία. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (Γ.Γ. Ε.Σ.Υ.Ε. για 2006) για την Κρήτη ο πρωτογενής τομέας συνεισφέρει το 57% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, ο δευτερογενής το 15,7% και ο τριτογενής το 27,3%. Και ενώ ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος, είναι φανερό ότι ο τουρισμός αποτελεί τον κύριο μοχλό της μέχρι σήμερα αλλά και της περαιτέρω ανάπτυξης και σημαντικής αύξησης του εισοδήματος, με ρυθμό μεγαλύτερο από το μέσο ρυθμό της χώρας.

Η αναπτυξιακή φυσιογνωμία του Δήμου στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον γεωργικό χαρακτήρα της περιοχής ο οποίος, επηρεάζει άμεσα κάθε μορφής δραστηριότητα των κατοίκων. Λόγω της φθίνουσας πορείας του πρωτογενή τομέα μέσα στη δεκαετία 1991-2001 και της περιορισμένης εμβέλειας του δευτερογενούς τομέα, εκτιμάται ότι ο τριτογενής τομέας θα έχει δυναμική εξέλιξη δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης και συγκρατώντας τον πληθυσμό της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός της κατασκευής του Νέου Διεθνούς Αεροδρομίου Καστελλίου.

Στη συγκράτηση του πληθυσμού στην περιοχή μπορεί να βοηθήσουν, ο συνδυασμός της κατασκευής του αεροδρομίου, ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων επιχειρήσεων και η διασύνδεση του πρωτογενή τομέα με τους υπόλοιπους τομείς, μέσα από την παραγωγή τοπικών προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ και βιολογικών προϊόντων. Προς την ίδια κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει η μεταποίηση των προϊόντων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

με τη διασφάλιση ποιότητας και η παραγωγή και προώθηση των ειδών λαϊκής τέχνης, ξυλόγλυπτα, υφαντά, είδη αγγειοπλαστικής κ.α.

Στην επίτευξη του σκοπού της συγκράτησης του πληθυσμού ,σημαντικό ρόλο έχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσω των υπαλλήλων που ανήκουν στις γεωτεχνικές - περιβαλλοντικές ειδικότητες, οι οποίοι θα ενημερώνουν, θα προωθούν, θα επιλύουν, θα συμβουλεύουν και θα προτείνουν.

Η νέα Δημοτική αρχή, στα πλαίσια της προσπάθειας της συγκράτησης του πληθυσμού αλλά της ενδυνάμωσης του πρωτογενή τομέα, αφού αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος των κατοίκων, προωθεί την ενδυνάμωση και υποστήριξη των κατοίκων της περιοχής για την ανάπτυξη σύγχρονων , ευέλικτων συλλογικοτήτων(ομάδες παραγωγών) μέσα από συναντήσεις, εξειδικευμένα σεμινάρια, στοχευμένες ημερίδες, διασύνδεση των τοπικών παραγόντων με τους εξειδικευμένους επιστημονικούς φορείς για την εφαρμογή της τεχνονγνωσίας. Επίσης προωθεί την ενημέρωση των ομάδων παραγωγών αλλά και των μεμονομένων κατοίκων για τα χρηματοδοτικά εργαλεία που υπάρχουν διαθέσιμα , προκειμένου να αναπτύξουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια αλλά και την εφαρμογή εναλλακτικών καλλιεργειών. Ακόμη,στοχεύει στην ανάπτυξη υποδομών που θα υποστηρίξουν την εξέλιξη του πρωτογενή τομέα με σεβασμό στο περιβάλλον, εγγειοβελτιωτικά έργα , για τα οποία θα παρακολουθούνται παράμετροι όπως οι διαρροές, οι καταναλώσεις, η ποιότητα των νερών με τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας κα.

Στα πλαίσια της παραπάνω προσπάθειας η Δημοτική αρχή προωθεί την αξιοποίηση των δημοτικών εκτάσεων για τη δημιουργία:

- Κτηνοτροφικών πάρκων
- πρότυπων επισκέψιμων αγροκτημάτων
- Υποδομών για τη φιλοξενία τοπικών αγορών

Όσον αφορά τους άλλους δύο τομείς παραγωγικής απασχόλησης, εκτιμάται ότι τόσο ο **τριτογενής όσο και ο δευτερογενής τομέας** ,θα έχει δυναμική εξέλιξη δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης, συγκρατώντας τον πληθυσμό της περιοχής. Η αξιοποίηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών, η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η ανάδειξη και προβολή της περιοχής είναι οι απαραίτητες προϋποθέσεις για μια ήπια τουριστική ανάπτυξη , η οποία θα συμβάλλει **στη συγκράτηση**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

του πληθυσμού,στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, την αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Ο πρωτογενής τομέας παρά τις σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες που διαθέτει αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα που εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξή του. Τα προβλήματα αυτά συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

✚ Έλλειψη ολοκληρωμένων δικτύων άρδευσης. Η ύπαρξη πολλών και μικρών γεωτρήσεων δεν επιτρέπει τον ορθολογικό έλεγχο της κατανάλωσης του νερού, με αποτέλεσμα η άντληση του νερού να γίνεται ανεξέλεγκτη, μειώνοντας το επίπεδο του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα και αποκλείοντας από την άρδευση περιοχές φτωχές σε υδάτινους πόρους.

✚ Χαμηλή τιμή των προϊόντων. Το πρόβλημα αυτό είναι γενικότερο πρόβλημα διάρθρωσης της αγροτικής παραγωγής και δεν αφορά μόνο την περιοχή μας. Η υπερπαραγωγή προϊόντων με χαμηλή ζήτηση δεν επιτρέπει τη συνολική απορρόφησή τους, με αποτέλεσμα την απόκτηση μεγάλου όγκου αποθεμάτων, που πολλές φορές καταλήγουν σε χωματερές.

✚ Την έλλειψη οργανωμένου marketing των παραγόμενων προϊόντων.

✚ Εκσυγχρονισμός των καλλιεργειών και αναδιάρθρωση του πρωτογενή τομέα αλλά και η στροφή στις εναλλακτικές καλλιέργειες. Οι σύγχρονες απαιτήσεις των καταναλωτών για προϊόντα βιολογικά με χαμηλή χρήση φαρμάκων ή διαφορετικού τύπου προϊόντα, προϋποθέτουν την παραγωγή νέων προϊόντων με υψηλότερο επίπεδο ποιότητας.

✚ Την έλλειψη πρωτοβουλιών από τοπικούς φορείς άσκησης Αγροτικής πολιτικής σε ότι αφορά τις αναδιρθώσεις των καλλιεργειών και την εισαγωγή της τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία.

✚ Υπερβόσκηση εδαφών. Η ανεξέλεγκτη βόσκηση έχει ως αποτέλεσμα την καταστροφή των εδαφών και τον περιορισμό της παραγωγικής τους ικανότητας.

✚ Το μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου σε συνδυασμό με τον πολυτεμαχισμένο χαρακτήρα του, αποτέλεσμα ιστορικών γεγονότων και εθιμικού οικογενειακού δικαίου, δημιουργούν επιπλέον προβλήματα στον τομέα της γεωργίας.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά περιορίζουν το δυναμισμό του τομέα και καθιστούν την περιοχή ευάλωτη σε αντίξοες οικονομικές ή φυσικές συνθήκες.

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί την πρώτη πλουτοπαραγωγική πηγή των κατοίκων για την περιοχή του Δήμου.Η γεωργική δραστηριότητα αποτελεί τον κύριο ιστό της οικονομίας για την περιοχή και διακρίνεται από μια δυναμικότητα, αφού το γεωργικό εισόδημα καλύπτει το μεγαλύτερο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ποσοστό του συνολικού εισοδήματος της περιοχής και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού απασχολείται επαγγελματικά με την γεωργία.

Στην περιοχή του Δήμου μας, εφαρμόζεται η λεγόμενη Συμβατική Γεωργία , σε ποσοστό 99,5% των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Σε ότι αφορά την παραγωγή καλλιεργούνται οι παραδοσιακές καλλιέργειες της ελιάς και της αμπέλου, ενώ υπάρχουν και αρκετοί βοσκότοποι οι οποίοι αξιοποιούνται. Άλλες καλλιέργειες που κυριαρχούν στην περιοχή είναι τα λαχανικά και τα σιτηρά. Στο σημείο αυτό θα πρέπει βέβαια να επισημάνουμε τόσο το ποιοτικό επίπεδο των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων , το οποίο χρήζει περαιτέρω βελτίωσης , όσο και τα ελλείμματα που αφορούν την τυποποίηση αλλά και γενικότερα την καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής. Από την άλλη μεριά όμως δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε την αρνητική διάσταση της εξάρτησης του εισοδήματος της περιοχής από δύο μόνο προϊόντα. Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε το γεγονός της έλλειψης νερού , όπου ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες είναι εντονότερο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1994 άρχισαν να κατασκευάζονται φράγματα και η κάλυψη των αρδευτικών αναγκών απαιτεί την κατασκευή ακόμα περισσότερων.

Είναι γενική παραδοχή ότι η Γεωργία χάνει συνεχώς κατά τα τελευταία χρόνια ,την ανταγωνιστικότητά της και οι διαρθρώσεις στήριξης της Γεωργίας είναι ανεπαρκείς. Υπάρχει επίσης έλλειψη μιας συγκροτημένης πολιτικής για τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά, σε συνδυασμό με ένα ξεπερασμένο σύστημα στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας. Η έλλειψη ισορροπίας ανάμεσα σε ορισμένα προϊόντα καθώς και η απουσία ξεκάθαρων επιλογών για μια δυναμική στον τομέα της ποιότητας, προκαλούν σημαντική απώλεια προστιθέμενης αξίας και κατά συνέπεια, μείωση της ανταγωνιστικότητας.

Ο αγροτικός κλήρος της περιοχής είναι γενικά **μικρός και πολυτεμαχισμένος**, ακολουθώντας τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά που ισχύουν σε όλη την ευρύτερη περιοχή αλλά και γενικότερα στη χώρα. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά περιορίζουν το δυναμισμό του τομέα και καθιστούν την περιοχή ευάλωτη σε **αντίξοες οικονομικές ή φυσικές συνθήκες**.

Η μεγάλη πλειοψηφία των αγροτών (70%) έχουν στην κατοχή τους γεωργικό κλήρο έκτασης κατά μέσο όρο 18 στρεμμάτων. Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό είναι αποτέλεσμα των ιστορικών δεδομένων που δημιουργήθηκαν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα αλλά και του εθιμικού Οικογενειακού Δικαίου που επικρατεί μέχρι και σήμερα.

Σε ότι αφορά την ηλικιακή σύνθεση των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα , παρατηρείται μια συγκέντρωση της κατανομής σε μεγαλύτερες ηλικίες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία Απογραφής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του 1998 προκύπτει ότι:

- Το 45% των αγροτών έχει ηλικία που κυμαίνεται από 35-50 έτη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Το 8% των αγροτών έχει ηλικία μεγαλύτερη των 35 ετών
- Το 47% έχει ηλικία μικρότερη των 50 ετών.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών της περιοχής , κρίνεται γενικά χαμηλό(ποσοστό 6,24% του συνολικού πληθυσμού της περιοχής είναι οι αγράμματοι), κάτι το οποίο αντικατοπτρίζεται και στην πολύ περιορισμένη χρήση της νέας τεχνολογίας , στη δυσκολία υιοθέτησης φιλοπεριβαλλοντικών πρακτικών στην παραγωγική διαδικασία και στη δυσκολία διαφοροποίησης των προϊόντων τους σε άλλα υψηλής προστιθεμένης αξίας.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά μιας γεωργικής εκμετάλλευσης της περιοχής είναι: το μικρό μέγεθος των αγροτεμαχίων, συγκέντρωση της κατανομής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε μεγαλύτερες ηλικίες και η απόσταση μεταξύ των αγροτεμαχίων.

Τα χαρακτηριστικά αυτά που οφείλονται:α) στην ύπαρξη πολλών κλάδων παραγωγής σε μια γεωργική εκμετάλλευση.β) Στο υφιστάμενο καθεστώς οικογενειακού και παραδοσιακού δικαίου όπου η γονική παροχή, ή κληρονομιά κλπ. συντελούν στην δημιουργία του μικρομεγέθους και πολυτεμαχισμού γ) στην μορφολογική διαφοροποίηση του εδάφους δ) στις μεγάλες αποστάσεις , οι οποίες προκαλούν αρνητικές επιδράσεις στη δομή και την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα με συνέπεια:

- ✓ την αδυναμία πραγματοποίησης μεγάλης κλίμακας εγγείων βελτιώσεων.
- ✓ την υπερβολική σπατάλη χρόνου και ενέργειας, εργατικού δυναμικού και μηχανημάτων, με συνέπεια την απώλεια αρκετών εργατωρών.
- ✓ την αρνητική επίδραση στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών λόγω χαμηλού βαθμού αξιοποίησης των συντελεστών παραγωγής
- ✓ την αύξηση του κόστους επενδύσεων και παραγωγής.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αρνητικούς παράγοντες μαζικού και δυναμικού εκμηχανισμού της γεωργίας.

Έτσι επικρατεί στην περιοχή καθεστώς χρήσης μικρών μηχανημάτων με σχεδόν αποκλειστική εξυπηρέτηση της ίδιας γεωργικής εκμετάλλευσης, ενώ μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις διατίθενται μηχανήματα (τρακτέρ, ψεκαστικά) για εργασία σε ξένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Ο μόνος χώρος όπου η χρήση μηχανημάτων και εξοπλισμού εξυπηρετεί μαζικές ανάγκες, είναι ο χώρος των αρδευτικών έργων, όπου τα υποβρύχια αντλητικά συγκροτήματα και τα δίκτυα σωληνώσεων μεταφοράς νερού εξυπηρετούν ευρύτερες περιοχές.

Ο μηχανολογικός εξοπλισμός που εξυπηρετεί μία συνήθως γεωργική εκμετάλλευση αποτελείται κατά βάση από μέσον μεταφοράς (μικρό φορτηγό ι.χ. αγροτικό), μικρό σκαπτικό (φρέζα, με παρελκόμενα), ψεκαστικό εδάφους, μικρό αντλητικό και σε ελάχιστες περιπτώσεις διαξονικός ελκυστήρας (τρακτέρ) με

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

διάφορα παρελκόμενα (φρέζα, υνί, αυλακωτής, καλλιεργητής, φερόμενο ψεκαστικό κ.λ.π), οπότε σ' αυτή την περίπτωση εξυπηρετούνται και άλλες εκμεταλλεύσεις.

Τα τελευταία χρόνια επεκτείνεται η χρήση μικρών μηχανοκίνητων ελαιοραβδιστικών και αλυσσοπρίονων.Φυσικά δεν γίνεται λόγος σε καμιά περίπτωση με το επικρατούν καθεστώς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων για ύπαρξη μηχανοργάνωσης ή άλλων σύγχρονων μέσων εξοπλισμού.

Όπως γίνεται, αντιληπτό αυτός ο υφιστάμενος εξοπλισμός της γεωργίας της περιοχής , δεν μπορεί να είναι ούτε αποδοτικός, ούτε οικονομικός με συνέπεια και τις εξ' αυτού αρνητικές επιπτώσεις στο προσδοκώμενο γεωργικό οικονομικό αποτέλεσμα.

Κτηνοτροφική υποδομή

Στον κτηνοτροφικό κλάδο κυριαρχεί το πρόβλημα της υπερβόσκησης και η απρογραμμάτιστη χρήση και διαχείριση των βοσκοτόπων, η οποία οδηγεί στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Κύριες κτηνοτροφικές περιοχές είναι τα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα του δήμου, που όπως έχει αναφερθεί αποτελούν μεγάλο τμήμα του συνόλου της περιοχής. Υπάρχουν επίσης οργανωμένες κτηνοτροφικές μονάδες καθώς και τυροκομεία. Λόγω του ανάγλυφου (ορεινοί όγκοι) ιδιαίτερη ανάπτυξη παρουσιάζει η αιγοπροβατοτροφία, ενώ σε μικρότερο βαθμό έχουν αναπτυχθεί η χοιροτροφία, η εκτροφή πουλερικών και η μελισσοκομία. Τα κύρια κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το γάλα, το κρέας, το τυρί και το μέλι.

Οι κτηνοτροφικές επιχειρήσεις είναι οικογενειακής μορφής ενώ πολύ λίγες από αυτές απασχολούν 1-2 εργάτες και στη μεγάλη πλειοψηφία τους συνδυάζουν και τη φυτική παραγωγή. Οι ποσότητες των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων από τα είδη των ζώων που εκτρέφονται στην περιοχή παρουσιάζουν συνεχή μείωση. Εξάιρεση αποτελούν τα προϊόντα που παράγονται από τα πρόβατα (κρέας , μαλλί, γάλα) λόγω της αύξησης τους την τελευταία τριετία.

Ελάχιστοι είναι οι κτηνοτρόφοι που τυροκομούν το παραγόμενο προϊόν τους. Το μεγαλύτερο μέρος των γαλακτοκομικών προϊόντων καταναλώνεται στα αστικά και τουριστικά κέντρα του Νομού Ηρακλείου, ενώ ελάχιστες ποσότητες διατίθενται στην αγορά της υπόλοιπης Ελλάδας.

Τέλος ,η ποιοτική κυρίως ανεπάρκεια έργων υποδομής, το υψηλό κόστος επενδύσεων, η δυσκολία στις μεταφορές, οι αποστάσεις από τα κέντρα κατανάλωσης, και η σχεδόν ανυπαρξία τοπικής υποστήριξης των προϊόντων, αποτελούν παράγοντες αρνητικής εξέλιξης με συνέπεια:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

την αποθάρρυνση των ασχολουμένων, την πτώση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και την απώλεια αγορών, την συνέχιση της υποβάθμισης της ποιότητας, τη μείωση του γεωργικού εισοδήματος και την δυσκινησία για δυναμικές επεμβάσεις.

Στον παρακάτω πίνακα, από μελέτη που υλοποιήθηκε στην περιοχή του Δήμου Μινώα από την Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης ΕΣΥΕ 1999, προκύπτουν τα παρακάτω για τη διάρθρωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων:

Περιοχή	Βοοειδή				Προβατοειδή		Αίγες		Χοίροι		Ιπποειδή & όνοι		Κουνέλια		Πουλερικά		Κυψέλες μελισσών	
	Σύνολο		Θηλυκά		Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφα λές	Εκμετ	Αριθ μός μελι σώ ν
	Εκμ ετ	Κεφ αλές	Εκμ ετ	Κεφ αλές														
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11	192	7	90	81	7585	150	3092	22	1840	14	25	228	5505	385	1875 38	22	2597
ΔΕ Αρκαλοχωρίου	3	28	3	17	410	2573 0	672	6846	61	509	1	1	387	8179	1261	3462 6	8	148
ΔΕ Καστελίου	4	11	2	4	236	2658 2	340	1082 9	9	100	20	20	451	1297 2	913	1497 9	3	162
ΔΕ Θραψανού	1	10	1	10	41	1632	65	455	21	55	0	0	76	904	201	3674	1	50

Συμπερασματικά η γεωργία παρουσιάζει διαρθρωτικά προβλήματα , όπως:

- ✓ Πολυτεμαχισμός και μικρός κλήρος που παρεμποδίζουν την μηχανοποίηση των καλλιεργειών.
 - ✓ Η έλλειψη πολλών φραγμάτων συγκράτησης των επιφανειακών νερών σε συνδυασμό με τις ξηροθερμικές συνθήκες , συμβάλλουν στην παρεμπόδιση της αξιοποίησης των εδαφών με περισσότερο αποδοτικές καλλιέργειες.
 - ✓ Η υψηλή εξάρτηση της περιοχής από δύο μόνο καλλιέργειες , την ελιά και το αμπέλι συμβάλλει στην οικονομική εξάρτηση της από την πορεία των καλλιεργειών αυτών.
 - ✓ Η έλλειψη συγκέντρωσης των προϊόντων σε συγκεκριμένους χώρους παρεμποδίζει την προώθηση και την διεκδίκηση καλύτερων τιμών από τους παραγωγούς.
 - ✓ Η ελλιπής οργάνωση των γεωργικών και κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και η τήρηση μη περιβαλλοντικών όρων συμβάλλει στην υποβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων τους και στην υποβάθμιση που περιβάλλοντος αντίστοιχα.
 - ✓ Η έλλειψη τυποποίησης -μεταποίησης γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων συμβάλλει στην υποβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.
 - ✓ Η περιοχή του δήμου δεν έχει δασική παραγωγή , ενώ η αλιεία είναι σχεδόν ανύπαρκτη.
- Η γεωργία όμως ως κλάδος απασχόλησης εμπεριέχει μια σημαντική δυναμική που οφείλεται:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- α) στο συγκριτικό ποιοτικό πλεονέκτημα των παραγόμενων προϊόντων (λάδι, κρασί, σταφίδα, μέλι, κτηνοτροφικά κλπ.).
- β) στη συνειδησιακή ποιότητα του εργατικού δυναμικού, που επιτρέπει, υποβοηθούμενο κατάλληλα, την ανάληψη πρωτοβουλιών ανάκαμψης.
- γ) στη δυνατότητα ανάπτυξης πολλαπλών κλάδων παραγωγής με ισόρροπη συμμετοχή στην οικονομία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- δ) στη δυνατότητα ανάπτυξης νέων παραγωγικών κατευθύνσεων των υφιστάμενων κλάδων (π.χ. νέοι τύποι κρασιών, επιτραπέζια Σουλτανίνα, νέες αγορές κηπευτικών κλπ.).
- ε) στη δυνατότητα εγκατάστασης νέων κλάδων παραγωγής, με σχετικά μικρές διαρθρωτικές επεμβάσεις.
- στ) στην δυνατότητα εύκολης παραγωγής βιολογικών ή οικολογικών προϊόντων , με διάρκεια και προοπτική στη διάθεση τους (π.χ. λάδι, σταφίδα, επιτραπέζια σταφύλια).
- ζ) στην εντατικοποίηση της παραγωγής για μείωση του κόστους.
- η) στην εύκολη αποδοχή διαρθρωτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης, λόγω της φύσεως του χαρακτήρα των ασχολούμενων, υπό τον όρο παροχής της απαραίτητης τεχνογνωσίας.
- θ) στην δυνατότητα θετικής συμμετοχικής ανταπόκρισης και παροχής υποστήριξης σε περιπτώσεις ανάληψης πρωτοβουλιών προώθησης των προϊόντων από τρίτους (τοπικοί φορείς, οργανώσεις , κλπ.)

Όσον αφορά το Δευτερογενή τομέα

Για το Νομό και την Περιφέρεια Κρήτης

Το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας της Περιφέρειας είναι συγκεντρωμένο στην περιοχή του Ηρακλείου. Έτσι το 60% περίπου των βιομηχανιών της Κρήτης με ισχύ πάνω από 50HP είναι εγκατεστημένες στον Νομό Ηρακλείου και μάλιστα στο Π.Σ. Ηρακλείου, ενώ ένας σημαντικός αριθμός συσκευαστηρίων οπωροκηπευτικών λειτουργεί στην περιοχή της Μεσσαράς.

Η τάση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ο Νομός και ιδιαίτερα το Π.Σ. Ηρακλείου συγκεντρώνουν τα περισσότερα πλεονεκτήματα σε σχέση με την Περιφέρεια ολόκληρη για την ανάπτυξη της βιομηχανικής - βιοτεχνικής δραστηριότητας, όπως: μεγάλη τοπική αγορά, διοικητικό κέντρο, λιμάνι, αεροδρόμιο, πλούσια γεωργική παραγωγή, συγκριτικά πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό κ.λ.π.

Για το Δήμο Μινώα Πεδιάδας

Η παρουσία του δευτερογενή τομέα στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας, είναι ιδιαίτερα περιορισμένη .Το σύνολο του μεταποιητικού τομέα της περιοχής αποτελείται από μικρές και μεσαίες βιοτεχνικές μονάδες.

Ο δευτερογενής τομέας είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον πρωτογενή. Οι μονάδες που υπάρχουν αφορούν κυρίως τη μεταποίηση, τη συσκευασία και γενικά την επεξεργασία αγροτικών προϊόντων (λάδι,

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

σταφίδα, σταφύλια). Επίσης, ανεπτυγμένη εμφανίζεται και η βιοτεχνία με μικρές μονάδες κυρίως μηχανουργία, σιδηρουργία, μαρμαράδικα, βαφεία, ξυλουργία και μονάδες κατασκευής επίπλων.

Η μεταποίηση λειτουργεί συμπληρωματικά στη γεωργία ως προς τις εισροές (ελαιουργία, συσκευαστήρια) και το εισόδημα. Στα ελαιουργία βέβαια η απασχόληση είναι εποχιακή και ο αριθμός των εργαζομένων μικρός.

	ΚΡΗΤΗ	ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	14,9%	17,8%	11,6%

Από την συγκριτική παρουσίαση των απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα μεταξύ του Νομού Ηρακλείου, της Κρήτης και της περιοχής του Δήμου για το έτος 2001, προκύπτει ότι η ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα είναι μικρότερη σε σχέση με το Νομό και την Κρήτη.

Τα βασικά προβλήματα του δευτερογενή τομέα είναι:

- **Περιορισμένη επιχειρηματική δραστηριότητα σε ολόκληρη την περιοχή**, λόγω μη ενημέρωσης του ενδιαφερόμενου πληθυσμού, ή προβλημάτων υποδομής.
- **Ρύπανση από τη λειτουργία των ελαιουργείων**. Το προηγούμενο αποτελεί βασικό πρόβλημα στο σύνολο της Κρήτης, αλλά παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονο στο Δήμο μας.
- **Έντονη ηχορύπανση**. Το συγκεκριμένο πρόβλημα αφορά κυρίως της έδρες των Δημοτικών ενοτήτων, όπου συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των δραστηριοτήτων.

Οι βιομηχανικές- βιοτεχνικές μονάδες της περιοχής μπορούν να καταταχθούν σε 3 ομάδες οικονομικής δραστηριότητας.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν οι παραδοσιακές βιομηχανίες οίνων, ποτών και τροφίμων, τις επιχειρήσεις τυροκομικών προϊόντων και τους Συνεταιρισμούς, όπου λειτουργούν οινοποιεία, ελαιουργία, συσκευαστήρια σταφυλιών, ελαιοδεξαμενές και αποθήκες εφοδίων.

Στο χώρο της μεταποίησης πλεονάζουν οι μονάδες εκθλίψεως ελαιοκάρπου, που τα τελευταία χρόνια έχουν εκσυγχρονιστεί μόνο ως προς τον τρόπο γρήγορης επεξεργασίας του ελαιοκάρπου, όχι όμως και ως προς την δυνατότητα παραγωγής βελτιωμένης ποιότητας ελαιολάδου.

Μεγάλες βιομηχανικές μονάδες στην περιοχή δεν λειτουργούν. Υπάρχουν όμως μικρές μονάδες κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα, που απασχολούν μέχρι 10 άτομα. **Απεναντίας λείπουν παντελώς μονάδες τυποποίησης και συντήρησης νωπών προϊόντων για βελτίωση των συνθηκών εμπορίας και διάθεσης καθώς και μονάδες συγκέντρωσης, συντήρησης και αξιοποίησης των κτηνοτροφικών, μελισσοκομικών προϊόντων.**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Στη **δεύτερη ομάδα** ανήκουν οι δραστηριότητες που είναι συνδεδεμένες με τις κατασκευές και άλλες δραστηριότητες που οφείλονται στην βελτίωση των συνθηκών ζωής και τον τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα στην ομάδα αυτή ανήκουν οι κατασκευές που αφορούν τα ξυλουργεία, τις σιδηροαλουμινοκατασκευές την επεξεργασία μαρμάρων, την αγγειοπλαστική, τα πλινθοποιεία τα λατομεία αδρανών υλικών, οι εταιρείες παραγωγής ετοιμού σκυροδέματος.

Η **τρίτη ομάδα** είναι συνδεδεμένη με τις επισκευαστικές δραστηριότητες, όπως είναι τα συνεργεία, τα μηχανουργεία, τα καθαριστήρια κ.α.Σ' αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τα αρτοποιεία, τα ζαχαροπλαστεία, τα εμφιαλωτήρια αναψυκτικών.

Εξαγωγική δραστηριότητα της περιοχής

Σε ότι αφορά την εξαγωγική δραστηριότητα της περιοχής, κατά το μεγαλύτερο μέρος αφορά προϊόντα αγροτικής παραγωγής και πολύ λιγότερο μεταποίησης.

Εκτός από τα ελαιουργεία που διαθέτουν την παραγωγή τους πάντα εκτός της περιοχής είτε μέσω χονδρεμπόρων, είτε μέσω των Ενώσεων Αγροτικών Συν/σμών, από τις υπόλοιπες μεταποιητικές μονάδες η συντριπτική πλειοψηφία περίπου το 79% διαθέτει τα προϊόντα της μόνο στην περιοχή του Δήμου, ενώ πολύ μικρότερο ποσοστό πωλεί το προϊόν εκτός της περιοχής. Ο βιοτεχνικός τομέας, κυριαρχείται από πολύ μικρές επιχειρήσεις στις οποίες απασχολούνται 1-2 άτομα κυρίως ιδιοκτήτες. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που απασχολούν περισσότερα από δύο άτομα είναι πολύ μικρό.

Παράδοση αλλά και σημερινή διατροφική συνήθεια αποτελεί για την **περιοχή μας, η παρασκευή παραδοσιακών εδεσμάτων και προϊόντων διατροφής με βάση τα παραγόμενα αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα.**

Αναλυτικότερα:

α)Αρτοκευάσματα, γλυκίσματα, κλπ : Φτάζυμο ψωμί, ψωμί με προζύμι, παξιμάδια Φτάζυμα, παξιμάδια κριθαρένια, Καλιτσούνια, κουλουράκια λαδιού, Τσουρέκια, Ξεροτήγανα, Ζυμωτά μακαρόνια, Χυλοπίτες, Γαλακτερά, Ανεβατά καλιτσούνια.

β)Τυροκομικά : Κεφαλοτύρι, Μυζήθρα ξινή και γλυκιά, ανθότυρο Ξινόγαλο, Στάκα, Γιαούρτι, Ξυνόχονδρος.

γ)Φαγητά : Χοχλιοί με χόντρο, Χοχλιοί με μάραθο, Βρουβόπιττες, Μυζηθρόπιττες, Πίττες με μέλι, Μαγκίρι (κομμάτια ζύμης διαφορετικά τηγανισμένα σε ζωμό), Ψητό σε χρηστό φούρνο.

Όλα τα παραπάνω προϊόντα παρασκευάζονται κατά κανόνα από ομάδες γυναικών του κάθε χωριού και ψήνονται σε παραδοσιακούς οικιακούς ξυλόφουρνους (χριστοί φούρνοι), οι οποίοι υπάρχουν στην πλειοψηφία των σπιτιών της περιοχής.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο χαμηλός βαθμός τυποποίησης στο ελαιόλαδο και στο κρασί , που είναι τα κυριότερα παραγόμενα προϊόντα της περιοχής, τα καθιστά λιγότερο ανταγωνιστικά , με συνέπεια την αδυναμία εξαγωγών και τη σχετικά χαμηλή τιμή πώλησης ,παρά την καλή ποιότητα τους.

Το κύριο λοιπόν χαρακτηριστικό των μεταποιητικών μονάδων της περιοχής είναι το μικρό τους μέγεθος.

Προβλήματα των μεταποιητικών μονάδων

Τα προβλήματα των Βιοτεχνικών -Βιομηχανικών μονάδων είναι κοινά με αυτά που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες μονάδες της περιφέρειας, αλλά για την περιοχή μας είναι πιο έντονα.

Τα προβλήματα αυτά συνοψίζονται στα εξής:

1.Στο χαμηλό επιχειρηματικό επίπεδο των βιοτεχνιών με αποτέλεσμα να αδυνατούν να διαγνώσουν τα προβλήματα των επιχειρήσεων τους και να προσπαθήσουν να τα λύσουν. Στην αδυναμία να αυξήσουν τις πωλήσεις τους λόγω των παραπάνω προβλημάτων και του ανταγωνισμού.

2.Στο πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα την έλλειψη σωστής επιχειρηματικής οργάνωσης, μικρή παραγωγή, μεγάλο κόστος κατά μονάδα προϊόντος, αδυναμία για εξεύρεση και προσέλκυση ικανού στελεχιακού δυναμικού, αδυναμία στην αξιοποίηση εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων που αφορούν τις βιοτεχνίες.

3.Η αδυναμία να προσαρμόσουν τα προϊόντα τους στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς.

4.Το μεγάλο μεταφορικό κόστος για τις πρώτες ύλες καθώς και για τα έτοιμα προϊόντα με αποτέλεσμα την υψηλή τιμή και την χαμηλή ανταγωνιστικότητα.

5. Η δυσκολία για την εξεύρεση επαγγελματικής στέγης και η έλλειψη χώρου για την συγκέντρωση όλων ή των περισσότερων βιοτεχνιών της περιοχής.

6. Έλλειψη από την αγορά εργασίας του κατάλληλα εξειδικευμένου προσωπικού.

7.Η εποχικότητα της παραγωγής πολλών επιχειρήσεων και η έλλειψη ρευστότητας.

8. Η έλλειψη σωστής συσκευασίας , ποιοτικού ελέγχου, Μάρκετινγκ, και χρημάτων σε συνεταιρισμούς κυρίως που ασχολούνται με την συσκευασία και προώθηση αγροτικών προϊόντων της περιοχής και παίζουν βασικό ρόλο στην οικονομία.

Την μεγαλύτερη εποχιακή απασχόληση στην περιοχή, δημιουργούν τα ελαιουργεία για περίπου 3-4 μήνες. Συνολικά ο δευτερογενής τομέας,συμμετέχει κατά μικρό ποσοστό στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν.Ο δευτερογενής τομέας και ειδικότερα ο μεταποιητικός τομέας, έχει μικρή συμμετοχή στην οικονομία της περιοχής.

Η δομή όμως του δευτερογενή τομέα της οικονομίας είναι τέτοια ώστε να παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ζωή της περιοχής και στην παραγωγική δραστηριότητα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Αυτό συμβαίνει διότι υπάρχει συμπληρωματικότητα της απασχόλησης δραστηριοτήτων του δευτερογενή τομέα με αντίστοιχες δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα ή του τουρισμού. Έτσι υπάρχουν άτομα που ασχολούνται με την ελαιοκαλλιέργεια και τις οικοδομές, είτε εργάζονται το χειμώνα στα ελαιουργεία και το καλοκαίρι στο Τουρισμό. Αυτή η πολυαπασχόληση βοηθάει στην αύξηση του εισοδήματος των εργαζομένων.

Στην οικονομία της περιοχής υπάρχουν έντονες διασυνδέσεις των τομέων της οικονομίας όπως αναφέραμε και προηγουμένως για παράδειγμα η γεωργία συνδέεται με την μεταποίηση και την εμπορία των προϊόντων. Βέβαια υπάρχουν και άλλες σχέσεις που απουσιάζουν παντελώς όπως μελισσοκομία - μεταποίηση- τουρισμός.

Όλα πάντως τα παραπάνω δείχνουν το ειδικό βάρος που έχει η μεταποίηση για την οικονομική και κοινωνική ζωή του δήμου και ενισχύουν την ανάγκη ενίσχυσης ενεργειών για την :

- **Λειτουργία Φορέα ο οποίος να παρέχει πληροφόρηση, υποστήριξη και τεχνική βοήθεια προς τις βιοτεχνικές και χειροτεχνικές μονάδες της περιοχής .** Η απόσταση από τα αστικά κέντρα και τα κέντρα λήψης αποφάσεων, σε συνδυασμό με τα προβλήματα των ιδίων των επιχειρήσεων τις έχουν οδηγήσει σε απομόνωση. Έτσι υπάρχει ανάγκη για πληροφόρηση και υποστήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα οικονομικά, αναπτυξιακούς νόμους, προγράμματα εθνικά και κοινοτικά, εκθέσεις, συνέδρια, τεχνολογία κλπ.
- **Αξιοποίηση των κατάλληλων θεσμών και προγραμμάτων για την εκπαίδευση νέων καθώς και την επανεκπαίδευση ήδη εργαζομένων στην βιοτεχνία και χειροτεχνία.** Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού είναι ένα σοβαρό θέμα που απασχολεί τις βιοτεχνίες και χειροτεχνίες της περιοχής. Υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης για ειδικότητες όπως επιπλοποιοί, ξυλουργοί, ηλεκτροσυγκολλητές, σιδηροαλουμινο-κατασκευαστές, ζαχαροπλάστες κ.α. Για την χειροτεχνία θα πρέπει να αναφέρομε ότι υπάρχουν παραδοσιακές τέχνες με τις οποίες θα μπορούσαν να ασχοληθούν αρκετοί νέοι μετά την κατάλληλη εκπαίδευση π.χ. αγγειοπλαστική, ξυλογλυπτική, υφαντική.
- **Εκπόνηση μελέτης με θέμα την ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα στην περιοχή .** Στη μελέτη αυτή θα διερευνηθούν οι επενδυτικές ευκαιρίες της περιοχής του Δήμου και θα γίνει μία εκτεταμένη έρευνα αγοράς για την προώθηση των προϊόντων των επιχειρήσεων της περιοχής.
- **Η ίδρυση φορέων με την κατάλληλη νομική μορφή για την από κοινού προμήθεια πρώτων υλών από επιχειρήσεις σε χαμηλές τιμές.** (π.χ. προμήθεια ξύλου, σιδήρου,αλουμινίου, αλεύρου μαρμάρου κ.α.). Η ίδρυση επίσης εκθετηρίων-πρατηρίων τοπικών προϊόντων (γεωργικών,

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

βιοτεχνικών, χειροτεχνικών) γεγονός που συμφέρει και τους επιχειρηματίες και το καταναλωτικό κοινό.

- ο **Εξεύρεση τρόπου επιτόπου εξυπηρέτησης των επαγγελματο-βιοτεχνών και εμπόρων του Δήμου** από το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο.

Όσον αφορά τον Τριτογενή τομέα:

Ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει αυξητική τάση στην περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ακολουθώντας την αντίστοιχη τάση που παρατηρείται σε ολόκληρη τη χώρα. Εμφανίζεται ο δεύτερος μετά τον πρωτογενή τομέα σε δυναμικότητα και προβλέπεται περαιτέρω αύξηση με τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών, την αύξηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και γενικότερα τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού της περιοχής.

Στην περιοχή του Δήμου και κυρίως στις έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων, υπάρχουν αρκετές μονάδες τριτογενή τομέα που εξυπηρετούν κυρίως την τοπική κοινωνία και μικρή εξαίρεση αποτελούν δομές με εμβέλεια μεγαλύτερη του κάθε δήμου. Στον τριτογενή τομέα απασχολούνταν σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ , στοιχεία της απογραφής του 2001 ,3.044 χιλιάδες άτομα ή ποσοστό 34,2%.

Στον τομέα των υπηρεσιών οι έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου, χαρακτηρίζονται ως 3^{ου} επιπέδου. Για τις υπηρεσίες ανώτερου επιπέδου η εξυπηρέτηση γίνεται από το Ηράκλειο για όλη την περιοχή .

Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τριτογενή τομέα , έχουν ως επί το πλείστον οικογενειακή μορφή, τοπική εμβέλεια και δεν απασχολούν πάνω από 1-2 άτομα. Στα μικρά τοπικά διαμερίσματα υπάρχουν μόνο μικρά καφενεία και παντοπωλεία , σε αντίθεση με τις έδρες των Δε , που διαθέτουν περισσότερα και μεγαλύτερα καταστήματα. Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών απασχολούνται εργαζόμενοι από τους οποίους οι περισσότεροι είναι τεχνίτες(υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, μηχανικοί αυτοκινήτων κ.α) και άλλοι εργάζονται σε δημόσιες υπηρεσίες(ΕΛΤΑ, ΔΕΗ, ΟΤΕ κ.α)

Στο δήμο παρουσιάζει, σημαντική ανάπτυξη η εμπορική δραστηριότητα και κυρίως το χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Σημαντικό μοχλό ανάπτυξης, όχι μόνο για το εμπόριο, αποτελεί η **Γεωργική- Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου**, που πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια .

Όσον αφορά τον τουρισμό η μόνη περιοχή όπου λειτουργούν οργανωμένα τουριστικά καταλύματα είναι ο Τσούτσουρας στο Τοπικό διαμέρισμα Καστελλιανών, η οποία αποτελεί και το

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014

ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

μοναδικό παραλιακό οικισμό του δήμου Μινώα Πεδιάδας. Η ανάπτυξη της περιοχής τα τελευταία χρόνια ήταν ραγδαία , με αποτέλεσμα τη θερινή περίοδο να συγκεντρώνει πλήθος κόσμου.

Η πλειοψηφία των επισκεπτών, παρατηρείται κατά την περίοδο μεταξύ Ιουλίου έως Σεπτεμβρίου. Οι επισκέπτες είναι κυρίως οικογένειες και σε μικρότερο ποσοστό νέοι. Η ραγδαία ανάπτυξη όμως δημιούργησε έντονα προβλήματα, τα οποία εντοπίζονται κυρίως στην κατασκευή πολλών κτισμάτων αυθαίρετα, χωρίς ρυμοτομικό σχέδιο και χωρίς αποχετευτικό και υδρευτικό δίκτυο.

Οι τουριστικές μονάδες που λειτουργούν στην περιοχή είναι μικρού μεγέθους και έχουν τη μορφή ενοικιαζόμενων δωματίων. Οι μονάδες που είναι νόμιμες, που λειτουργούν δηλαδή με την ειδική άδεια του ΕΟΤ είναι λίγες, ενώ είναι αρκετές αυτές που δε διαθέτουν τις υποτυπώδεις εγκαταστάσεις.

Ο Τσούτσουρος διακρίνεται για τις πεντακάθαρές παραλίες, το υπέροχο ξηρό κλίμα, την ικανοποιητική ξενοδοχειακή υποδομή, την καταπληκτική φιλόξενη διάθεση των κατοίκων και την παραδοσιακή ακόμη σε πολλές εκφράσεις της ζωή των ψαράδων του.

Εκτός από το ωραίο φυσικό περιβάλλον, την άγρια φύση και τα πετρώδη όρη με τα σπήλαια και τους θαυμάσιους καρστικούς σχηματισμούς, την ωραία και πεντακάθαρη θάλασσα, το υπέροχο ξηρό του κλίμα ο Τσούτσουρος προσφέρει ό,τι επιθυμεί ένας επισκέπτης από καλή και υγιεινή ζωή, από απλές και αγαθές ανθρώπινες σχέσεις, από ηρεμία και ησυχία για ξεκούραση και ψυχαγωγία, αλλά και από διασκέδαση και ξέφρενους νεανικούς ρυθμούς και τέλος πολλές σύγχρονες και παραδοσιακές προτάσεις για ενδιαφέρουσες διακοπές και απόλαυση που δύσκολα θα βρει κανείς σε άλλα σημεία της Κρήτης.

Γενικά ο Τσούτσουρος είναι μια από τις πιο αντιπροσωπευτικές περιοχές της νότιας Κρήτης. Τα βουνά που περιβάλλουν τις όμορφες παραλίες είναι γεμάτες από σπηλιές, πολλούς και ποικίλους καρστικούς σχηματισμούς που οι ενδιαφερόμενοι δεν θα προλάβουν να δουν ή να εξερευνήσουν, αν το επιθυμούν. Η ορειβατικές εμπειρίες που προσφέρουν τα Αστερούσια όρη είναι μοναδικές, τόσο για τις διαδρομές, όσο και για την ιδιομορφία τους. Οι χαράδρες, τα φαράγγια, τα γρεμνά, οι κάθετοι βράχοι, τα στενά μονοπάτια, τα περάσματα και, τέλος, η κατάκτηση των κορυφών προσφέρουν μοναδικές στιγμές στον εραστή αυτών των συγκινήσεων.

Ακόμη , στη Δημοτική Ενότητα του Καστελλίου ,υπάρχουν τρία ξενοδοχεία-ξενώνες με μικρό αριθμό κλινών και δύο επιχειρήσεις (τουριστικές επιχειρήσεις Καρουζανού) με αντικείμενο δραστηριότητας την εστίαση και την αναψυχή. Κατά τους θερινούς μήνες παρατηρείται μια σημαντική μετακίνηση του εργατικού δυναμικού προς τις γειτονικά τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές (κυρίως τη Χερσόνησο)

Γενικά , ο τουρισμός στην περιοχή έχει αναπτυχθεί ελάχιστα και στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

τουρίστες οι οποίοι τις περισσότερες φορές είναι μεμονωμένοι και περιορίζονται σε ολιγόωρες επισκέψεις , καθώς δεν υπάρχει η απαιτούμενη οργάνωση και υποδομή που θα μπορούσε να τους κρατήσει στην περιοχή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Παρόλα αυτά υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού, εφόσον δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές και αφ' ετέρου αξιοποιηθεί σωστά ο φυσικός και πολιτιστικός πλούτος της περιοχής.

Με δεδομένη τη ζήτηση που εκδηλώνεται τα τελευταία χρόνια για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού (αγροτουρισμό, σπηλαιολογικό τουρισμό, αναρριχητικό τουρισμό κ.α) εκτιμάται ότι στην περιοχή ,αναδυόμενοι κλάδοι με ευαίωνες προοπτικές είναι η εμπορία τοπικών προϊόντων και ειδών λαϊκής τέχνης, τα αγροτουριστικά καταλύματα, οι παραδοσιακοί χώροι εστίασης, τα γραφεία εναλλακτικού τουρισμού.

Στην περιοχή,εντοπίζονται τόσο αδυναμίες οι οποίες δρουν αντανακλαστικά στην ανάπτυξη του τουρισμού ,όσο και πλεονεκτήματα τα οποία αν αξιοποιηθούν θα αυξήσουν την επισκεψιμότητα, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξη .

Η Τουριστική ανάπτυξη των Παραδοσιακών Οικισμών τονώνει το οικονομικό επίπεδο της περιοχής συγκρατώντας τον ντόπιο πληθυσμό και αξιοποιώντας το υποαπασχολούμενο παραγωγικό δυναμικό.

Στο κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο στόχοι θα πρέπει να είναι η διατήρηση της κληρονομιάς, των ηθών και εθίμων της περιοχής και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. **Η έκταση του δήμου καθώς και η γεωγραφική θέση του, συντελούν στο να υπάρχουν πολλές περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και έντονες εναλλαγές τοπίων.**

Πόλοι τουριστικής έλξης στη Δημοτική Ενότητα Αρκαλοχωρίου:

- Στην περιοχή του οικισμού Αρκαλοχωρίου ,δεσπόζει ο λόφος του Προφήτη Ηλία με το ομώνυμο εκκλησάκι. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το σπήλαιο, που αποτελούσε σημαντικό λατρευτικό κέντρο, κατά την Μινωική εποχή, γύρω στο 2500 π.Χ., πιθανόν πολεμικής θεότητας αφού εκεί βρέθηκαν κυρίως όπλα. Το σπήλαιο κλείστηκε από κατολισθήσεις βράχων, ίσως από την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης. Μετά το κλείσιμο της εισόδου, η λατρεία συνεχίστηκε σε χώρους έξω από την είσοδο, γιατί βρέθηκαν αφιερώματα κυρίως χάλκινα. Στην ανασκαφή που έγινε το 1932, βρέθηκαν χάλκινα μαχαίρια, ξίφη και διπλοί πέλεκεις. Στην περιοχή υπάρχουν λαξευμένες πέτρες πάνω στον ασβεστόλιθο, πέτρες που αποτελούσαν το δάπεδο των υποδομών της προ μινωικής και αρχαϊκής περιόδου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- **Ο Αρχαιολογικός χώρος, του Προφήτη Ηλία.** Κατά τη διάρκεια του έτους 2009, ήρθαν στο φως σημαντικότητας αξίας αρχαιολογικά ευρήματα από την αρχαιολογική σκαπάνη στο λόφο του Προφήτη Ηλία Αρκαλοχωρίου.

Εκατό και πλέον χρόνια μετά την πρώτη ανασκαφή που έγινε στο Μινωικό σπήλαιο του Προφήτη Ηλία που βρέθηκαν οι περίφημοι χρυσοί και χάλκινοι διπλοί πελέκεις και ζίφη αλλά και το περισσότερο μεταλλικό αρχαιολογικό υλικό της Μινωικής Περιόδου, Έγινε προσπάθεια για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου του ευρύτερου λόφου του Προφήτη Ηλία και ειδικότερα της ανατολικής και νότιας πλευράς.

Από την προσπάθεια αυτή προκύπτει ότι ο λόφος κατοικήθηκε όλες τις εποχές από την Μινωική εποχή μέχρι σχεδόν και την Τουρκοκρατία. Το πιο εντυπωσιακό απ' όλα είναι το υπόβαθρο της ανασκαφής και η μορφολογία του. Πρόκειται για έναν τεράστιο ενιαίο ασβεστολιθικό βράχο που αποτελεί το γεωλογικό υπόβαθρο του λόφου του Προφήτη Ηλία. Πάνω λοιπόν σ' αυτό το βράχο υπάρχουν δεκάδες λαξευμένα δάπεδα και τείχη τα οποία με την ολοκλήρωση της ανασκαφής μπορεί να είναι και εκατοντάδες. Αυτά είναι τοποθετημένα κλιμακωτά από την ανατολή προς τη Δύση.

Πάνω στα δάπεδα αυτά υπάρχουν επίσης λαξευμένες βάσεις κιόνων, βάσεις για τοποθέτηση πιθαριών κωνικού σχήματος, τρύπες (πιθανώς γουδιά) μέσα στην πέτρα. Σε άλλα σημεία πάντα σκαλισμένα στην πέτρα, θρανία ή λεκάνες ή βαθουλώματα άγνωστης σημασίας. Ανάμεσα στα παραπάνω δάπεδα, που πιθανώς αποτελούν βάσεις κατοικιών ή εργαστηρίων υπάρχουν επίσης λαξευμένα στην πέτρα αναβαθμίδες, σκάλες ή διάδρομοι. Επιπλέον σε ορισμένα σημεία υπάρχουν αριστοτεχνικά ενσωματωμένοι στο βράχο αγωγοί αποχέτευσης των ομβρίων. Η αποστολή και η λειτουργικότητα των αγωγών αυτών έγινε εμφανής με τις πρώτες φετινές βροχές, μετά την αποκάλυψή τους με την ανασκαφή.

Κατά την διάρκεια της ανασκαφής βρέθηκαν πάρα πολλά και σημαντικά ευρήματα όπως νομίσματα από την αρχαϊκή εποχή έως τους νεότερους χρόνους, πήλινα όλων των εποχών, εργαλεία διάφορα και άλλα ευρήματα τα οποία την κατάλληλη στιγμή θα παρουσιάσει η αρχαιολογική υπηρεσία. Ο αρχαιολογικός χώρος που αναδείχτηκε είναι εντυπωσιακός και επισκέψιμος.

- **Στο Αρχοντικό** (οικισμός του Αρκαλοχωρίου), βρίσκεται η εκκλησία του Μιχαήλ Αρχαγγέλου, με τοιχογραφίες που χρονολογούνται μεταξύ του 14^{ου} και 15^{ου} αιώνα. Ξεχωρίζουν οι τοιχογραφίες Ευαγγελιστές, Βάφτιση, Άγιοι, Ανάληψη και Ευαγγελισμός .
- **Στον Πατισίδερο**, με την επιμονή και το ζήλο των κατοίκων, στήθηκε και λειτούργησε ένα από τα ελάχιστα σχολεία που ιδρύθηκαν μετά την έκδοση του Χάτι Χουμαγιούν (1878) στην ύπαιθρο του Νομού Ηρακλείου, αλλά και στην Κρήτη ολόκληρη. Τα ερείπια του, όρθια ακόμη και σήμερα, «επιζητούν» την ανακατασκευή του σχολείου και τη δημιουργία εδώ ενός πρωτότυπου μουσείου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Στην περιφέρεια του οικισμού Ζήντα, υπάρχουν δυο σπηλιές με σταλακτίτες, στις οποίες έχουν ανιχνευτεί στοιχεία προϊστορικής ζωής. Επίσης έχουν έρθει στο φως - κατά καιρούς - σημαντικά ευρήματα. Τυχαία κατά την καλλιέργεια των αγρών ή από λαθρανασκαφείς. Ένα μάλιστα κυκλαδίτικο μαρμάρينو ειδώλιο, που περιήλθε στα χέρια της αστυνομίας, εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Ηρακλείου.
- Στο τοπικό διαμέρισμα Γαρίπας υπάρχουν βυζαντινές εκκλησίες: η τριμάρτυρη του Αγίου Γεωργίου, με κατεστραμμένες τοιχογραφίες, η Αγία Αικατερίνη, με υπολείμματα τοιχογραφιών στην κόγχη, ο Άγιος Παντελεήμονας με τοιχογραφίες, επίσης κατεστραμμένες.
- Στα Καστελλιανά και στο Πανόραμα υπάρχουν απομεινάρια βυζαντινών φρουρίων, σε καλή κατάσταση στην περιοχή Κάστελλος βορειανατολικά από το χωριό Καστελλιανά, υπήρχε το Κάστρο Μπελβεντέρε, το οποίο οικοδομήθηκε στα χρόνια 1206-1210 από το γενοβέζο αρχιπειρατή Enrico Pescatore.
- Στα Πάρτιρα υπάρχουν οι παραδοσιακοί οικισμοί Βιτσιλιάς, Μικρή Επισκοπή, και ο Βυζαντινός Ναός που αποτέλεσε έδρα της μητρόπολης κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας.
- Παραδοσιακές κρήνες και νερόμυλοι υπάρχουν στον Πατσιδέρο, στη Ζήντα (όπου σύντομα αρχίζει η αποκατάσταση της και η δημιουργία χώρου αναψυχής αφού εντάχθηκε στο πρόγραμμα Leader +) στο Χουμέρι, στα Καστελλιανά και στον Καραβάδο.
- Στο Ίνι, το 1953 ανακαλύφθηκε μια σφενδόνη χρυσού δακτυλίου, με παράσταση γυμνής γυναικείας μορφής. Επίσης, στη θέση Αγκουτσακιά, το 1959 βρέθηκε τάφος και ρωμαϊκά νομίσματα, που χρονολογούνται από την Ελληνορωμαϊκή περίοδο.
- Στη Γαρίπα, όπου και υπάρχει Λαογραφικό μουσείο και στο Λευκοχώρι, μεγάλος αριθμός βυζαντινών εκκλησιών με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες, που σήμερα παραμένουν αναξιοποίητες.
- Σε απόσταση ενός χιλιομέτρου περίπου, στα νότια του τ.δ. Δεματίου, βρίσκεται το Βυζαντινό μοναστήρι του 15^{ου} αιώνα αφιερωμένο στη τιμή των Αγ. Παρασκευής - Ταξιάρχων και Αγ. Μάρκου και λειτουργούσε κατά την παράδοση το ένα «κρυφό σκολειό». Το μοναστήρι βρίσκεται σε μία θαυμάσια ρεματιά με τεράστια πλατάνια και νερό. Η τοποθεσία είναι θαυμάσια όπως την έχει διαμορφώσει ο πολιτιστικός σύλλογος του χωριού. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της 13^{ης} Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, το μοναστήρι είναι ένα από τα πιο παλιά του νομού που διατηρούνται. Από το μοναστήρι, που καταστράφηκε μετά από μάχη που έγινε (δεν διασώζεται η χρονολογία της), οι μοναχοί μεταφέρθηκαν στον Άγιο Γεώργιο τον Απανωσήφη, παίρνοντας μαζί τους και ότι άλλο μπορούσαν να μεταφέρουν. Επομένως πολλά κειμήλια της μονής θα πρέπει να σώζονται εκεί.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Μνημείο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους αποτελεί στα ανατολικά του οικισμού Δεματίου το περίφημο <<Δεματιανό Φαράγγι>>. Στην είσοδο του φαραγγιού βρίσκεται ένας νερόμυλος, ο οποίος λειτουργούσε έως και το 1950. Πρόκειται για ένα πολύ όμορφο μονοπάτι που σίγουρα κερδίζει το ενδιαφέρον του επισκέπτη. Από το Δεματιανό Φαράγγι διέρχεται ο Αναποδάρης ποταμός, ο οποίος καταλήγει στο νότιο Λιβικό Πέλαγος (Δέρματος). Στα βορειοδυτικά του χωριού βρίσκεται ένα ακόμη μνημείο, η *Δεματιανή Καμάρα* (μοναδικό αρχιτεκτόνημα της βενετσιάνικης αρχιτεκτονικής), η οποία σημαδεύει το χρόνο με τα τραγούδια και τις παραδόσεις της. Το ενετικό γεφύρι, έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενο από την 13^η Εφορία Νεώτερων Μνημείων.
- Από την Καμάρα αυτή οδηγούσαν οι Αγαρηνοί πειρατές τους σκλάβους που ξεφόρτωναν στους ανασφαλείς τότε όρμους του Τσουτσούρου, της Δερμάτου και των άλλων ορμίσκων της νότιας παραλίας, οι οποίοι γειτονεύουν. Η παράδοση αναφέρει ότι οι σκλάβοι οδηγούνταν είτε στο χωριό <<Βαρβάρω>>, είτε στο χωριό <<Καραβάδω>>, όπου εκείνη τη εποχή ανθούσε το σκλαβοπάζαρο. Αναφέρεται επίσης ότι από το γεφύρι αυτό πέρασαν τα αιγυπτιακά στρατεύματα του Ιμπραήμ όταν το 1823, αφού αποβιβάστηκαν στον Τσούτσουρο, οδηγήθηκαν αρχικά στο Μεγάλο Κάστρο και ένα μεγάλο τμήμα τους παρέμεινε στη Μεγαλόνησο για να καταστείλει το κίνημα, ενώ το υπόλοιπο τμήμα τους πέρασε στην Πελοπόννησο για να αντιμετωπίσει τους Έλληνες επαναστάτες.
- Σημαντική αρχιτεκτονική αξία παρουσιάζει ο οικισμός του "**Κρασά**", ο οποίος αναγνωρίστηκε ως διατηρητέος, από το Υπουργείο Εσωτερικών στις 28/11/1996 και βρίσκεται στον **οικισμό Δεματίου**.
- Στο τοπικό διαμέρισμα Παναγιάς σημαντικό βυζαντινό μνημείο αποτελεί το **εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου του Αγριμολόγου** καθώς και το **εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου και της Παναγίας (Κεράς και Ψωμοπούλας)**. Τα **μοναστήρια της Αγίας Μαρίας και του Αγίου Γεωργίου(Αρκαλίδια)** με υπολείμματα τοιχογραφιών. Στο κέντρο του σημερινού οικισμού Παναγιάς, υπάρχουν πολλά **βενετσιάνικα κτίρια** που χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους και είναι ενταγμένα στη σύγχρονη ζωή του χωριού. Ο Θόλος, οι Δεξαμενές, η Βρύση, είναι μερικά από αυτά.
- Στο τ.δ. Παναγιάς βρίσκεται ακόμα το **ελαιουργείο, το οποίο στεγάζεται σε παραδοσιακό κτίριο με καμάρες και τον πλήρη εξοπλισμό του και έχει κηρυχθεί διατηρητέο από το Υπουργείο Πολιτισμού**. Η φάμπρικα ανήκει στον Πολιτιστικό Σύλλογο Παναγιάς, έχει αναπαλαιωθεί με πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί πλέον επισκέψιμο χώρο.
- Η **λιμνοδεξαμενή Σκινιά**, η οποία κατασκευάστηκε από το Υπουργείο Γεωργίας, όταν ο οικισμός του Σκινιά, ήταν κοινότητα. Η σημερινή Δημοτική αρχή ενέταξε τη συγκεκριμένη λιμνοδεξαμενή στο Κοινοτικό Ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE. Σκοπός της ενέργειας ήταν η ανάδειξη της περιοχής, η αναβάθμιση των λειτουργιών της βιοποικιλότητας και η οργάνωση ήπιας αναψυχής και οικοτουρισμού. Στις παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνονταν έργα περιβαλλοντικής ενημέρωσης-

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ευαισθητοποίησης και αναψυχής του κοινού:δημιουργία-σήμανση περιβαλλοντικών διαδρομών, δημιουργία θέσεων ανάπαυσης και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων. Η δημιουργία περιβαλλοντικών διαδρομών δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να ανακαλύψει τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής ενώ ταυτόχρονα τα συνδέει , με τους επιμέρους χώρους-στάσεις Θέας, παρατήρησης και ανάπαυσης..

- **Στο τοπικό διαμέρισμα Σκινιά** , κυριαρχεί ο **ποταμός Αναποδάρης**, ο οποίος στη διαδρομή των αιώνων διάνοιξε ανάμεσα σε δύο βουνοκορφές ένα φαράγγι, σπάνιας άγριας ομορφιάς, όπου η διάβρωση του σχηματίζει μοναδικά περάσματα, πολλές φορές απροσπέλαστα. Ξεκινώντας από το νότιο μέρος του οικισμού Σκινιά, ακολουθώντας το μοναδικό δρόμο που υπάρχει ο επισκέπτης θα συναντήσει το φαράγγι του Σκινιά. Το φαράγγι έχει μήκος 9-10 χιλιόμετρα και καταλήγει στο Λιβυκό πέλαγος. Στην είσοδο του φαραγγιού υπάρχει το διατηρητέο μνημείο του νερόμυλου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω και προχωρώντας φθάνουμε στη θέση Βίγλα, όπου αποτελούσε πανάρχαιο παρατηρητήριο της ελευθερίας. Από αυτό το σημείο μπορεί ο επισκέπτης να έχει γενική άποψη του φαραγγιού και να θαυμάσει το άγριο περιβάλλον. Η ευρύτερη περιοχή είναι ιδανική για πεζοπορία καθώς κυριαρχούν σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας(δάσος κέδρων). Η έξοδος του φαραγγιού βρίσκεται στον οικισμό του Τσούτσουρα. Στις πλαγιές του φαραγγιού η πυκνή βλάστηση και οι κατακόρυφες δασώσεις πλαγιές από κέδρους ,σκίνους, ασπαλάθους, σταμναγκάθια, αστιβίδες, θύμους και σφάκες συνθέτουν μια εικόνα που εντυπωσιάζει.
- **Ο ναός του Σωτήρα Χριστού Κασσάνων**, ο οποίος βρίσκεται στο κέντρο του χωριού, χρονολογείται το 13^ο ή στα τέλη του 14^{ου} αιώνα. Η εκκλησία ανήκει στον τύπο του μονόχωρου καμαροσκεπούς, με δίριχτη στέγη. Ο ναός καλύπτεται με ημικυκλική καμάρα, ενισχυμένη με σφενδόνια που καταλήγουν σε ακόσμητους κιλλίβαντες. Η τοιχογραφία του ναού συνίσταται από απλή αργολιθική κυρίως ασβεστόλιθων, με συνδετικό υλικό κονίαμα μεταξύ των αρμών. Μεταξύ των τοιχογραφιών διακρίνεται η Γέννηση, η Υπαπαντή, η Βάπτιση , η Έγερση του Λαζάρου , ο Μυστικός Δείπνος κ.α. Στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος TERRA-DIAS, πραγματοποιήθηκαν εργασίες καθαρισμού, συντήρησης και στερέωσης του συνόλου του τοιχογραφικού διακόσμου και έτσι τα εικονογραφικά και τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά των τοιχογραφιών , γίνονται πιο εύκολα αντιληπτά στον επισκέπτη. Ο ναός μέχρι το Β΄ Παγκόσμια πόλεμο χρησιμοποιούνταν ως κοιμητήριο. Στα πλαίσια του παραπάνω προγράμματος ,πραγματοποιήθηκε ανασκαφική έρευνα στον περιβάλλοντα χώρο του ναού , όπου ανακαλύφθηκε νεκροταφείο με κτιστούς κιβωτιόσχημους τάφους και οστεοφυλάκια σε πυκνή διάταξη και με κλιμακωτή διευθέτηση που ακολουθεί το ανάγλυφο του εδάφους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Πολύ κοντά στο Βυζαντινό μνημείο Σωτήρος Χριστού τ.δ **Κασσάνων** , βρίσκεται η **παλιά κρήνη** του χωριού. Στα πλαίσια του προγράμματος TERRA-DIAS και προκειμένου να υπάρξει μια ολοκληρωμένη παρέμβαση , έγιναν έργα διαμόρφωσης της εξωτερικής πρόσβασης προς τον ναό του Σωτήρος Χριστού και της παλιάς κρήνης. Κατασκευάστηκε μονοπάτι που οδηγεί στο μνημείο , την κρήνη και έγινε ανάπλαση και ανάδειξη της κοντινής πλατείας.
- Στο τ.δ. **Καραβάδου**, το **παλιό δημοτικό σχολικό κτίριο**, το οποίο κτίστηκε το 1927 από δαπάνη των κατοίκων του χωριού και το οποίο αναπαλαιώθηκε πριν από δεκαετία με χρηματοδότηση από τη 13^η Εφορία Νεοτέρων και κηρύχθηκε διατηρητέο(ΦΕΚ 158/Β/21-3-1991).
- Στο τ.δ. **Νιπιδιτού**, **βρίσκεται ο « Μύλος του Γαζέπη»**,χωροθετημένος στη διακλάδωση του επαρχιακού οδικού δικτύου, στην είσοδο του οικισμού Νιπιδιτού. Ο μύλος έχει κηρυχθεί από την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων προστατευόμενος και η Δημοτική Αρχή στοχεύει στην αξιοποίηση του μνημείου.
- Το **Δημοτικό Σκοπευτήριο Στείρωνα**, το οποίο δημιουργήθηκε το 2000 και ασχολείται με όλα τα είδη σκοποβολής. Έχει αναπτύξει αξιόλογα τμήματα όπως: πρακτική σκοποβολής και σταθερού στόχου, (μεγάλου και μικρού διαμετρήματος). Το σκοπευτήριο απέχει 22χλμ από την πόλη του Ηρακλείου και 4χλμ από το Αρκαλοχώρι. Πρόκειται για έναν σύγχρονα διαμορφωμένο χώρο στον οποίο χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας τον Ιούλιο του 2004. Ο Σκοπευτικός Όμιλος Αρκαλοχωρίου, ο οποίος ιδρύθηκε το 1996 , αριθμεί περίπου 190 ενεργά μέλη και εδρεύει στο Αρκαλοχώρι.
- **«Μυραγάπη»** είναι το όνομα που έδωσε στο παραδοσιακό συγκρότημα που δημιούργησε με πολύ μεράκι η οικογένεια Κόρσαβα, στον οικισμό Στείρωνα του Δημοτικού Διαμερίσματος του Πανοράματος.

Είναι πραγματικά ένα πανέμορφο σύνολο παραδοσιακών εγκαταστάσεων που δεν μπορεί να προκύψει, μόνο αν διαθέτεις καημό και μεράκι, αγάπη και λατρεία προς την παράδοση μας, που ευτυχώς στην Κρήτη μας είναι πλούσια.

Ο περιβάλλον χώρος είναι πανέμορφος και ιδιαίτερα διαμορφωμένος με ιδιαίτερη ευαισθησία. Κτιριακή περίφραξη, είσοδος που σε προδιαθέτει θετικά, αρχιτεκτονική διαμόρφωση κήπων και δέντρων. Επιβλητική η θέα προς το νότο και ανατολή. Παιδική χαρά προσαρμοσμένη στο περιβάλλον γεράνι άντλησης νερού από το καλαίσθητο πηγάδι, λαξευμένες πέτρες, κατασκευές καμαρωτές που συμβολίζουν τη μετάβαση από το χτες στο σήμερα και πολλά άλλα στοιχεία συνθέτουν ένα σύνολο με γνήσια παραδοσιακά γνωρίσματα.

Στον εσωτερικό χώρο θα συναντήσουμε:

- Το παραδοσιακό καζάνι στο οποίο βράζουν τα στέμφυλα και παράγεται εξαιρετικής ποιότητας ρακή απαλλαγμένη από ξυλόπνευμα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Κελάρι κρασιού όπου σε μια σειρά δρύινων βαρελιών φυλάσσεται και διατηρείται το σπιτικό κρασί, που είναι χειροποίητο με οινοστάφυλα δικής του παραγωγής από επιλεγμένη ζώνη καλλιέργειας.
- Παραδοσιακό τζάκι που αποτελεί τη ζεστή γωνιά του συγκροτήματος και προσελκύει τον επισκέπτη, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες με τη ζεστασιά που εκπέμπει και τις ασμές από τις νόστιμες παρασκευές που επιμελούνται οι ίδιοι οι επισκέπτες.
- Η διακόσμηση του χώρου με παραδοσιακά αντικείμενα, βολόσυρο, Θρινάκια, ξύλινες παλάμες, δραπάνια, τηλιγάδια, αλέτρια, καμpanοί κ.τ.λ. ολοκληρώνουν την αισθητική εικόνα, δημιουργώντας την εντύπωση στον επισκέπτη ότι ζει σ'ένα παλιό γνήσια παραδοσιακό περιβάλλον.

Πέρα όμως απ'όλα αυτά που θα δει και θα απολαύσει το μάτι του επισκέπτη, θα βρείτε για να προμηθευτείτε και άλλα παραδοσιακά προϊόντα εκτός από ρακί και κρασί, όπως είναι μέλι, βότανα, και λάδι κ.τ.λ.

Σπήλαια

Σπήλαιο Προφήτη Ηλία

Το σπήλαιο βρίσκεται στη Ν.Δ. πλευρά του Αρκαλοχωρίου και συγκεκριμένα στη ΝΔ κλίτη του λόφου του Προφήτη Ηλία, σε υψόμετρο περίπου 400μ από τη θάλασσα. Μία στενή είσοδος (πλάτος 0,70μ και ύψος 1,60μ) οδηγεί στο εσωτερικό του σπηλαίου, μέσα στο οποίο λόγω στενότητας του χώρου δεν μπορεί κανείς να περπατήσει. Η οροφή του σπηλαίου κατέρρευσε γύρω στα 1500 π.Χ.

Από αρχαιολογική άποψη το σπήλαιο είναι από τα πλέον αξιόλογα του νομού. Υπήρξε κέντρο λατρείας με μεγάλο αριθμό επισκεπτών και αφιερωμάτων. Από τις ανασκαφές έχουν έρθει στο φως σημαντικά ευρήματα όπως: όστρακα πηλίνων αγγείων, λεπίδες ξιφών, διπλοί πέλεκεις κα.

Σπήλαιο Τσούτσουρα

- Το σπήλαιο βρίσκεται στον παραλιακό οικισμό του Τσούτσουρα, όπου λατρευόταν η θεά της γονιμότητας Ειλυθεία. Το σπήλαιο «**Σπέος της Ειλυθείας**» ,βρίσκεται σχεδόν στην είσοδο του σημερινού οικισμού στη δεξιά πλευρά του δρόμου και στη βάση του βράχου. Το σπήλαιο «**Σπέος της Ειλυθείας**» χρησιμοποιήθηκε λατρευτικά από τα μέσα περίπου της τρίτης χιλιετίας μέχρι και τον 8^ο ή 9^ο μεταχριστιανικό αιώνα Το σπήλαιο θεωρείται ότι ήταν αφιερωμένο στη θεότητα του τοκετού «**Ειλυθεία**». Είναι η θεά του τοκετού "μογοστόκος" κατά τον Όμηρο, και της απελευθέρωσης της εγκύου. Κόρη του Δία και της Ήρας και αδελφή της Ήβης, του Άρη και του Ήφαιστου. Υπηρετεί την Ήρα αλλά δεν διστάζει ν απελευθερώσει τη Λητώ παρά τη ρητή απαγόρευση της μητέρας της Ήρας για να γεννηθούν ο Απόλλωνας και η Άρτεμη, την Αλκμήνη για να γεννηθεί ο Ηρακλής. Η θεά των τοκετών λατρεύονταν πάρα πολύ στην Κρήτη ως σύμβολο της μητρότητας και της γονιμότητας. Τα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ιερά της βρίσκονταν κυρίως σε σπήλαια γεγονός που φανερώνει την αρχέγονη λατρεία της Θεότητας,. Τα Ελευσίνια μυστήρια που σχετίζονται με τον κύκλο της βλάστησης υποστηρίζεται ότι μεταφέρθηκαν από την Κρήτη στην Αττική, ενώ είναι εμφανέστατη η ετυμολογική συγγένεια του ονόματος της Θεάς και των μυστηρίων που σχετίζονται με τον ερχομό (ελεύθω - έλευσις - Ειλείθουια - Ελευσίνα), με τη γέννηση.

Από ότι πάντως φαίνεται υπήρχε μεγάλη σχέση της λατρείας της Θεάς Ειλείθουιας με την Λητώ και στην Κρήτη πράγμα που φανερώνει τη μεγάλη διάδοση του μύθου της γέννησης του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Το πιθανότερο πάντως είναι ότι η θεά κατάγεται από την κρητική - μινωική μυθολογία και "πέρασε" στο δωδεκάθεο όπως συνέβη και με άλλες προελληνικές θεότητες.

Στο ιερό σπήλαιο βρέθηκαν πλήθος αρχαιολογικών ευρημάτων όπως χρυσών και αργυρών αντικειμένων, αναθηματικών ειδωλίων (Νιοβιδών), πλακιδίων, κεραμικών αγγείων, νομισμάτων, χρηστικών σκευών, λατρευτικών σκευών, κοσμημάτων, και άλλων αφιερωμάτων. Τα σημαντικότερα και τα πιο εντυπωσιακά ευρήματα και αυτού του αρχαίου σπηλαίου κοσμούν σήμερα τις αίθουσες του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου. Σε ολόκληρη την περιοχή του Τσουτσούρου (στον οικισμό και στην ευρύτερη περιοχή) διακρίνει κανείς κατάλοιπα αρχαίων εγκαταστάσεων, ενώ τα τοπωνύμια είναι ενδεικτικά αρχαιολογικών θέσεων (Λαρινάκι, Σαρακηνός, Σαραντάπηχοι, κ.τ.λ.).

Πάντως τα αρχαιολογικά ευρήματα τόσο με την αφθονία, όσο και με την ποικιλία τους αποδείχνουν τη σημαντικότητα του ιερού της Υστερομινωικής εποχής. Βρέθηκαν πολλά αναθηματικά ειδώλια, πήλινα αγγεία, κοσμήματα, διπλοί πελέκεις από πηλό ή χαλκό, μερικοί από αυτούς διακοσμημένοι, αφιερωματικά όστρακα και πολλά άλλα των αρχαιότερων εποχών λειτουργίας του σπηλαίου. Στα ανώτερα στρώματα της ανασκαφής βρέθηκαν πολλά αιγυπτιακά αφιερώματα (αιγυπτιακοί σκαραβαίοι, διάφορα αιγυπτιακού τύπου ειδώλια, χαρόντιες βάρκες, διάφορες αναθηματικές πλάκες, κ.τ.λ.), ιθυφαλλικές μορφές σε ανάγλυφες πλάκες, ζευγάρια αγκαλιασμένα και με άλλα παρόμοια θέματα. Πάντως τα αναθηματικά αυτά αντικείμενα αποδείχνουν ότι το σπήλαιο δεν χρησιμοποιήθηκε μόνο για τη λατρεία της Θεάς Ειλείθουιας. Ίσως να λατρεύτηκε και κάποια άλλη θεότητα με φυτικές και οργιαστικές ιδιότητες με παράλληλα χθόνια και υποχθόνια χαρακτηριστικά. Ίσως όμως, - και αυτό είναι το πιθανότερο - στη θεά Ειλείθουια να συνοικούσαν όλες αυτές οι ιδιότητες που σίγουρα έχουν μινωική προέλευση.

Φαράγγια

Φαράγγι Αναποδάρη

Το φαράγγι του Αναποδάρη έχει μήκος 9-10χλμ, ξεκινά από το Σκινιά και καταλήγει στον παραλιακό οικισμό του Τσουτσούρα στο Λυβικό Πέλαγος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Στην είσοδο του φαραγγιού υπάρχει το διατηρητέο μνημείο του παλαιού Νερόμυλου. Προχωρώντας φθάνουμε στην τοποθεσία "Βίγλα", που αποτελούσε πανάρχαιο παρατηρητήριο της ελευθερίας. Από εκείνο το σημείο υπάρχει γενική άποψη του φαραγγιού σε όλη την άγρια μεγαλοπρέπειά του. Η έξοδος του φαραγγιού βρίσκεται στην τουριστική περιοχή του Τσούτσουρα, η οποία τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη.

Φαράγγι Μύντρη

Στον Τσούτσουρα καταλήγει επίσης και το φαράγγι του Μύντρη (μήκος 6χλμ περίπου), το οποίο ξεκινά από τα Κατσελλιανά. Κατά μήκος του φαραγγιού, συναντάμε Ρωμαϊκά Λουτρά, το Ρωμαϊκό Μονοπάτι και πολλά Ρωμαϊκά και Μινωικά ευρήματα.

Παράλληλα με τον πρωτογενή κλάδο , η ανάπτυξη του τριτογενή τομέα και κυρίως του τουριστικού κλάδου , ενδείκνυται ως το κατάλληλο μέσο για την αύξηση του εισοδηματικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής.

Στην περιοχή δεν υπάρχει σήμερα σημαντική τουριστική ανάπτυξη , ωστόσο οι πόροι(πολιτιστικά και φυσικά στοιχεία) που διαθέτει ο δήμος , με την κατάλληλη και σωστή ανάδειξη και αξιοποίηση, μπορούν να προσελκύσουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών.

Η αξιοποίηση των σπηλαίων , η αναπαλαίωση των παραδοσιακών οικισμών ,η συντήρηση του παραδοσιακών κτιρίων με στόχο τη λειτουργία λαογραφικών Μουσείων, η ανάπλαση του παλιού χωριού που διατηρούν την παραδοσιακή αρχιτεκτονική , η συντήρηση των παραδοσιακών ανεμόμυλων και νερόμυλων και η αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών , μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου.

Πόλοι τουριστικής έλξης στη Δημοτική Ενότητα Καστελλίου :

Αρχαιολογικοί χώροι

- **Ιερό κορυφής Σμαρίου**
- **Αρχαιολογικός χώρος Καστελλίου (πίσω από το Μεϊντάνι)**
- **Ρωμαϊκό υδραγωγείο (οικισμός Τοίχου)**
- **Σπήλαιο Λιλιανού**
- **Η Αρχαία Λύττος (που βρίσκεται ανάμεσα στους οικισμούς Λύττου και Ασκών):** αποτελεί σημαντικότατο αρχαιολογικό χώρο μεγάλης ιστορικής σημασίας, κτισμένη σε ένα άθικτα φυσικό περιβάλλον . Ιστορικά , η αρχαία πόλη της Λύττου , ήταν η δεύτερη σε αρχαιολογική αξία πόλη της Κρήτης μετά την Κνωσό. Ο χώρος στον οποίο έχουν πραγματοποιηθεί οι ανασκαφές από τον αρχαιολόγο Ρεθυμνιωτάκη Γεώργιο το 1983 και το 1986 έχει αυτή τη στιγμή απαλλοτριωθεί και

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

εκτιμηθεί ένα μεγάλο μέρος . Από τους τέσσερις ανασκαφικούς τομείς οι τρεις (τα ρωμαϊκά καταστήματα, το ελληνιστικό σπίτι και το συγκρότημα των κόγχων) βρίσκονται σε τρία διαδοχικά επίπεδα και είναι δυνατόν να ενοποιηθούν με την κατασκευή επικλινών διαδρόμων από φυσικά υλικά. Προκειμένου να γίνει επισκέψιμη η περιοχή έχει προταθεί η εκπόνηση μελέτης για την ανάδειξη της αρχαίας πόλης και την αναστήλωση ορισμένων λιθόκτιστων ανεμόμυλων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον ως μνημεία της νεώτερης ιστορίας του χώρου.

Τουριστικά μονοπάτια

- Η κατασκευή τουριστικού μονοπατιού ‘‘Κασταμονίτσα-Τσούλη Μνήμα’’. Το δημοτικό διαμέρισμα της Κασταμονίτσας είχε ενταχθεί στο πρόγραμμα LEADER II, για την κατασκευή τουριστικού μονοπατιού (Ε4) Κασταμονίτσα - Τσούλη Μνήμα (τοποθεσία προς οροπέδιο Λασιθίου). Η απόσταση του οικισμού Κασταμονίτσα και του οροπεδίου Λασιθίου είναι περίπου 6 χιλιόμετρα. Από την διαδρομή αυτή μέχρι και σχετικά πρόσφατα Αρχές της δεκαετίας του '70) γίνονταν όλες οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των περιοχών του Οροπεδίου και της Πεδιάδας, κυρίως με την ανταλλαγή αγροτικών προϊόντων, αλλά και άλλων κοινών δραστηριοτήτων (είναι γνωστό ότι οι μαθητές από το οροπέδιο του Λασιθίου κατά κανόνα φοιτούσαν στο Γυμνάσιο του Καστελλίου). Επίσης ανάμεσα στους οικισμούς Κασταμονίτσας και Λύττου υπάρχει το Υδραγωγείο της Αρχαίας Λύττου.

Παραδοσιακοί οικισμοί

Το Σμάρι είναι ένας παραδοσιακός και διατηρητέος οικισμός που συμπεριλαμβάνεται στη λίστα των 15 ομορφότερων χωριών της Κρήτης, διότι διατηρεί μέχρι και σήμερα την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Πεδιάδος. Σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε την 25 Ιουλίου 2011, στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας βραβεύτηκε έπειτα από την ανάδειξη του οικισμού Σμαρίου ως ευρωπαϊκού προορισμού αριστείας. Το Σμάρι είχε επιλεγεί πανελλαδικά ως δεύτερος επιλαχόντας προορισμός έπειτα από την πρόταση υποψηφιότητας που είχε υποβάλλει ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας στο διαγωνισμό του προγράμματος «Ευρωπαϊκοί Προορισμοί Αριστείας: Τουρισμός και Ανάπλαση Χώρων - Περιοχών».

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή Αξιολόγησης της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού επέλεξε το Δήμο Μινώα Πεδιάδας ως δεύτερο επιλαχόντα προορισμό του Ευρωπαϊκού προγράμματος "European Destinations of Excellence (EDEN V) - Ευρωπαϊκοί Προορισμοί Αριστείας 2011" με θέμα "Τουρισμός και Ανάπλαση Χώρων - Περιοχών", για το έργο της ανάπλασης,

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ανάδειξης του κεντρικού πυρήνα του διατηρητέου, παραδοσιακού οικισμού «Σμάρι», το οποίο έχει συμβάλλει καθοριστικά στην προστασία και διατήρηση της παραδοσιακής φυσιογνωμίας του οικισμού και μέσω αυτής στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου.

Ως τουριστικός προορισμός, το Σμάρι ξεχωρίζει επειδή συνδυάζει πολλά τουριστικά χαρακτηριστικά: Φυσική ομορφιά του τοπίου, αρχαιολογικά μνημεία, βυζαντινές εκκλησίες, μνημεία της νεώτερης ιστορίας (παραδοσιακά σπίτια), μικρή απόσταση από τις βόρειες παραλίες και εύκολη πρόσβαση από το λιμάνι και το Αεροδρόμιο Ηρακλείου.

Ο οικισμός, κτισμένος στην κορυφή ενός μικρού λόφου, θαυμάσια αναπλασμένος, με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του να μην έχει αλλοιωθεί στο πέρασμα των χρόνων, αποτελεί ένα οικιστικό σύνολο που μαγεύει κάθε επισκέπτη. Ένας περίπατος στα πανέμορφα σοκάκια του χωριού, με τα εντυπωσιακά παραδοσιακά σπίτια γεμάτα με κάθε λογής λουλούδια, είναι αναμφίβολα μια μοναδική εμπειρία.

Ο κάμπος του χωριού είναι κατάφυτος από ελιές και αμπέλια. Αρμονικά δεμένα με τους πρίνους και τις βελανιδιές, τα αγριολούλουδα και τα αρωματικά φυτά, δημιουργούν ένα μαγευτικό τοπίο.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αρχαιολογικός χώρος

Ακρόπολη Σμαρίου. Βρίσκεται στην κορυφή του λόφου του Προφήτη Ηλία. Η συστηματική αρχαιολογική ανασκαφή έφερε στο φως οικοδομήματα, μέγαρα, ιερά και πλήθος λατρευτικών αγγείων, πήλινων ειδωλίων, πιθαριών, μεταλλικών και λίθινων εργαλείων, σφραγίδων, κοσμημάτων και οστά ζώων που αποδεικνύουν τη συστηματική και διαχρονική κατοίκηση του χώρου από τη Νεολιθική εποχή (γύρω στα 3000 π.Χ.) ως τα τέλη περίπου του 7ου αιώνα π.Χ.

Η θέα από την Ακρόπολη Σμαρίου είναι υπέροχη. Το μάτι του επισκέπτη, ανεμπόδιστα, μπορεί να διακρίνει μέχρι και το μακρινό νησί «Ντία».

Εκκλησίες ιστορικής αξίας

- Εκκλησία της Παναγίας. Βρίσκεται εντός του οικισμού και φέρει στο υπέρθυρο της τη χρονολογία 1836.
- Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Κτίσθηκε επί Τουρκοκρατίας πάνω σε πηγή. Στο γύρω χώρο υπήρχαν κελιά όπου κατέφευγαν και διέμεναν μοναχοί, ορισμένα από τα οποία σώζονται έως σήμερα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Ξωκλήσι του Σωτήρος Χριστού. Βρίσκεται στη πλαγιά του λόφου Προφήτη Ηλία και είναι σχεδόν ολόκληρο κοσμημένο με θαυμάσιες τοιχογραφίες, χαρακτηριστικές της τεχνοτροπίας που επικρατούσε κατά τον 14ο αιώνα.
- Ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Βρίσκεται μέσα στο Σμαριανό κάμπο και αποτελεί την αρχαιότερη βυζαντινή γραπτή πηγή για το Σμάρι σύμφωνα με την κτητορική του επιγραφή (1320-1321). Είναι διακοσμημένο με υπέροχες τοιχογραφίες που δυστυχώς καλύπτονται με επιχρίσματα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί στα Βυζαντινά μοναστήρια, στα αξιόλογα αρχαιολογικά μνημεία της περιοχής και να θαυμάσει την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του χωριού. Επίσης του δίδεται η δυνατότητα, να γνωρίσει τις αγροτικές ασχολίες και την καθημερινή ζωή των φιλόξενων κατοίκων. Να έρθει σε επαφή με τη φύση και να συμμετάσχει σε δραστηριότητες στην ύπαιθρο, νοιώθοντας τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης. Η διαδρομή από τον οικισμό μέχρι το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία και την Ακρόπολη Σμαρίου θα τον εντυπωσιάσει.

Παράλληλα, μπορεί να συμμετάσχει στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από το Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου : Πανηγύρια, παραδοσιακά γλέντια, αναβίωση παλαιών εθίμων.

Επίσης, θα έχει την ευκαιρία να απολαύσει τα τοπικά εδέσματα στις παραδοσιακές ταβέρνες του χωριού και να προμηθευτεί παραδοσιακά προϊόντα τοπικής παραγωγής : τυροκομικά προϊόντα, ρακί, κρασί, μέλι, ελαιόλαδο.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Η διαμονή του στα καταλύματα που υπάρχουν, αναπαλαιωμένα σύμφωνα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του χωριού και παρέχοντας όλες τις σύγχρονες ανέσεις, θα του προσφέρει αξέχαστες στιγμές χαλάρωσης και ξεγνοιασιάς.

ΤΟ ΣΜΑΡΙ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΜΙΑ ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το Σμάρι κατατάσσεται στους προορισμούς που αναπτύσσονται σύμφωνα με τις αρχές του βιώσιμου τουρισμού, επειδή η ανάπτυξη της περιοχής προωθείται με σεβασμό στο κοινωνικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον καθώς και στην «τοπική κληρονομιά». Συγκεκριμένα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Οποιοσδήποτε παρεμβάσεις στον οικισμό (ανεγέρσεις κατοικιών, αναπαλαιώσεις κ.α.) γίνονται με σεβασμό στην παραδοσιακή του αρχιτεκτονική.

- Υπάρχει ολοκληρωμένο δίκτυο αποχέτευσης και γίνεται συστηματική ανακύκλωση απορριμμάτων.

- Οι εκδηλώσεις που οργανώνονται, σκοπό έχουν την ανάδειξη της τοπικής παράδοσης με την αναβίωση παλαιών εθίμων.

Κύριο μέλημα μας είναι η ενσωμάτωση των επισκεπτών στην περιβαλλοντική φυσιογνωμία του οικισμού.

Το Σμάρι είναι ένας ιδανικός προορισμός για όσους αναζητούν ένα καταφύγιο από το χάος της σύγχρονης ζωής.

- Επίσης διάφορες τοποθεσίες γύρω από το Σμάρι όπου έχουν Βρεθεί Μινωικές και Πρωτοελληνικές αρχαιότητες. Οι τοποθεσίες αυτές είναι: Η κορυφή του Προφήτη Ηλία, η ρεματιά Λαγού, η Αγκάραθος, η Ρίζα, η Λειβαδίτσα, ο Γέρο Λάκκος, τα Σπιτάκια, η Λίθος, η Σπυλαιρίδα, η μονή Καλλέργη και τα Λενικά.
- Τη Βυζαντινή Εκκλησία του 8^{ου} αιώνα, που βρίσκεται στο δημοτικό διαμέρισμα Αμαριανού, καθώς επίσης και τις αναξιοποίητες διαδρομές Βρύσσες-Αχερόσπηλος-Καράς-Αφέντης(που βρίσκεται στην κορυφή του βουνού) και Παχυδέτης(όπου υπάρχει σπήλαιο), όπως και το μονοπάτι που βρίσκεται στη Πολυθέα και έχει μήκος δύο χιλιομέτρων.
- Το εξαιρετικής ομορφιάς **πρινόδασος του Γερακίου** καθώς και τη γενικότερη μορφολογία της περιοχής (υψώματα) που προσδίδει ενδιαφέρουσες προοπτικές εναλλακτικού τουρισμού, όπως η χρήση υψωμάτων από λέσχες αεροπτεριτών.
- Την πηγή Καρουζανού, όπου λειτουργεί και επιχείρηση εμφιάλωσης του ομώνυμου νερού καθώς επίσης και το δύσβατο λόγω πυκνής βλάστησης φαράγγι των Ασκών.

Τοιχογραφημένοι ναοί

Καστέλλι - ναός Αφέντη Χριστού

Καστέλλι - ναός Αγίας Φωτεινής

Καστέλλι - ναός Αγίου Γεωργίου Ροβυθιώτη

Καστέλλι - ναός Αγίου Ιωάννου Ρομανίτο

Διαβαϊδέ - ναός Αγίου Γεωργίου Σφακιώτη

Καρδουλιανώ - ναός Αγίου Ιωάννου (ερείπωμένος)

Σκλαβεροχώρι - ναός Παναγίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Αποστόλοι- ναός Παναγίας Κεράς (ο ναός γκρεμίστηκε στην διάρκεια της Κατοχής και οι τοιχογραφίες του έχουν μεταφερθεί στο Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου

Αποστόλοι - ναός Αγίου Γεωργίου

Σμάρι - ναός Αφέντη Χριστού

Σμάρι - ναός Αγίου Γεωργίου

Λύττος - ναός Αγίου Γεωργίου Τζενεράιλδο

Λύττος - ναός Αγίου Νικολάου

Λύττος - ναός Αγίου Γεωργίου

Κασταμονίτσα - ναός Παναγίας

Κασταμονίτσα - ναός Αγίου Νικολάου

Αμαριανό - ναός Αγίου Γεωργίου Κεφαλιώτη

Αμαριανό - ναός Παναγίας Καρυδάκι

Μαθιά - ναός Αγίων Πάντων

Μαθιά - ναός Αγίου Γεωργίου

Γεράκι - ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου

Ευαγγελισμός - ναός Αγίου Αντωνίου

Ευαγγελισμός-ναός Παναγίας

Μπιτζαριανώ - ναός Αγίου Παντελεήμονα

Πολυθέα - ναός Παναγίας

Βυζαντινοί ναοί (χωρίς τοιχογραφίες)

Ναός Αγίου Ιωάννου -Λιλιανό

Ναός Αγίου Νικολάου - Διαβαϊδέ

Ναός Αγίων Αναργύρων - Ξυδάς

Ναός Αγίου Γεωργίου - Λαγού

Ναός Τιμίου Σταυρού -Αρχαία Λύκτος

Επιπλέον, στην περιοχή του Δήμου υπάρχουν αρκετές εκκλησίες βυζαντινών καθώς και μεταγενέστερων χρόνων όπως και εγκαταλελειμμένοι ανεμόμυλοι και νερόμυλοι.

Η αξιοποίηση του παραπάνω περιγραφέντος πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος και της σημαντικής πολιτιστικής κληρονομιάς , θα έχει σαν αποτέλεσμα αφενός μεν την αύξηση των επισκεπτών στην περιοχή και αφετέρου την ενίσχυση του εισοδήματος των κατοίκων και των εσόδων του Δήμου.

Πόλοι τουριστικής έλξης στη Δημοτική Ενότητα Θραψανού :

Το Θραψανό αποτελεί ένα προορισμό με αρκετά ενδιαφέροντα μέρη τα οποία μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης. Κάποια από αυτά είναι:

- ♦ Τα αγγειοπλαστεία του χωριού όπου μπορεί κάποιος να θαυμάσει από κοντά την κατασκευή των αγγείων .Η **Αγγειοπλαστική** είναι μία από τις αρχαιότερες τέχνες και έχει να κάνει με την κατασκευή κυρίως πήλινων αγγείων. Αποτελεί κατηγορία της **κεραμικής τέχνης**, που αναφέρεται στον **πηλό** και σε όλες τις μορφές που μπορεί να πάρει. Το Θραψανό, αναμφισβήτητα θεωρείται το μεγαλύτερο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

κέντρο αγγειοπλαστικής στην Κρήτη. Η Βεντέμα (απο την βενετσιάνικη λέξη vendemmia=συγκομιδή) ήταν η εποχιακή μετακίνηση και παραμονή σε κάποιο μέρος της Κρήτης, των αγγειοπλαστών του Θρασανού, που άρχιζε στις γύρω στις 20 Μαΐου ενώ η επιστροφή τους φρόντιζαν να γίνει πριν τις 14 του Σεπτέμβρη (μέρα γιορτής του Τιμίου Σταυρού πολιούχου του χωριού). Η μετακίνηση αυτή γινόταν απόλυτα οργανωμένα, κατα ομάδες ή όπως τα λέγανε "τακίμια" (απο την τούρκικη λέξη τακίμι=σπείρα). Το τακίμι ήταν εξαμελής ομάδα και το αποτελούσαν ο "Μαστορας" με τους "Πουργούς" του δηλαδή :τον Στοτομάστορα, τον Τροχάρη που έκανε και τον καμινάρη,το Ξυλά,τον Χωματά και τον Κουβαλητή.

- ♦ Το Δημοτικό σχολείο που αποτελεί το στολίδι του οικισμού .
- ♦ Την Παναγία την Πηγαδιώτισσα με το ξακουστό πηγάδι, αλλα και τους υπόλοιπους ναούς και εξωκλήσια του χωριού.
- ♦ Την Λιβάδα, την όμορφη μικρή λίμνη που αποτελεί πλέον συχνό προσορισμό όχι μόνο για τους επισκέπτες αλλά και για τους κατοίκους του χωριού.
- ♦ Τη εορτή της Αγίας Μαρίας που συνδυάζεται με τη «Γιορτή του Θρασανιώτη Αγγειοπλάστη» προς τιμή των αγγειοπλαστών. Οι εκδηλώσεις είναι τριήμερες με εκθέσεις και γλέντι στο χώρο του Δημοτικού Σχολείου.
- ♦ Τα τελευταία χρόνια έχει επίσης καθιερωθεί γλέντι - όπως γινόταν παλαιότερα - στην πλατεία του χωριού την παραμονή του Τιμίου Σταυρού (14 Σεπτεμβρίου) πολιούχου του Θρασανού.

Συνοψίζοντας τα κύρια χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με τον τουρισμό στην περιοχή,σημειώνουμε τα εξής :

- Η περιοχή διαθέτει αξιόλογους φυσικούς πόρους και θέλητρα που χρειάζονται ανάδειξη, αξιοποίηση και προστασία.
- Έλλειψη σε έργα βασικής και ειδικής τουριστικής υποδομής.
- Υπάρχει παντελής έλλειψη μεγάλων ξενοδοχείων και χώρων εστίασης, ενώ αντίθετα υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κλινών σε ενοικιαζόμενα δωμάτια και επιπλέον δεν υπάρχουν οργανωμένες μονάδες κάμπινγκ.
- Η απασχόληση πέρα από την οικογένεια, διότι πρόκειται για οικογενειακές επιχειρήσεις, είναι πολύ περιορισμένη και αυτή σε θέσεις κατώτερου προσωπικού (καθαρίστρες, καμαριέρες, σερβιτόροι κλπ.). Το εισόδημα που προέρχεται από τον τουρισμό είναι και αυτό περιορισμένο και είναι συμπληρωματικό αυτού που προέρχεται από δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- **Ποιότητα υπηρεσιών.** Η σημαντική αύξηση των βοηθητικών καταλυμάτων παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα. Επειδή οι ιδιοκτήτες τους ασκούν κάποιο άλλο επάγγελμα και συνήθως δεν απασχολούν προσωπικό, ή στις περιπτώσεις που απασχολείται προσωπικό πρόκειται κυρίως για καθαρίστριες, δεν υπάρχει σωστό επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών, επαφή με τους πελάτες και γενικά αυτό που χαρακτηρίζεται φιλοξενία.
- **Από τα πλέον ουσιαστικά προβλήματα υποδομής** είναι η τουριστική εκπαίδευση, αγωγή και συνείδηση. Απαραίτητη προϋπόθεση για βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον τουρίστα, είναι η εκπαίδευση των ξενοδοχοϋπάλληλων και γενικότερα όλων όσων έχουν σχέση με το τουριστικό κύκλωμα.
- **Έλλειψη προβολής και ανάδειξης των πλεονεκτημάτων της περιοχής** .Οι μικρές μονάδες δεν διαφημίζονται και δεν πραγματοποιείται προ-κράτηση δωματίων από τουριστικά γραφεία.
- **Το ανεπαρκές και κακής ποιότητας οδικό δίκτυο** καθώς και η σχετική έλλειψη τεχνικών υποδομών δεν συμβάλλει στην ανάδειξη της περιοχής.

Τα μέτρα που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της περιοχής ώστε, να βελτιωθεί η ποιότητα του και να αυξηθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα του τουρισμού είναι:

- ✓ Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο τουρισμός σε ορεινές περιοχές, ο εσωτερικός τουρισμός, κ.α.
- ✓ Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιοχής ,όπως οι φυσικές ομορφιές, ο πολιτισμός, το κλίμα, η κρητική διατροφή κ.α.
- ✓ Η αναβάθμιση στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών με την εξειδίκευση εργατικού δυναμικού συγκεκριμένων μορφωτικών επιπέδων.

5. 2 Επιπτώσεις στην αναπτυξιακή φυσιογνωμία του Δήμου από την κατασκευή του Νέου Διεθνούς Αεροδρομίου

Η Κατασκευή του αεροδρομίου πρόκειται να επηρεάσει άμεσα την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας σε πολλούς τομείς. Αναλυτικότερα όσον αφορά τα:

Μορφολογικά χαρακτηριστικά¹

¹ Στοιχεία από την ΜΤΠΕ Νέου Αεροδρομίου Καστελλίου , έτους 2009

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η επίδραση της κατασκευής του αεροδρομίου στο τοπίο και στο μορφολογικό περιβάλλον της περιοχής , σχετίζεται κυρίως με:

- τις εργασίες κατασκευής του έργου
- εκχερνώσεις βλάστησης επί της επιφάνειας των υποδομών του αερολιμένα
- παρεμβάσεις στην γύρω από το έργο περιοχή για την άρση των εμποδίων

Το έργο αναμένεται να επηρεάσει το ανάγλυφο και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής πλησίον του έργου. Κατά τη φάση της κατασκευής του αερολιμένα. απαιτούνται μορφολογικές παρεμβάσεις σε μία έκταση της τάξεως των 1.452,8 στρ. Ωστόσο, δεδομένου ότι η συνολική έκταση της περιοχής του Δήμου είναι περίπου 398.453 στρ. συμπεραίνεται ότι θα απαιτηθούν μορφολογικές επεμβάσεις σε ποσοστό 0,36 % .Η συνολική έκταση του οικοπέδου στο οποίο πρόκειται να χωροθετηθεί το υπό δημοπράτηση έργο είναι της τάξεως των 6.029 στρ. το ποσοστό κατάληψης του αερολιμένα επί της περιοχής ανέρχεται σε 1,5 % περίπου. Το νέο Αεροδρόμιο χωροθετείται σε μικρή απόσταση από τους οικισμούς Ευαγγελισμός (26,6 m), Λιλιανό (34,2 m), Αρχάγγελος (298 m), Αγία Παρασκευή (629 m), Γαλελιανός (994,5 m) και Θραψανό (994,5 m), από τους οποίους είναι ορατός, λόγω του ανάγλυφου της περιοχής, ενώ χωροθετείται όμορα των ορίων του οικισμού Ρουσοχώρια

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι θα υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις στα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής ,που χαρακτηρίζονται ως μόνιμες και μη αναστρέψιμες.

Όσον αφορά στα τοπιολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής, στη φάση λειτουργίας του αεροδρομίου, είναι προφανές ότι από το μέγεθος και το είδος του έργου, αναμένεται να επηρεαστούν ουσιαστικά από τη λειτουργία του, δεδομένου ότι στη θέση της σημερινής περιοχής αγροτικών καλλιεργειών θα δημιουργηθεί ένα σύγχρονο αεροδρόμιο μεγάλης κλίμακας. Βέβαια η μεταβολή αυτή θα έχει ξεκινήσει από την κατασκευαστική περίοδο αλλά από την αρχική περίοδο λειτουργίας του αεροδρομίου αναμένεται διαφορετικού είδους και κλίμακας επίδραση στα τοπιολογικά χαρακτηριστικά .

Επίσης ,είναι προφανές ότι η νυχτερινή λειτουργία του αεροδρομίου είναι συνυφασμένη με τη χρήση φωτισμού. Οι κυριότεροι χώροι που απαιτείται να είναι φωτισμένοι είναι αυτοί των αεροδιαδρόμων, των υποστέγων, του αεροσταθμού και των χώρων στάθμευσης. Οι επιπτώσεις του φωτισμού του αεροδρομίου σχετίζονται με την επίδραση που μπορεί να έχει αυτός σε ευαίσθητες σε φως χρήσεις (ιστορικούς χώρους, αισθητικά πάρκα, οικοσυστήματα, πανίδα, οικισμούς κλπ). Στην περίπτωση του αεροδρομίου , οι επιδράσεις του φωτισμού σχετίζονται ως επί το πλείστον με την επίδραση που θα έχει το φως στους οικισμούς που βρίσκονται πλησίον του αεροδρομίου και πιθανώς δευτερεύοντος με τυχόν επιδράσεις που μπορεί να έχει στην ορνιθοπανίδα της περιοχής. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι μεταξύ των φωτισμένων περιοχών του αεροδρομίου και των οικισμών θα υπάρχει μια περιοχή που

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

δεν θα φωτίζεται καθώς και ότι στην περιοχή γύρω από το αεροδρόμιο δεν υπάρχουν κάποιες άλλες ευαίσθητες σε φως χρήσεις (π.χ. αισθητικά πάρκα) εκτιμάται ότι η επίπτωση της χρήσεως φωτισμού στην περιοχή του αεροδρομίου θα δημιουργήσει μη σημαντικές επιπτώσεις στο τοπίο της περιοχής .

Γεωλογία και εδαφολογικά χαρακτηριστικά

Όσον αφορά στα εδαφικά χαρακτηριστικά, οι δυνητικές επιπτώσεις από την κατασκευή του έργου σχετίζονται με τα εξής:

- διασπάσεις, μετατοπίσεις, συμπίεσεις ή υπερκαλύψεις του επιφανειακού στρώματος του εδάφους
- η επικάλυψη σκόνης ή άλλων ατμοσφαιρικών ρύπων στα εδάφη της περιοχής γύρω από την περιοχή του αεροδρομίου

Όσον αφορά στα στερεά απόβλητα και τα απορρίμματα που θα παράγονται από τη λειτουργία του αεροδρομίου, ο σχεδιασμός του έργου προβλέπει τα εξής:

- Τα στερεά απόβλητα θα συλλέγονται σε προκαθορισμένους χώρους που θα πληρούν τις προδιαγραφές της νομοθεσίας για την προσωρινή αποθήκευση τους και στη συνέχεια θα απομακρύνονται από κατάλληλα αδειοδοτημένες εταιρείες.
- Για τα απορρίμματα ο σχεδιασμός προβλέπει σύστημα διαχείρισης, το οποίο θα περιλαμβάνει τη συλλογή και τον κατάλληλο διαχωρισμό των απορριμμάτων έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το ανακυκλώσιμο κλάσμα και στη συνέχεια τη μεταφόρτωση των στερεών αποβλήτων του Αεροδρομίου και τη μεταφορά και διάθεσή του με ανακυκλώσιμο κλάσματος σε αδειοδοτημένη μονάδα ανακύκλωσης του Νομού και του υπολοίπου σε εγκεκριμένο Χώρο Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων.

Στα εδαφολογικά χαρακτηριστικά, δυνητική πηγή επίδρασης κατά τη φάση λειτουργίας αποτελούν οι εκπομπές σωματιδίων και ατμοσφαιρικών ρύπων από τις κινήσεις προσγείωσης και απογείωσης των αεροπλάνων.

Οικοσυστήματα -Χλωρίδα-Πανίδα

Οι επιπτώσεις από την κατάληψη οικοσυστημάτων εντός της εγκατάστασης αναμένεται να είναι μετρίως σημαντικές, διότι η έκταση που αναμένεται να καταλάβει το αεροδρόμιο (6.029 στρ περίπου) και η έκταση που εκτιμάται ότι θα αποψιλωθεί προς άρση των εμποδίων πτήσεων είναι 1.452,8 στρ. και καταλαμβάνουν το 1,86 % της συνολικής έκτασης του Δήμου (398.453 στρ.), ενώ παράλληλα, η περιοχή καλύπτεται κατά κύριο λόγο από δενδρώδεις καλλιέργειες (ελαιώνες και αμπελώνες) και δεν παρουσιάζει κάποιο οικολογικά σημαντικό χαρακτηριστικό.

Η δεύτερη κατηγορία των επιπτώσεων στα οικοσυστήματα σχετίζεται με τις προκαλούμενες επιπτώσεις στην άμεση περιοχή των έργων και η ένταση των επιπτώσεων, η χρονική τους διάρκεια καθώς και η δυνατότητα αντιμετώπισής τους δύναται να ποικίλει σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με το είδος και το σχεδιασμό των έργων - δραστηριοτήτων καθώς και με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπισή τους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014 ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Στην περίπτωση του αεροδρομίου Καστελίου ο θόρυβος από τις κατασκευαστικές εργασίες (λειτουργία εργοταξίου, κινήσεις οχημάτων, εργασίες εκσκαφών, κλπ) είναι η παράμετρος που αναμένεται να επηρεάσει σε κάποιο βαθμό τις λειτουργίες των οικοσυστημάτων της γύρω περιοχής. Η όχληση αυτή οδηγεί στην απομάκρυνση των πληθυσμών πανίδας από τις ισχυρές πηγές θορύβου των πλέον ευαίσθητων πληθυσμών πουλιών και μικρών θηλαστικών και προκαλεί μια σχετική ανακατανομή στη σύνθεση της πανίδας.

Κατά τη φάση λειτουργίας του αεροδρομίου, οι επιπτώσεις που μπορούν να προκληθούν στα οικοσυστήματα από τη λειτουργία του, σχετίζονται με την υποβάθμιση οικοσυστημικών λειτουργιών, ή την παρενόχληση ειδών της πανίδας των άμεσα γειτνιαζόμενων με το αεροδρόμιο φυσικών οικοσυστημάτων.

Σημειώνεται ότι ειδικά όσον αφορά στην ορνιθοπανίδα της περιοχής, η λειτουργία του αεροδρομίου προβλέπει τη χρήση ειδικών μέτρων απομάκρυνσης της από την περιοχή προσέγγισης του αεροδρομίου (τραπέζια προσέγγισης) ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια των πτήσεων. Ως εκ τούτου, αναμένεται ότι τα είδη ορνιθοπανίδας που σήμερα κινούνται εντός της περιοχής, θα αναγκαστούν να μεταφερθούν σε περιοχές που δεν θα επηρεάζονται από τη λειτουργία του αεροδρομίου.

Επιπλέον, στην περιοχή χωροθετείται ήδη το στρατιωτικό αεροδρόμιο, του οποίου η λειτουργία έχει καθορίσει σε κάποιο βαθμό συγκεκριμένες συνθήκες λειτουργίας των οικοσυστημάτων.

Οι επιπτώσεις που δυνητικά μπορούν να προκληθούν στην χλωρίδα της περιοχής από την κατασκευή του αεροδρομίου σχετίζονται με την κατάληψη εκτάσεων, στις οποίες σήμερα φύονται διάφορα είδη χλωρίδας.

Όσον αφορά στην πανίδα, λόγω της κλίμακας των επεμβάσεων αναμένεται μετακίνηση ειδών πανίδας σε γειτονικές περιοχές και μεταβολή των προτύπων κατανομής των ειδών. Στην περιοχή αναμένεται διαταραχή της πανίδας και απομάκρυνση των μικρών ζώων και των πουλιών.

Ανθρωπογενές περιβάλλον

Χρήσεις γης²

Με την κατασκευή του αερολιμένα αναμένεται αλλαγή στο υφιστάμενο καθεστώς χρήσεων γης, σε μία έκταση περίπου 7.481,8 στρεμμάτων, που αφορά το γήπεδο χωροθέτησης (6.029 στρ.) και την έκταση που θα διαμορφωθεί κατάλληλα για την άρση των εμποδίων κατά τη διάρκεια των προσγειώσεων και απογειώσεων των αεροσκαφών (1.452,8 στρ.).

Επισημαίνεται ότι το αεροδρόμιο, βρίσκεται εκτός ορίων θεσμοθετημένων χρήσεων γης (π.χ. όρια οικισμών, θεσμοθετημένων αρχαιολογικών χώρων, κλπ), ενώ για την άμεση περιοχή δεν υφίσταται

² Στοιχεία από την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Αεροδρομίου Καστελλίου έτους 2009

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

κανενός είδους ρύθμιση των χρήσεων γης και ως εκ τούτου δεν απαιτείται κανενός είδους τροποποίηση Θεσμοθετημένων χρήσεων γης.

Κατά τη φάση λειτουργίας ενός σημαντικού έργου συγκοινωνιακής υποδομής, όπως το συγκεκριμένο εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στις χρήσεις γης σχετίζονται με τα εξής:

- Αλλαγή των χρήσεων γης της περιοχής κατάληψης του έργου
- Μεταβολές στις χρήσεις γης σε μια ακτίνα γύρω το έργο

Όπως είναι προφανές η περιοχή που κατά την διάρκεια την κατασκευαστικής περιόδου θα δεσμευτεί για την κατασκευή του έργου, μετά την έναρξη της λειτουργίας του αεροδρομίου θα αποκτήσει μια εντελώς νέα χρήση, τόσο σε σχέση με τη σημερινή (γεωργικές καλλιέργειες) όσο και σε σχέση με αυτή που έχει κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου (εργοταξιακή). Το μέγεθος της επίπτωσης σχετίζεται με το ποσοστό της έκτασης που θα καταληφθεί σε σχέση με την συνολική έκταση της περιοχής, που όπως έχει αναφερθεί είναι της τάξης του 1,36%. Ως εκ τούτου, οι επιπτώσεις που αναμένεται να προκύψουν στις χρήσεις γης λόγω της κατάληψης από το αεροδρόμιο αξιολογούνται ως μετρίως σημαντικές, ενώ θα είναι μόνιμες και μη αναστρέψιμες.

Οι μεταβολές στις χρήσεις γης σε μια ακτίνα γύρω από το αεροδρόμιο σχετίζονται με τα εξής:

- Μεταβολές στις χρήσεις γης που θα προκύψουν για την αποφυγή εμποδίων μέσα στις ζώνες προσέγγισης των αεροπλάνων
- Μεταβολές στις χρήσεις γης που θα προκύψουν σε μια ακτίνα γύρω από το αεροδρόμιο, ως αποτέλεσμα την ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συσχετίζονται με τη λειτουργία του

Όσον αφορά στις μεταβολές των χρήσεων γης στις ζώνες προσέγγισης των αεροπλάνων, προς αποφυγή δημιουργίας εμποδίων μέσα στις παραπάνω ζώνες από νέες κατασκευές θα χρειασθεί να θεσμοθετηθεί η έγκριση του ύψους των νέων κατασκευών από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) σαν προϋπόθεση για την έγκριση της σχετικής οικοδομικής άδειας.

Εκτιμάται ότι η αποφυγή τεχνητών εμποδίων εξασφαλίζεται αν η απαίτηση για την παραπάνω έγκριση περιορισθεί για κατασκευές που πρόκειται να κατασκευασθούν σε απόσταση:

- μικρότερη από 200m δυτικά από τον άξονα του τροχόδρομου Α
- μικρότερη από 200m ανατολικά από τον άξονα του διαδρόμου
- μικρότερη από 500m από τα δύο άκρα του διαδρόμου και μέσα στο πλάτος που ορίζουν τα παραπάνω όρια

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Για κατασκευές εκτός των παραπάνω ορίων αλλά μέσα στα όρια των μεταβατικών επιφανειών και των επιφανειών προσέγγισης και απογείωσης θα απαιτηθεί η έγκριση της ΥΠΤΑ μόνο εφόσον η στάθμη της κορυφής τους υπερβαίνει κατά 10m τη στάθμη του διαδρόμου του αεροδρομίου. Σε κάθε περίπτωση τα όρια αυτά θα οριστικοποιηθούν με πρωτοβουλία της ΥΠΤΑ.

Οι περιορισμοί αυτοί μπορούν να ενταχθούν σε υφιστάμενα, υπό εκπόνηση ή μελλοντικά σχέδια πολεοδομικού σχεδιασμού για την περιοχή , τα οποία όπως είναι γνωστό περιλαμβάνουν τα εξής επίπεδα:

- Ρυθμιστικό Σχέδιο
- Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο & ΣΧΟΟΑΠ
- Πολεοδομική μελέτη

Όσον αφορά στις μεταβολές στις χρήσεις γης που αναμένεται να προκύψουν σε μια ακτίνα γύρω από το αεροδρόμιο, θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

- Η εμπειρία από την ανάπτυξη σημαντικών συγκοινωνιακών έργων σε διάφορες περιοχές της χώρας έχει δείξει ότι γύρω από αυτές τείνουν να αναπτύσσονται χρήσεις γης που είναι δορυφορικές της χρήσης του συγκεκριμένου έργου
- Σε πολλές περιπτώσεις στη χώρα μας και κυρίως στις περιοχές με περιορισμούς στην οικιστική ανάπτυξη (π.χ. νησιά) έχει παρατηρηθεί η ανάπτυξη άναρχης δόμησης γύρω από αεροδρόμια
- Μια από τις βασικές παραμέτρους επηρεασμού των χρήσεων γης που θα αναπτυχθούν γύρω από το αεροδρόμιο είναι τα επίπεδα της στάθμης θορύβου που θα προκύψουν από τη λειτουργία του και η συμβατότητα τους με τις χρήσεις γης.

Η κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι, αναμένεται να διαφοροποιήσει πλήρως την εικόνα της ευρύτερης περιοχής. Πρόκειται για το μεγαλύτερο έργο που έχει προγραμματιστεί τα τελευταία χρόνια σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης.

Οι επιπτώσεις από την κατασκευή αυτού του μεγάλου έργου αναμένεται να είναι πολλές και διαφορετικές. Είναι σίγουρο ότι για τη διαχείριση των επιπτώσεων του έργου, απαιτείται ο καθορισμός χρήσεων γης, ο σχεδιασμός των απαραίτητων δικτύων υποδομής, ο καθορισμός περιοχών πολεοδόμησης κα.

Όλα τα παραπάνω καταδεικνύουν την αναγκαιότητα εκπόνησης ενός Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για το σύνολο του Δήμου Μινώα, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις διατάξεις του Ν. 2508/1997 (ΦΕΚ-124 Α') «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις» (άρθρ 4).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η έγκριση εκπόνησης του Γ.Π.Σ. γίνεται, σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 4 του Ν. 2508/1997, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κρήτης μετά από γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος.

Σημειώνεται ότι το έργο προβλέπει μια σημαντική έκταση (440 στρ.) για την κάλυψη των εμπορικών χρήσεων που να αναμένεται να προκύψουν στην ευρύτερη περιοχή . Παρόλ' αυτά, εκτιμάται ότι στην προοπτική του χρόνου και ειδικότερα μερικά χρόνια μετά την έναρξη της λειτουργίας του υπό αεροδρομίου αναμένεται, να υπάρχει αυξημένη απαίτηση για παρόμοιες χρήσεις και ως εκ τούτου σταδιακή αλλαγή των χρήσεων γης στην περιοχή γύρω από αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο το ΥΠΕΧΩΔΕ όσο και οι τοπικές αρχές έχουν ξεκινήσει τις προπαρασκευαστικές διαδικασίες ρύθμισης των θεμάτων χρήσεων γης στην περιοχή ως εξής:

- Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας έχοντας υπόψη του όλα τα παραπάνω, ενέκρινε με την υπ` αριθμό 7/31-01-2011 Απόφαση του ΔΣ του την εκπόνηση ΓΠΣ για το σύνολο του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2508/1997 (ΦΕΚ-124 Α'). Η διαδικασία ανάθεσης θα πραγματοποιηθεί με ανοικτό διαγωνισμό, σύμφωνα με όσα προβλέπει ο Ν. 3316/2005 - ΦΕΚ 42/Α/22.2.2005.Η χρηματοδότηση προέρχεται από το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ - ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ».
- Ο Δήμος έχει ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες με τη λήψη Απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου για τα ΣΧΟΟΑΠ (Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης των "Ανοιχτών Πόλεων") τα οποία είναι αντίστοιχα των ΓΠΣ για τον μη αστικό χώρο, εφ' όσον οι αντίστοιχοι οικισμοί είναι όλοι μικρότεροι των 2000 κατοίκων (Πηγή : Δελτίο Τύπου Περιφέρειας Κρήτης, 20/12/2007)
Το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες εκπόνησης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Ηρακλείου. Ειδικότερα έχουν καθοριστεί τα όρια του Σχεδίου (Υ.Α. 312/08 (ΦΕΚ-17/ΑΑΠ/22-1-08), τα οποία περιλαμβάνουν κατ' αρχήν μεταξύ άλλων το Δήμο Μινώα Πεδιάδας, ενώ τα καταρχήν όρια θα οριστικοποιηθούν με την έγκριση του Σχεδίου και τη λήξη της διαδικασίας Δημόσιας Διαβούλευσης. Ο Δήμος στην παρούσα φάση συμμετέχει ενεργά στην διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης και βρίσκεται στη φάση υποβολής των προτάσεων του στα πλαίσια του Ρυθμιστικού Σχεδίου.

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν εκτιμάται ότι από τη λειτουργία του αεροδρομίου αναμένεται να υπάρχουν ουσιαστικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης της περιοχής. Το μέγεθος και το είδος των επιπτώσεων που θα προκύψουν σχετίζεται πέραν των άλλων και με τη δυναμική ανάπτυξης του

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

αεροδρομίου αλλά εκτιμάται πως δεδομένου ότι η ανάπτυξη των νέων χρήσεων γης θα γίνει με βάση τα εξειδικευμένα σχέδια οριοθέτησης που θα εκπονηθούν για την περιοχή (ΣΧΟΟΑΤΠ, Ρυθμιστικό Σχέδιο, κλπ), οι επιπτώσεις που θα προκύψουν θα είναι μετρίως σημαντικές, ενώ θα είναι μόνιμες και μερικώς αναστρέψιμες (με βάση τυχόν μέτρα που μπορούν να ληφθούν εάν κριθεί απαραίτητο).

Ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον

Οι δυνητικές επιπτώσεις του αεροδρομίου στο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής κατά την κατασκευαστική περίοδο σχετίζονται με

- την κατάληψη περιοχών που διαθέτουν ιστορική και πολιτιστική αξία
- με την επίδραση που μπορούν να έχουν οι κατασκευαστικές εργασίες στη λειτουργία και επισκεψιμότητα τέτοιων χώρων
- με την οπτική όχληση που θα προκύπτει από οι κατασκευαστικές εργασίες σε επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους

Όπως έχει αναφερθεί, εντός της άμεσης περιοχής του Δήμου μας, έχουν εντοπιστεί αρχαιολογικά ευρήματα σε διάφορες θέσεις καθώς και χώροι που διαθέτουν ιστορική και πολιτιστική αξία, οι οποίοι είναι :

- Άγιος Νικόλαος ή Καλύβες: εκτεταμένος ελληνορωμαϊκός και βυζαντινός οικισμός σε επαφή με την ΝΑ άκρη του διαδρόμου του υφιστάμενου στρατιωτικού αεροδρομίου
- Τροχάλοι: μινωικός οικισμός ή μεγάλη αγρέπαυλη στο ΝΑ όριο της περιοχής (ίσως λίγο έξω από αυτήν). Στο σημείο αυτό έχει πραγματοποιηθεί σωστική ανασκαφή κατά το παρελθόν
- Μεζερλίκια: 1 Km περίπου βόρεια από το χωριό Ρουσοχώρια. Πρόκειται για μεγάλα μινωικά κτίρια ορατά στην επιφάνεια με άφθονο διάσπαρτο οικοδομικό υλικό.
- Κιπεράς: εκτεταμένος μινωικός οικισμός νότια του χωριού Ευαγγελισμός.
- Ελληνικά: ρωμαϊκή εγκατάσταση σε επαφή με το ΝΔ άκρο του διαδρόμου του υφιστάμενου αεροδρομίου

Πέραν των προαναφερόμενων χώρων, με βάση νεότερη έρευνα των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών έχουν εντοπιστεί άλλες έξι (6) θέσεις με διάφορα αρχαιολογικά ευρήματα, χωρίς στην παρούσα φάση να υπάρχουν επαρκή στοιχεία περιγραφής τους.

Εκτός από τις εντοπισμένες θέσεις υπάρχει σε κοντινή απόσταση εσκαμμένος μινωικός και ελληνοιστικός οικισμός και ο κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος του Καστελίου (ΦΕΚ 627/18-7-1995) όπου η Υπηρεσία πραγματοποιεί επί σειρά ετών σωστικές ανασκαφές σε οικόπεδα και δύο ανασκαμμένα μινωικά ιερά κορυφής στη θέση Σκλαβεροχώρι και Κεφάλια, ανατολικά από το χωριό Λιλιανό. Κάθε είδους

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

εργασία μέσα στα όρια των αρχαιολογικών αυτών χώρων υπόκειται στον έλεγχο της κατά νόμο Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Επίσης, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ23/63397/ 2789πε/16-9-1994 (ΦΕΚ 748/Β/5-10-1994) κηρύχθηκε αρχαιολογικός χώρος η περιοχή του Προφήτη Ηλία στο Αρκαλοχώρι.

Ωστόσο, οι κατασκευαστικές εργασίες που θα διεξαχθούν σε περιοχές εντός του οικοπέδου χωροθέτησης καθώς και σε πλησίον αυτού περιοχές (π.χ. περιοχές άρσης εμποδίων) θα γίνουν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προστατευθούν τα αρχαιολογικά ευρήματα που θα εμφανιστούν στο στάδιο της κατασκευής του έργου. Σε κάθε περίπτωση όλες οι ανασκαφικές εργασίες που θα απαιτηθούν θα γίνουν σε συνεργασία και υπό την επιτήρηση των εκπροσώπων των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών.

Όσον αφορά στην επίδραση που μπορούν να έχουν οι κατασκευαστικές εργασίες στη λειτουργία των επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων της περιοχής, θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

- ♦ Δυνητικά επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι είναι αυτοί που έχουν οριοθετηθεί και θεσμοθετηθεί με σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Πολιτισμού

Ως επίδραση του έργου σε αυτούς μπορούν να θεωρηθούν τα εξής:

- ♦ τυχόν επίδραση στο οδικό δίκτυο πρόσβασης σε αυτούς
 - ♦ αυξημένα επίπεδα σκόνης στην περιοχή που μπορούν να δημιουργήσουν αφενός μεν πρόβλημα στα αρχαιολογικά ευρήματα και αφετέρου κακή εντύπωση στους επισκέπτες

Σύμφωνα με το σχεδιασμό, θα δημιουργηθούν εργοταξιακοί δρόμοι και το μεγαλύτερο ποσοστό των κινήσεων θα γίνονται εντός αυτών, ενώ όπως είναι προφανές θα χρησιμοποιηθεί το υφιστάμενο οδικό δίκτυο για την μεταφορά των απαιτούμενων πρώτων υλών. Στην παρούσα φάση δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί το επίπεδο χρήσης του υφιστάμενου οδικού δικτύου της περιοχής παρόλ' αυτά λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι η επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών χώρων της περιοχής δεν είναι τόσο υψηλό, εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις που θα προκύψουν στους αρχαιολογικούς χώρους του Δήμου, θα είναι μη σημαντικές.

Οι επιπτώσεις κατά τη φάση της λειτουργίας του αεροδρομίου στο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής σχετίζονται

- με τυχόν επιδράσεις από το θόρυβο και τις δονήσεις στην λειτουργία και τα δομικά στοιχεία του ιστορικού τόπου
- την οπτική όχληση του χώρου από τη λειτουργία του αεροδρομίου
- την ατμοσφαιρική ρύπανση που μπορεί να επηρεάσει τους αρχαιολογικούς χώρους και τους επισκέπτες (αίσθημα δυσφορίας)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Κοινωνικό και οικονομικό Περιβάλλον

Οι επιπτώσεις του μεγάλου αυτού συγκοινωνιακού έργου υποδομής στην κοινωνία και την οικονομία της περιοχής κατά την κατασκευαστική του περίοδο, σχετίζονται κατά κύριο λόγο με τα εξής :

- Την επίδραση στην απασχόληση (άμεση και έμμεση) τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο
- Την επίδραση στους παραγωγικούς τομείς της άμεσης και ευρύτερης περιοχής
- Την επίδραση στην κατοικία σε επίπεδο άμεσης και ευρύτερης περιοχής
- Την οικονομία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο

Στην παρούσα φάση δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί επακριβώς η άμεση απασχόληση στο υπό δημοπράτηση έργο, παρόλ' αυτά λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η κατασκευή του αεροδρομίου αναμένεται να διαρκέσει περίπου πέντε (5) χρόνια καθώς και το γεγονός ότι η καταρχήν εκτίμηση του προϋπολογισμού του έργου είναι της τάξης των 1,0 δισ. ευρώ, εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν περίπου 1000 νέες θέσεις εργασίας και ως εκ τούτου η αύξηση στην απασχόληση θα είναι ουσιαστική τόσο για την άμεση όσο και την ευρύτερη περιοχή του Δήμου . Το συμπέρασμα προκύπτει και από το γεγονός ότι στα περιφερειακά έργα υποδομής, οι κατασκευαστικές εταιρείες έχουν την τάση να προσλαμβάνουν το προσωπικό από την περιοχή υλοποίησης του έργου αφενός μεν για να μειώνουν τα κόστη τους και αφετέρου ως αντισταθμιστικό μέτρο προς την τοπική κοινωνία.

Πέρα από την άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας που θα προκύψουν από την υλοποίηση του αναπτυξιακού έργου,εκτιμάται ότι θα υπάρξει και ένας αρκετά σημαντικός αριθμός νέων θέσεων εργασίας σε τομείς που θα σχετίζονται εμμέσως με τη κατασκευαστική δραστηριότητα (συνεργεία, πρατήρια, κλπ). Ο αριθμός των έμμεσων νέων θέσεων εργασίας που πρόκειται να δημιουργηθούν δεν είναι δυνατόν να προσεγγιστεί επακριβώς, αλλά εκτιμάται ότι θα είναι, με συντηρητικές εκτιμήσεις, τουλάχιστον ανάλογος των άμεσων θέσεων εργασίας.

Συμπερασματικά, οι επιπτώσεις της υλοποίησης του αεροδρομίου κατά την κατασκευαστική περίοδο αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στο τομέα της απασχόλησης των κατοίκων της περιοχής.

Κατά την κατασκευαστική περίοδο αναμένεται να επηρεαστεί σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό το σύνολο των παραγωγικών τομέων της περιοχής του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Ειδικότερα :

- ο πρωτογενής τομέας αναμένεται να επηρεαστεί από τη μια πλευρά αρνητικά, λόγω της μείωσης των υφιστάμενων γεωργικών εκτάσεων που θα καταληφθούν από το αεροδρόμιο και από την άλλη πλευρά αναμένεται να έχει μια έμμεση θετική επίδραση λόγω της αύξησης της ευμάρειας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

στην ευρύτερη περιοχή ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του έργου και ως εκ τούτου της κατανάλωσης προϊόντων του πρωτογενούς τομέα. Σημειώνεται ότι οι θιγόμενοι αγρότες θα αποζημιωθούν λόγω της απαλλοτρίωσης των οικοπέδων που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση του αερολιμένα.

- Ο δευτερογενής τομέας αναμένεται να έχει τη μεγαλύτερη επίδραση από την υλοποίηση του έργου, δεδομένου ότι οι δραστηριότητες του κατασκευαστικού κλάδου εντάσσονται σε αυτόν τον τομέα και ως εκ τούτου εκτιμάται ότι το έργο θα επηρεάσει κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα που θα λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτή (π.χ. υπερβολάβους κατασκευαστικών εργασιών, συνεργεία, λατομεία (εάν απαιτηθεί), κλπ).
- Ο τριτογενής τομέας αναμένεται να επηρεαστεί κυρίως στο τομέα των υπηρεσιών, δεδομένου ότι η υλοποίηση ενός τόσο μεγάλου έργου θα επηρεάσει τόσο τις υπηρεσίες της περιοχής (π.χ. τράπεζες, μελετητές, κλπ) όσο και άλλους κλάδους αυτού του τομέα (π.χ. λιανικό εμπόριο, ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια).

Τέλος, όσον αφορά την επίδραση του έργου κατά την κατασκευαστική περίοδο στην οικονομία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, από τα όσα έχουν αναφερθεί προκύπτει το συμπέρασμα ότι η ανάπτυξη ενός μεγάλου επενδυτικού προγράμματος όπως ένα Διεθνές αεροδρόμιο, θα έχει θετικές επιδράσεις στην εθνική και τοπική οικονομία. Ειδικότερα αναφέρονται τα εξής :

- ένα σημαντικό κομμάτι του κεφαλαίου επένδυσης θα διατεθεί σε επιχειρήσεις του δευτερογενούς κλάδου (χωματουργικές εργασίες, εταιρείες συμβούλων, κ.α.)
- το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα της χώρας θα αυξηθεί μέσω της φορολογίας των εισοδημάτων της εταιρείας και των επιχειρήσεων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα οικονομικά με το έργο.

Εκτιμάται ότι η συγκεκριμένη επένδυση ακόμα και από το στάδιο της κατασκευής της μπορεί να συντελέσει στην σημαντική βελτίωση των οικονομικών χαρακτηριστικών της τοπικής και εθνικής οικονομίας.

Με βάση τον υφιστάμενο σχεδιασμό του έργου, στο στάδιο της λειτουργίας του αναμένεται να δημιουργηθούν περίπου 2.300 θέσεις εργασίας που θα αφορούν προσωπικό τόσο του αεροδρομίου όσο και εταιρειών που θα το χρησιμοποιούν. Όπως είναι προφανές αυτό θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου,δεδομένου ότι το προσωπικό του αεροδρομίου αναμένεται να είναι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του έργου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πέρα από την άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας που θα προκύψουν από την λειτουργία του , εκτιμάται ότι θα υπάρξει και ένας αρκετά σημαντικός αριθμός νέων θέσεων εργασίας σε τομείς που θα σχετίζονται εμμέσως με τη λειτουργία του αεροδρομίου. Ο αριθμός των έμμεσων νέων θέσεων εργασίας που πρόκειται να δημιουργηθούν δεν είναι δυνατόν να προσεγγιστεί επακριβώς, αλλά μια καταρχήν εκτίμηση μπορεί να γίνει με την χρήση του περιφερειακού πολλαπλασιαστικού συντελεστή της τάξης του 1,3 και ως εκ τούτου εκτιμάται ότι οι έμμεσες θέσεις εργασίας που θα προκύψουν θα είναι της τάξης 3200.

Το Αεροδρόμιο στο Καστέλι έχει σχεδιαστεί ώστε αφενός μεν να καλύπτει επαρκώς την κίνηση που προβλέπεται για το χρόνο έναρξης της λειτουργίας τους, για ένα χρονικό ορίζοντα τον οποίο στην παρούσα φάση μπορεί να γίνει πρόβλεψη (2025) αλλά και θα έχει τη δυνατότητα περαιτέρω επέκτασης στο μέλλον σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο.

Κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών λειτουργίας του αεροδρομίου αναμένεται να αναπτυχθούν παραγωγικές δραστηριότητες γύρω από το αεροδρόμιο που σχετίζονται άμεσα με τη λειτουργία του, όπως για παράδειγμα αποθηκευτικών χώρων, τουριστικών γραφείων, γραφείων ενοικίασης οχημάτων, ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και άλλων συναφών δραστηριοτήτων.

Τέλος, η σημαντικότερη ίσως επίδραση της λειτουργίας ενός σύγχρονου αεροδρομίου στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της περιοχής αφορά στην ανάπτυξη ορισμένων παραγωγικών τομέων, ο ρυθμός ανάπτυξης των οποίων επηρεάζεται από την ευκολία πρόσβασης. Ο βασικότερος τέτοιος παραγωγικός τομέας για την περιοχή της Κρήτης είναι ο Τουρισμός, δεδομένου ότι ένα σημαντικό τμήμα της ακαθάριστου τοπικού προϊόντος προκύπτει από αυτόν. Άλλοι τέτοιοι τομείς μπορεί να είναι το εμπόριο γεωργικών προϊόντων που απαιτούν άμεση μεταφορά στους τόπους κατανάλωσης τους.

Με τη λειτουργία του Αεροδρομίου Καστελίου τόσο ο Νομός Ηρακλείου όσο και οι περιοχές των άλλων Νομών που θα εξυπηρετούνται από αυτό θα αποκτήσουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα στον τομέα της τουριστικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι θα αρθεί ο περιορισμός της πρόσβασης τουριστών (γηγενών και αλλοδαπών) που σήμερα υφίσταται ως αποτέλεσμα των τεχνικών περιορισμών του αεροδρομίου του Ηρακλείου. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι σημαντικός αριθμός νέων ξενοδοχειακών μονάδων θα αναπτυχθούν στην περιοχή, με αποτέλεσμα αντίστοιχα πολλαπλασιαστικά οφέλη για την ευρύτερη περιοχή . Επιπλέον, εκτιμάται ότι με τη λειτουργία του Αεροδρομίου Καστελίου θα δοθεί ώθηση στην εξαγωγική δραστηριότητα προϊόντων που παράγονται στην Κρήτη και τα οποία είναι διεθνώς φημισμένα, κάνοντας τα πιο ανταγωνιστικά σε σχέση με παρόμοια προϊόντα που παράγονται σε άλλες χώρες του κόσμου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Τεχνικές υποδομές και δίκτυα

Οι επιπτώσεις που δυνητικά μπορούν να προκληθούν στις τεχνικές υποδομές και τα δίκτυα της περιοχής από την κατασκευή του αεροδρομίου, σχετίζονται με:

- Επεμβάσεις στα υφιστάμενα δίκτυα ύδρευσης
- Επεμβάσεις στο δίκτυο ηλεκτροδότησης της περιοχής
- Επιπτώσεις στο οδικό δίκτυο της περιοχής

Όσο αφορά στην παροχή ύδατος για την κάλυψη των αναγκών του αερολιμένα,, θα γίνει χρήση τεσσάρων (4) από τις επτά (7) γεωτρήσεις του υδραγωγείου Θραφανού το οποίο στην παρούσα φάση χρησιμοποιείται για την ενίσχυση της ύδρευσης Ηρακλείου (περίπου 3000 m³/ημέρα με τάσεις μείωσης).

Αναφορικά με την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του αεροδρομίου απαιτείται υψηλή κατανάλωση ενέργειας και εκτιμάται ότι πρέπει να κατασκευαστεί εναέριο δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας των 150KV και υποσταθμός 150 / 20 KV εντός του γηπέδου του αεροδρομίου, διότι οι υφιστάμενοι υποσταθμοί της ΔΕΗ είναι αρκετά απομακρυσμένα σε σχέση με το αεροδρόμιο. Η τροφοδότηση του αεροδρομίου από τον υποσταθμό της ΔΕΗ θα γίνει με δύο υπόγεια καλώδια των 20 KV.

Κατά το στάδιο κατασκευής του έργου θα απαιτηθεί η επέκταση των υφιστάμενων δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς όμως τουλάχιστον σε πρώτη φάση να αναμένεται αύξηση των απαιτούμενων ποσοτήτων ενέργειας για τις υποδομές αερομεταφοράς στο Νομό Ηρακλείου. Συνεπώς, οι επιπτώσεις της κατασκευής του έργου στο δίκτυο ηλεκτροδότησης της ευρύτερης περιοχής αξιολογούνται ως μη σημαντικές, ενώ θα είναι μόνιμες και μη αναστρέψιμες.

Οι επιπτώσεις στο οδικό δίκτυο της περιοχής σχετίζονται με την επίδραση στην κυκλοφορία των τοπικών οδών της περιοχής από τα οχήματα μεταφοράς των απαιτούμενων πρώτων υλών και τα μηχανήματα των εργοταξίων Ωστόσο, θα κατασκευαστούν μεγάλα έργα υποδομής και θα προκύψουν αλλαγές στο τοπικό οδικό δίκτυο της περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει σχεδιάσει και την οδική προσπέλαση του αεροδρομίου, η οποία θα εξασφαλίζεται διαμέσου των παρακάτω οδών:

- Το τμήμα Χερσόνησος - αεροδρόμιο της οδού Χερσόνησος - Αρκαλοχώρι
- Το τμήμα αεροδρόμιο - Αρκαλοχώρι της παραπάνω οδού και στη συνέχεια η οδός Αρκαλοχώρι - Ηράκλειο της νέας οδικής σύνδεσης Ηράκλειο - Μάρθας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Τις οδικές συνδέσεις πέραν του Αρκαλοχωρίου προς τα νότια παράλια της Κρήτης

Ως εκ τούτου το αεροδρόμιο στην περιοχή του Καστελλίου αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις και στις οδικές μεταφορές και την κυκλοφορία των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής και των τουριστών, μέσω των συνοδών έργων που θα το συνοδεύουν.

Οι επιπτώσεις στις τεχνικές υποδομές και τα δίκτυα της περιοχής κατά τη φάση λειτουργίας του αεροδρομίου σχετίζονται με:

- Απαίτηση για αναβάθμιση των υποδομών ύδρευσης
- Απαίτηση για αναβάθμιση των υποδομών ηλεκτροδότησης της περιοχής
- Απαίτηση για τροποποιήσεις του υφιστάμενου οδικού δικτύου

Τέλος στα πλαίσια της κατασκευής του αεροδρομίου πρόκειται να υλοποιηθούν τα παρακάτω έργα:

- Διάδρομος προσαπογείωσης αεροσκαφών, μήκους 3.800 m
- Διπλός παράλληλος τροχόδρομος Κατηγορίας 4F με το ένα τουλάχιστον σκέλος του να εκτείνεται σε όλο το μήκος του διαδρόμου
- Δύο κάθετοι στο διάδρομο τροχόδρομοι Κατηγορίας 4E
- Δάπεδα στάθμευσης αεροσκαφών χωρητικότητας, 44 αεροσκαφών εμπορικής διακίνησης επιβατών, 11 αεροσκαφών γενικής αεροπλοΐας και 9 ελικοπτέρων
- Κτήριο αεροσταθμού έκτασης 70.000 m² περίπου
- Πύργος ελέγχου, κτήριο ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας και μετεωρολογικός σταθμός
- Εμπορευματικός σταθμός έκτασης 15.000 m² περίπου
- Αστυνομικός σταθμός, χωρητικότητας 400 αστυνομικών
- Πυροσβεστικός σταθμός χωρητικότητας 10 μεγάλων οχημάτων
- Κτίριο τροφοδοσίας
- Υποστηρικτικές εγκαταστάσεις (υπόστεγο συντήρησης αεροσκαφών, υπόστεγο γενικής αεροπλοΐας, εγκαταστάσεις συντήρησης αεροδρομίου, εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης εδάφους, σταθμός ανεφοδιασμού καυσίμων οχημάτων πίστας, δημόσιος σταθμός ανεφοδιασμού καυσίμων)
- Χώρος στάθμευσης μακράς και μικρής διάρκειας 400 και 200 θέσεων αντίστοιχα
- Χώρος αναμονής ταξί χωρητικότητας 100 οχημάτων
- Χώρος έκτασης 440 στρ. που προορίζεται για εμπορευματική δραστηριότητα
- Χώρος στάθμευσης ενοικιαζόμενων οχημάτων χωρητικότητας 400 οχημάτων με τις αναγκαίες βοηθητικές εγκαταστάσεις (γραφεία, πλυντήριο, κλπ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 2011-2014
ΕΝΟΤΗΤΑ 1:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Χώρος αναμονής τουριστικών λεωφορείων χωρητικότητας 110 οχημάτων
- Χώρος στάθμευσης υπαλλήλων αεροδρομίου χωρητικότητας 600 οχημάτων
- Χώρος συγκέντρωσης απορριμμάτων με εξοπλισμό προεπεξεργασίας για απόρριψη
- Εσωτερικό οδικό δίκτυο (οδούς πλάτους 5m, συνολικού μήκους περίπου 8km και οδούς πλάτους 10m, συνολικού μήκους περίπου 10km).
- Δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Σύστημα ύδρευσης αεροδρομίου
- Σύστημα αποχέτευσης ακαθάρτων
- Σύστημα αντιπλημμυρικής προστασίας και αποχέτευσης ομβρίων υδάτων
- Σύστημα άρδευσης
- Σύστημα πυρόσβεσης
- Φωτοσήμανση
- Εγκαταστάσεις καυσίμων και εφοδιασμού αεροσκαφών

Συμπερασματικά:

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι οι επιπτώσεις στο αναπτυξιακό, στο κοινωνικό ,οικονομικό και φυσικό περιβάλλον της περιοχής του Δήμου μας θα είναι υψηλής κλίμακας.

Οι επιπτώσεις ενός μεγάλου αεροδρομίου στην κοινωνία και την οικονομία μιας περιοχής κατά την περίοδο λειτουργίας του σχετίζονται κατά κύριο λόγο με τα εξής :

- Τη αύξηση της άμεσης και έμμεσης απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή
- Με την αναβάθμιση της ποιότητας μετακίνησης από και προς την περιοχή του αεροδρομίου
- Την ανάπτυξη της περιοχής ως αποτέλεσμα της λειτουργίας συναφών με το αεροδρόμιο δραστηριοτήτων
- Την ανάπτυξη άλλων παραγωγικών τομέων όπως ο τουρισμός, οι ρυθμοί ανάπτυξης του οποίου επηρεάζονται από την ευκολία πρόσβασης .